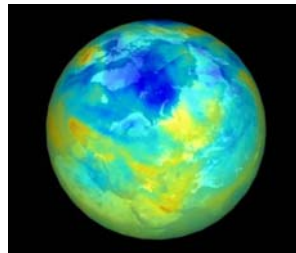


Glossary

High School Level

Living Environment Glossary

English / Tibetan



Translation of Living Environment terms
based on the Coursework for Living
Environment Grades 9 to 12.

Word-for-word glossaries are used for testing
accommodations for ELL/LEP students





THE STATE EDUCATION DEPARTMENT / THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK / ALBANY, NY 12234

P-16

Office of Elementary, Middle, Secondary and Continuing Education and Office of Higher Education
Office of Bilingual Education and World Languages

<http://www.emsc.nysed.gov/biling/>

THE UNIVERSITY OF THE STATE OF NEW YORK

Regents of The University

BETTY A. ROSA, <i>Chancellor</i> , B.A., M.S. in Ed., M.S. in Ed., M.Ed., Ed.D.	Bronx
T. ANDREW BROWN, <i>Vice Chancellor</i> , B.A., J.D.	Rochester
ROGER TILLES, B.A., J.D.	Great Neck
LESTER W. YOUNG, JR., B.S., M.S., Ed.D. .	Beechhurst
CHRISTINE D. CEA, B.A., M.A., Ph.D.	Staten Island
WADE S. NORWOOD, B.A.	Rochester
KATHLEEN M. CASHIN, B.S., M.S., Ed.D.	Brooklyn
JAMES E. COTTRELL, B.S., M.D.	New York
JOSEPHINE VICTORIA FINN, B.A., J.D.....	Monticello
JUDITH CHIN, M.S. in Ed.	Little Neck
BEVERLY L. OUDERKIRK, B.S. in Ed., M.S. in Ed.	Morristown
CATHERINE COLLINS, R.N., N.P., B.S., M.S. in Ed., Ed.D.	Buffalo
JUDITH JOHNSON, B.A., M.A., C.A.S.	New Hempstead
NAN EILEEN MEAD, B.A.	Manhattan
ELIZABETH S. HAKANSON, A.S., M.S., C.A.S.	Syracuse
LUIS O. REYES, B.A., M.A., Ph.D.	New York
SUSAN W. MITTLER, B.S., M.S.	Ithaca

Commissioner of Education and President of The University

MARYELLEN ELIA

Executive Deputy Commissioner

ELIZABETH R. BERLIN

The State Education Department does not discriminate on the basis of age, color, religion, creed, disability, marital status, veteran status, national origin, race, gender, genetic predisposition or carrier status, or sexual orientation in its educational programs, services and activities. Portions of this publication can be made available in a variety of formats, including braille, large print or audio tape, upon request. Inquiries concerning this policy of nondiscrimination should be directed to the Department's Office for Diversity and Access, Room 530, Education Building, Albany, NY 12234.

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
A	
abandon	འདོར་བ།
abbreviation	བསྐྱུས་ཚིག།
ability	འཛོལ་ཐང་།
abiogenesis	ཐོག་མའི་སྟག་ཆགས་བཅ་པོ་ལས་སྐྱེ་བར་འདོད་ཚུལ།
abiotic	སྟག་མེད།
abiotic factor	སྟག་མེད་གྱི་རྒྱ་རྒྱུན།
abortion	ཕུ་གུ་མངལ་སྤང་།
absorption	སེམ་བ།
accomplish	མཐར་སྐྱལ་བྱེད་བ།
according to	དེ་དང་བསྟུན་ནས།
account	ཚིག་ཐོ།
accumulate	གཅིག་ཏུ་འདུ་བ།
accurate	ཏག་ཏག།
acetylcholine	མི་དང་སེམས་ཅན་སྟགས་གྱི་དབང་ཆའི་ཕྱ་ཕུང་གཞན་ལ་འཕྲོ་བའི་ཡོ་ཆས།
acid	སྒྱར་ཇུས།
acid rain	སྒྱར་ཚུ་ཅན་གྱི་ཆར་ཆུ།
acidity	སྒྱར་ཚུ་ཅན་གྱི་དང་ཚུལ།
acne	འབྲུར་དོག།
acquire	ཐོབ་བ།
acquired characteristics	ཕྱིས་བྱུང་གཤིས་སྒྱུད།
acquired immunity	འགོ་ནད་ཐོན་འགོག་ཐོབ་བ།
acquired immunodeficiency syndrome (AIDS)	ནད་རིགས་ཐོན་འགོག་གི་རྒྱས་སྒོ་བས་ཉམས་པར་བྱེད་པས་ནད་རྟགས། རྒྱུ་མེད་ཐོན་པའི་སྐོར།
acromegaly	ལུས་བོངས་ལྷག་བ།
activation energy	བསྐྱུང་བྱེད་རྒྱས་བ།
active immunity	འགོ་ནད་ཐོན་འགོག་རྒྱར་བོ།
active site	འགྲུལ་རྒྱས་ཅན་གྱི་ས།
active transport	འོར་འདྲེན་རྒྱར་བོ།
activity	བྱེད་ལས།
adaptation	བཟོ་བཅོས།
adaptive	གོམས་འདྲིས་ཅན།
adaptive radiation	གོམས་འདྲིས་ཆེ་བའི་ཁོར་ལྷག་བབས་བསྐྱུས་གྱི་འཕེལ་འགྱུར།
adaptive value	གོམས་འདྲིས་ཆེ་བའི་ངོ་རྩེ་བྱད་ཆོས།
addiction	ལང་ཤོར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
additional	ཁ་སྐོང་གི
adenine	འགྱུར་ཇུས་
adenosine diphosphate (ADP)	འགྱུར་ཇུས་ཨ་ཏི་ཨོ་སུ་དང་ཏི་ཕོས་པའི་གཉིས་ཀྱི་འདྲེས་མ། ༼ཨ་ཏི་པ༽
adenosine monophosphate (AMP)	འགྱུར་ཇུས་ཨ་ཏི་ཨོ་སུ་དང་མོ་ཨོ་ཕོས་པའི་གཉིས་ཀྱི་འདྲེས་མ། ༼ཨ་ཨ་མ་པ༽
adenosine triphosphate (ATP)	འགྱུར་ཇུས་ཨ་ཏི་ཨོ་སུ་དང་ཁྲི་ཕོས་པའི་གཉིས་ཀྱི་འདྲེས་མ། ༼ཨ་ཏི་པ༽
adequate	འདང་ངེས།
adhesion	ནད་ཀྱིས་རྒྱ་བས་རྩ་དང་རྒྱས་པའི་ངོས་འདྲེས་པའམ་འབྱར་བ།
adipose tissue	ཚེལ་སྒྲན།
adolescence	གཞོན་སྐུས།
adrenal cortex	མཁལ་མའི་སྒྲི་ཤུན།
adrenal gland	མཁལ་མའི་སྒྲི་ཀློན་ལུ།
adrenal medulla	མཁལ་མའི་རྩ་རྒྱ།
adrenaline	མཁལ་མའི་ཚེན་ལུ།
adrenocorticotrophic hormone (ACTH)	མཁལ་མའི་རྩ་རྒྱ་དང་ཚེན་ལུའི་སྐུལ་རྒྱ། ༼ཨ་སི་ཏི་ཨེ༽
adsorption	གསོག་སྐྱར།
adult	ན་གཞོན།
advantage	ཁེ་སན།
aerobe	རྒྱང་རྟེན་པ་སྟོག
aerobic	རྒྱང་རྟེན་གྱི་
aerobic respiration	རྒྱང་རྟེན་གྱི་དབུགས་གཏོང་ལེན།
aerosol	བར་སྒྲང་རྒྱངས་གཟུགས།
afterbirth	སྐྱེས་པའི་རྩེས།
agar	མཚོ་རྩེ་བྱེ་བྲག་ཅིག
agarose	ས་རྩེ་སྒྲིང་པོ་གས་ཤིག
agglutination	མཐུད་སྐྱུར།
agglutinin	སྒྲིང་པའི་ཚང་ཚོང་རྒྱས་བྱེད་སྐྱབས་པུན།
agglutinogen	སྒྲིང་པའི་ཚང་ཚོང་རྒྱས་བྱེད་ཀྱི་འགལ་གཟུགས་སྐྱེད་ཇུས།
aging	གླ་བ།
agricultural	སོ་ནམ་གྱི།
agriculture	སོ་ནམ།
AIDS (acquired immunodeficiency syndrome)	ཨེའི་ཇོ། ༼ནད་རིགས་ཐོན་འགོག་གི་ནུས་སྒྲིབས་ཉམས་པར་བྱེད་པས་ནད་རྟགས༽
ailment	ན་བྱུག
air pollution	རྒྱང་གི་བཙོག་སྐྱིབ།
air sac	ཁ་རྒྱང་གི་སྒྲི་ཁུག་མ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
air space	ཟླ་གི་བར་སྟོང་།
albinism	རང་མདངས་ཉམས་པའི་ནད།
albino	ལུས་མདངས་ཉམས་པ།
albumen	སྒོ་ངའི་དཀར་ཆ།
alcoholic fermentation	ཚུས་བྱེད་ལུས་ལྡན་གྱི་ཕབས་སྦྱར།
algae	ཁུ་བལ།
algal bloom	ཁུ་བལ་ཁུ་ངོས་སུ་བྱུང་བའི་མེ་དོག།
alimentary canal	ཟས་གྱི་རྒྱ་ལམ།
alkaline	བྱལ་ཁུས་སྤང་བའི།
all or none response	ལན་འདེབས་ཆ་ཚང་མེད་པའམ་ཅི་ཡང་མེད་པ།
allantois	ཟས་གྱི་རྒྱ་ལམ་དུ་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བའི་སྒྱི་བགས་གྱི་ཁྱུ་མ་བྱེད་ལས་ཅན།
allele (s)	མི་མཐུན་པའི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་གྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་རིགས་རྒྱན་སྒྱེད་འཕེལ་ལུས་པའི་སྤྱབས་ཕན་དུ་འགྱུར་བ།(དུ་མ་)
allergic	མི་འཕྲོད་པའི།
allergic reactions	མི་འཕྲོད་པའི་འགྱུར་ཕྱོག།
allergy	མི་འཕྲོད་པ།
alter (ed)	འགྱུར་ཕྱོག་བྱང་བ།
altered gene	རིགས་རྒྱན་ས་པོན་བརྟེན་སྦྱར་སྟངས་བ།
alternation of generation	དུས་རབས་འཕོ་འགྱུར།
alveolus	ཁུང་བ།
ameba	སྤྱབ་གཅིག་དུམ་སྒྲིལ།
amoeboid movement	སྤྱབ་གཅིག་དུམ་སྒྲིལ་གྱི་འགལ་སྒྱེད།
amino acid (s)	སྦྱོར་དའི་ཆོ་ག་ཅན་གྱི་སྦྱར་ཇུས།(དུ་མ་)
amino group	སྦྱོར་དའི་ཆོ་གའི་ཕྱི་ཚན།
ammonia	ཟླ་ཆའི་ཟངས་རྒྱང་།
amniocentesis	མངལ་སྒྱའི་གཤེར་གཟུགས་འཕྲོད་བྱེད་གྱི་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ།
amnion	མངལ་སྒྱ།
amniotic fluid	མངལ་སྒྱའི་གཤེར་གཟུགས།
amount	གངས་འཕོར།
amphibian	ས་ཁུ་གཉིས་སྦྱོད་གྱི་སྒོག་ཆགས།
amylase	འཇུ་བྱེད་དུངས་མ།
anabolism	ཟས་བཅུད་འཕེལ་རྒྱས།
anaerobe	རྒྱང་མེད་རང་འཚོ།
anaerobic	རྒྱང་མེད་རང་འཚོའི།
analgesic	ལུག་སྒྲན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
analogous structure	རྒྱུ་མཐུན་གྱི་བཟོ་བཞུགས།
anaphase	རེག་བྱའི་ཚར་བ་ཉམས་པ།
anatomy	བྱང་ཁོག་ལུས་ཐེག་
androgen	པོའི་ངོ་བོའམ་ཁྱད་ཚས་སྤེལ་བྱེད་ས་བོན་གྱི་དྲངས་རྒྱས་པ་མོ་ཞིག་
anemia	སྒྱ་བཅ།
angina pectoris	སྙིང་རྩུང་སྙིང་ལ་འཚང་བའི་ནད།
animal	སེམས་ཅན།
ant	སྟོག་ཆགས་གྲོག་མ།
antenna (e)	ཚར་རྒྱུ་(དུ་མ་)
anterior	སྔན་གྱི། ལྷ་རོལ་གྱི།
anther	ཟེའུ་འབྲུ་པོའི་ཁུ་སྔོད།
antibiotic (s)	ནད་འབྲུ་འགོག་སྒྲུབ་(དུ་མ་)
antibodies	ནད་འགོག་པ་གཟུགས་ཁག་
antibody	ནད་འགོག་པ་གཟུགས།
anticodon	གྲུབ་རྒྱས་གཞན་གྱི་རྒྱུད་རིམ་སྤེལ་རྒྱུ་འགོག་སྒྲུབ་
antigen	འགལ་གཟུགས་སྒྱུད་རྒྱུ་
antihistamine	ཟེ་ཚའི་རྩུང་རྩུངས་ཀྱི་སྟོབས་ཉམས་འགོག་སྒྲུབ་ཀྱི་སྒྲུབ་རྒྱས་
antiseptics	རུལ་སྤངས་འགོག་རྒྱས་
antitoxin	སྒྱེ་སྤན་པ་རབ་ལས་བྱུང་བའི་འགོག་རྒྱས་
anus	རྒྱུབ།
aorta	འཕར་རྩ་གཙོ་བོ།
aortic arch	འཕར་རྩ་གཙོ་བོའི་གཞུང་བྱིབས།
aphotic zone	རྒྱ་མཚོའི་ངོས།
appearance	ཕྱི་བཟེངས་བྱིབས།
appendage	ཁ་སྔོན།
appendicitis	རྒྱ་ལྗག་གཉན་ཚད།
appendix	རྒྱ་ལྗག་རྩ་མ།
apply	འཇུག་པ།
appropriate	འོས་འཚམས།
approval	ངོས་ལེན།
aquaculture	རྒྱ་ནང་གནས་སྔོད་ཀྱི་སྟོན་འབྲུ་སྟོགས་ཀྱི་སྒྱུ་འཕེལ།
aquarium	གཤེར་གནས་སྟོག་ཆགས་འཛོག་སྔོད་ཤེལ་སྒྲུབ།
aquatic	རྒྱ་གནས་པའི།
arid	སྤྱི་ཤིང་མེད་པའི་ས།
arrow	མདའ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
arteriole	འཕར་ཅུའི་ཡན་ལག་ཚུང་ཚུང་།
artery	འཕར་ཅུ།
arthritis	གྲུམ་ནད།
artificial selection	བཅོས་མའི་འདེམ་སྒྲུག།
asbestos	རྩོ་བལ།
ascending colon	རྩུ་དཀར་གྱི་འཕེལ་རིམ།
ascorbic acid	སྟོབས་སྒྱུད་བཅུད་ཚ།
asexual	མཚན་མེད།
asexual reproduction	མཚན་མེད་སྒྱུ་འཕེལ།
asexually	མཚན་མེད་གྱི།
ash	གོ་ཐལ།
aspen	སྤུང་བ་མགོ་འདྲར།
assembled	འདུས་པ།
assimilation	ཟས་བཅུད་དྲངས་འགྱུར།
associate	འཆོགས་པ།
association neuron	དབང་ཅུའི་ཕ་ཕུང་མཐུན་ཆོགས།
assuming	ཆོད་དཔག་བྱེད་པ།
assumption	ཆོད་དཔག།
aster	སྐལ་བཟང་མེ་དོག།
asthma	དབྲགས་གདོང་མི་བདེ་བའི་ནད།
astigmatism	དབྲགས་འཚང་སྒོ་ལྷུད་གྱི་རང་བཞིན།
atherosclerosis	ཁྲག་རྩ་མཐུགས་པོར་གྱུར་བའི་ནད།
athlete's foot	རྩལ་འགན་བའི་རྒྱང་བ།
atmosphere	རྒྱང་ཁམས།
atmospheric	རྒྱང་གི་གོ་ལའི།
atmospheric temperature	རྒྱང་གི་གོ་ལའི་ཆ་ཆད།
atom	རྩལ་ཕན།
atomic mass	རྩལ་ཕན་གྱི་བོངས་ཆད།
atomic number	རྩལ་ཕན་ཨང་གངས།
ATP (adenosine tri-phosphate)	ཨ་ཏི་ཕི། (ཨ་ཏི་ནི་ལིན་ཏི་ཕོ་ལི་ཕེ།)
atria	སྟོང་ཁང་གི།
atrium	སྟོང་ཁང་།
attach	མཐུད་པ།
attack	གཞོད་འཆོ་བྱེད་པ།
attempt	འབད་བཅོན་བྱེད་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
auditory canal	ན་བ་ཕྱི་མའི་ཁུང་བ།
auditory nerve	ན་ཤེས་ཀྱི་དབང་པོའི་སྐ།
auricle	སྒྲིང་ཁང་།
autoclave	རྟག་དབྱུང་ཁང་གི་ཚ་དྲོད་ཆེ་བའི་སྣོད།
automobile	སློབ་འཁྱེར་འཕུལ་འཁོར།
autonomic nervous system	རང་འགྲུལ་ཅན་གྱི་དབང་རྩའི་མ་ལག།
autosome	རིགས་རྒྱུད་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ཤིག།
autotroph	སྦྱོར་ཕྱིན་ཆགས་ཀྱིས་རྒྱས་སྟོབས་ཐོན་ཁུངས་ཉི་འོད་སྟོན་ལ་བརྟེན་མཁན།
autotrophic	ནག་རྒྱས་སུ་ཀར་བོན་གྱི་རྩལ་ཕན་ཅན་གྱི་འདུས་རྒྱུ་ཐོན་སྦྱེད།
autotrophic nutrition	ནག་རྒྱས་སུ་ཀར་བོན་གྱི་རྩལ་ཕན་ཅན་གྱི་འཚོ་བཅུད།
auxin	ཚུ་ཤིང་གི་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་རྒྱ་རྒྱུ།
availability	ཡོད་པའི་ཚུལ།
available	ཡོད།
axis	སྐལ་ཚེགས་གཉིས་པ།
axon	སྐལ་གཞུང་།
B	
bacteria	ཤིན་རྩ་ཕ་བའི་སིན་འབྲུ་འམ་སྦྱོར་ཕྱིན།
bacterial	ཤིན་རྩ་ཕ་བའི་སིན་འབྲུ་འམ་སྦྱོར་ཕྱིན་གྱི་
bacterial infections	ཤིན་རྩ་ཕ་བའི་སིན་འབྲུ་འམ་སྦྱོར་ཕྱིན་གྱི་གཉན་ལ།
bacterial pneumonia	ཤིན་རྩ་ཕ་བའི་སིན་འབྲུ་འམ་སྦྱོར་ཕྱིན་གྱི་སྦྱོ་ཚད།
bacteriophage	ཤིན་རྩ་ཕ་བའི་སིན་འབྲུ་འམ་སྦྱོར་ཕྱིན་ལ་གཞོན་འཆོ་བྱེད་མཁན་གྱི་དྲུག་སིན།
bacterium	ཕ་འབྲུ།
balance	ལྷག་འཕྲོ།
balanced diet	ཟས་བཅུད་ཆ་སྟོན་པོ།
ball and socket joint	རིལ་བྱ་དང་འཁོར་མིག་གི་སྦྱོར་མཚམས།
bare	རྩེན་པ།
bark	ཤིང་པགས།
barnacle	རྟའི་སྐྱ་གཞུས།
basal metabolic rate	གཞི་རྩའི་རྒྱས་འགྱུར་བཟུ་ལེན་གྱི་གོང་ཚད།
base	ཞབས་གངས།
base-pairing	འགྱུར་རྒྱས་བྱེད་དུ་སྦྲེལ་བ།
bass	ཤིན་རྩ་སྟོད་པའི་སྐ།
beak	བྱ་སྟགས་ཀྱི་མཚུ་ཏི།
bear	གཅན་གཟན་དོམ།
beaver	ཚུ་བྱི།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
beetle	འབྲུ་སྦྱར་བ།
behavior	སྦྱོང་ལམ།
behavioral	སྦྱོང་ལམ་གྱི་
benedict's solution	རབ་གནས་ཀྱི་ཐབས་ལམ།
benthos	བྱིངས་གནས་སྡེ་དངོས།
beriberi	ཁྱ་བབ། =ཟས་བཅུད་མ་ཕྱང་བ་ལས་བྱ་བའི་ཚུ་ནད་ཀྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག།
bias	བྱུང་།
bicarbonate	ནག་ཚ་ཆ་ཤས་གཉིས་ཕྱན།
biceps	ཤ་གནད་ཕྱེ་གཉིས་མ།
bicuspid valve	ཉ་སྟག་གི་འདབ་སྟགས་ཅེ་གཉིས་མ།
bilateral symmetry	ཕྱགས་གཉིས་མཐུན་མོང་སྟེ་མ་བཀོད་མཛེས་ཆ།
bile	བྱུང་།
bile duct	མཁྲིས་ཁུའི་རྒྱ་ལམ།
bile pigment	མཁྲིས་བ་ས་ཚོན་ཅན།
binary fission	གས་ཐོར་གཉིས་ཕྱན།
binomial nomenclature	ཐ་སྟངས་ཀྱི་འགོས་ཅིས་གཉིས་ཕྱན།
biochemical processes	སྦྱེ་ཕན་ཁྲས་སྦྱོར་གྱི་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ།
biochemistry	སྦྱེ་ཕན་ཁྲས་སྦྱོར།
biodegradable	སྦྱེ་ཕན་ལུ་སྦྱོན་ལུང་བ་ཅན།
biodiversity	སྦྱེ་ཕན་སྡེ་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན།
biogenesis	སྦྱེ་དངོས་རིགས་མཐུན་ལས་སྦྱེ་ཚུལ།
biogeochemical cycle	སྦྱེ་ཕན་ཁྲས་སྦྱོར་གྱི་རྒྱུན་འཁོར།
biological catalysis	སྦྱེ་དངོས་ཚན་རིག་གི་སྦྱུལ་ཁྲས་གྱུན་འཁྱུར།
biological control	སྦྱེ་དངོས་ཚན་རིག་གི་སྦྱངས་འཛིན།
biological magnification	སྦྱེ་དངོས་ཚན་རིག་གི་ཇ་ཆེར་གཏོང་བའི་བྱ་སྤྱོད།
biology	སྦྱེ་དངོས་ཚན་རིག།
biomass	སྦྱེ་ཕན་གྱི་བོངས་ཚད།
biome	སྦྱེ་དངོས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཚོགས་སྡེ་ལག།
bioremediation	སྦྱེ་དངོས་ཕྱ་རབ་ནམས་ཚུ་རྟོག་གཙང་མ་བཟོ་བྱེད་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད།
biosphere	སྟག་ཕན་དངོས་པོ་དང་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་
biotechnological	སྦྱེ་ཕན་རྟག་དབྱེད་འཕུལ་ལས་རིག་པའི།
biotechnology	སྦྱེ་ཕན་རྟག་དབྱེད་འཕུལ་ལས་རིག།
biotic	སྟག་ཕན་སྦྱེ་དངོས་ཀྱིས་བཟོ་སྦྱར་བྱེད་པའི།
biotic factor	སྟག་ཕན་སྦྱེ་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན།
birch	ཤིང་རྟག་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
birth canal	རིགས་རྒྱུད་ལས་བྱུང་བའི་དབང་པོའི་བྱ་ག
birth control	སྐྱེ་འགོག
birth rate	སྐྱེས་ཚད།
biuret test	སྐྱེ་ཐུན་བསེ་སྦྱོར་གྱི་ཚད་ལྟ།
bladder	གཅིན་ཁྱེད་།
blade	གྲི་སྟགས་ཀྱི་ཁ་འཕ་ས།
blastula	སྐྱམ་སྲིང་དབྱུང་རིག
blending inheritance	པ་མས་ནས་རྒྱུད་པའི་བསེ་སྦྱོར།
blind spot	མིག་རྒྱབ་ཅ་སྒོ།
blinking	དམར་མདངས་ཅན།
block	ཤིང་ཚྭ་སྟགས་ཀྱི་དུམ་བྱ།
blood	ཁྲག
blood cavity	ཁྲག་གི་བྱ་ག
blood circulation	ཁྲག་གི་འཁོར་སྦྱོད།
blood clotting	ཁྲག་དཀག
blood group	ཁྲག་གི་ཕྱ་ཚན།
blood plasma	ཁྲག་གི་ཕྱག་མ།
blood platelet	ཁྲག་མིག
blood pressure	ཁྲག་ཤེད།
blood smear	ཁྲག་གི་བྱག་ཤུལ།
blood sugar	ཁྲག་གི་མངར་རྩས།
blood transfusion	ཁྲག་སྦྱོན་རྒྱག་པའི་བྱ་བ།
blood vessel	ཁྲག་གི་ཅ་སྐབས།
boil	རྒྱ་སྟགས་བཀོལ་བ།
bond	མཐུད་བྱེད།
bone	རུས་པ།
bone marrow	རྒྱང་མར།
booklet	དེབ་རྒྱུང་།
botany	རྩ་ཤིང་རིག་པ།
Bowman's capsule	བའོ་མན་གྱི་ཐུན་ཐུམ་སྒྲན།
brain	མྱེད་པ།
brain stem	མྱེད་པའི་མཐུད་མཆམས།
bread mold	བག་ལེབ་ཏུམ་སྦྱ་ཅན།
breathing	དབྱགས་གཏོང་བ།
breeding	སྟག་ཆགས་སྟགས་རྒྱུད་སྟེལ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
briefly	སྒྲིང་བཟུས་ཀྱི།
broccoli	མ་དྲོག་ལྗང་ཚལ།
bronchitis	སྒོ་ཡུའི་གཉན་ཚད།
bronchus	སྒོ་ཡུ།
bubble	ཕྱུ་བ།
bud	མ་དྲོག་གི་ཐེའུ།
budding	ཐེའུ་སྐྱེ་བ།
buffer	བར་གནས།
bulb	སྒོག་ཤུའི་ཤེལ་རྩྭ།
burn	མེར་སྒྲིག་གཏོང་བ།
C	
cabbage	ལོ་འཁོར་པད་ཚལ།
calcium	དཀར་རྩམ།
calcium carbonate	དཀར་རྩམ་ནག་རྩམ་འབྲེས་མ་ཅན།
calibrate	ཚད་རྟགས་འགོད་པ།
calorie	རྫོད་ཚད། ཁེ་ལི་རི།
calorimeter	རྫོད་ཚད་འཇལ་ཆས།
cancer	སྐན་ནད།
canopy	གནམ་ཡོལ།
capacity	ཤོང་ཚད།
capillary	ཁྲག་སྒྲ་ཕྱ་མོ།
capillary action	ཁྲག་སྒྲ་ཕྱ་མོའི་བྱེད་ལས།
carbohydrate	ས་ཁུའི་སྒྲིང་པོ།
carbohydrate (s)	ས་ཁུའི་སྒྲིང་པོ།
carbon	ཀར་བོན།
carbon cycle	ཀར་བོན་གྱི་རྒྱུན་འཁོར།
carbon dioxide	ཀར་བོན་འཚོ་རླང་ཉིས་ལྷན།
carbon fixation	ཀར་བོན་བརྟན་འཇུགས།
carbon monoxide	ཀར་བོན་འཚོ་རླང་རྒྱང་ལྷན།
carbon-containing	ཀར་བོན་ཡོད་པ།
carboxyl group	སྐྱེ་ལན་ཚའི་རྩམ་སྒྲིང་རིག་པའི་སྒྲེ་ཚན།
carcinogen	འབྲས་ནད་སྐྱོང་བྱེད་རྒྱ།
cardiac muscle	སྒྲིང་གི་ཤ་རྒྱས།
cardiovascular disease	སྒྲིང་ཁམས་དང་ཁྲག་སྒྲུའི་ནད།
carnivore	དུད་འགྲོ་ཤ་ཟན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
carnivorous	ཤ་ཟས།
carotene	ལ་སེར་བཟུང་ཇུས། =ཙི་ཤིང་དང་སྒོག་ཆགས་ནས་བྱུང་བའི་ཕྱ་བའི་བཟུང་ཇུས་ མདོག་སེར་པོ་འཕེལ་དམར་པོ་གང་རུང་ཞིག།
carrier	སྒྱུ་ལ་འདྲན་པ།
carrying capacity	ལྷན་ཤུགས་འདྲན་པའི་
cartilage	ཕུམ་རུས།
catabolism	ཇུས་འགྱུར་རང་བཞིན་གྱི་འཕུ་རིམ།
catalase	འཕུ་བྱེད་གཤེར་ལ།
catalyst	སྒྱུ་ལ་ཇུས།
caterpillar	ཚལ་ཐོན་གྱི་འབྲ།
catfish	ཉ་སྒྲ་ར་ཅན།
cattail	ལོ་མང་འཚོ་བའི་ཙི་ཤིང་གི་རིགས།
caudal fin	ར་མ་ཉ་གཤོག་འདྲ་བ།
caudal vertebra	ར་མ་འདྲ་བའི་སྒྲ་ལ་ཚགས།
caudatum	ཀུ་ཏ་ཏུམ།
cauliflower	མེ་ཏོག་པད་ཚལ།
cell	པ་ལུང་།
cell body	གཟུགས་པོའི་སྒྲ་བས་པན།
cell cycle	སྒྲ་བས་པན་གྱི་རྒྱན་འཁོར།
cell division	སྒྲ་བས་པན་གྱི་ཕྱེ་ཚན།
cell membrane	སྒྲ་བས་པན་སྒྱི་མོ།
cell plate	སྒྲ་བས་པན་གྱི་བྱང་བ།
cell respiration	སྒྲ་བས་པན་གྱི་དབྱགས་གཏོང་ལེན།
cell specialization	སྒྲ་བས་པན་གྱི་ཆེད་ལས་སྒྲིབ་སྦྱོང་།
cell theory	སྒྲ་བས་པན་གྱི་ནུས་གཞན།
cell wall	སྒྲ་བས་པན་གྱི་མཐའ་འཁོར།
cell-mediated immunity	སྒྲ་བས་པན་བར་སྒྲུལ་བྱས་པའི་འགོ་ནད་ཐོན་འགོག།
cellular respiration	སྒྲ་བས་པན་ནུས་ཨི་ཁུང་ཅན་གྱི་དབྱགས་གཏོང་ལེན།
cellulose	ཤིང་ཇུས། =ཙི་ཤིང་གྲུབ་བྱེད་གྱི་ཇུས།
Celsius	སེལ་ཤི་ཨམ།
Celsius scale	སེལ་ཤི་སི་འཇལ་བྱེད་ཐིག་ཤིང་།
centigrade	བརྒྱ་བྱུར་ཚ་ཆད་ཡི་ཆས།
centimeter	མི་ཏར་གྱི་བརྒྱ་བྱུར།
central nervous system	དབང་རྩའི་མ་ལག་གཙོ་བོ།
centrifuge	དབྱེ་གསེབ་བྱེད་པའི་ ༼ རྩི་ཕལ་འཕུལ་འཁོར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
centriole	སྤྱབ་ཕྱན་ཆ་བཞག་སྤྱི་འགྲོ་སྐབས་དབྱེ་གྱི་ཆ་ཤས་ཕྱ་མོ།
centromere	རིགས་རྒྱན་དབྱེ་ཞིབ་གྱི་གཙོ་བོ།
centrosome	སྤྱི་ཕྱན་གྱི་དབང་ཤེས་ཚོར་དབང་པོའི་རང་བཞིན།
cereal group	བཟའ་རུང་བའི་འབྲུ་ཡི་སྡེ་ཚན།
cerebellum	ལྷན་ཚུང་།
cerebral cortex	ལྷན་པའི་ཕྱི་ཤུན།
cerebrospinal fluid	ལྷན་པ་དང་ལྷན་གཞུང་གི་གཤེར་རྫས།
cerebrum	ལྷན་ཚན།
certain	དེས་པ།
cervix	བུ་མོད་གྱི་ལ།
challenge	གདོང་ལན།
chemical	རྫས་སྦྱར་དངོས་རིགས།
chemical bond	རྫས་གྱི་བསྐྱེད་སྦྱར།
chemical equation	རྫས་གྱི་སྦྱོར་ཐབས།
chemical formula	རྫས་གྱི་སྦྱོར་ཐབས།
chemical reaction	རྫས་གྱི་ནུས་འགྱུར།
chemoautotroph	སྤྱི་ཆགས་ཉམ་རྒྱུད་རིགས་གྱི་ནུས་སྦྱོབས་རྫས་གྱི་བྱེད་ལས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱུང་བའི་རིགས།
chemosynthesis	ཀར་བོན་ཏུ་ཡི་ཤེད་སྤྱི་ཆགས་གྱི་འདོན་སྤེལ་ཀར་བོན་འཚོ་རྒྱུད་བྱུང་ལས་སྤྱི་ཆགས་ལས་བྱུང་བའི་རྫས་གྱི་སྤེལ་སྦྱར།
chemotherapy	རྫས་སྦྱར་གྱི་གསོ་དབྱུང།
chemotropism	སྤྱི་ཕྱན་གྱི་འགྲུལ་སྦྱོད་དང་འཕེལ་རྒྱས་ལམ་ལུགས།
chicken pox	སྤྱི་ཕྱོད་འབྲུ་རུ།
chipmunk	འཇགས་མ་གྱི་ལའི་བྱེ་བྲག་ཅིག
chitin	ཆ་འདྲ་བའི་གྲུབ་རྫས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཕུང་བོ།
chlorine	ཚྭ་ཆངས།
chlorophyll	ལྗང་རྫས།
chloroplast	ལྗང་རྫས་ཕྱ་ཕུང་།
cholera	འབྲུག་སྦྱུག
cholesterol	མཁྱིས་ཞག
chordate	ཚྭ་ཤིང་དང་སྤྱི་ཆགས་སྤྱི་ཆགས་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག
chorion	ཤ་མའི་ནང་སྦྱི།
chromatid	སྤྱི་མའི་འབྲུང་ཁུངས།
chromatin	བྱུང་གྲུབ་ཕྱ་སྤྱབས།
chromatography	བསྐྱེད་བྱས་པའི་ནང་གི་འདུས་རྫས་ཁག་དབྱེ་འབྱེད་པའི་ཐབས་ལམ་རིག་པ།
chromosomal alteration	རིགས་རྒྱན་ཕྱ་རྫས་གྱི་འཕྲོ་འགྱུར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
chromosomal recombination's	རིགས་རྒྱན་པ་ལྟེན་གྱི་སྤྲུལ་གསལ་མཉམ་ཞེས།
chromosome	རིགས་རྒྱན་པ་རྒྱུ་ལ།
chyme	ཉེག་འབག།
cilia	ལེ་མ་དང་འབྲུའི་གཤོག་པའི་སྤྲང་གི་གཟི་སྒྲུ་པ་མོ།
ciliary motion	གཟི་མའི་འགྲལ་སྒྱུད།
circulation	འཁོར་སྒྱུད།
circulate	འཁོར་སྒྱུད་བྱེད་པ།
circulatory	འཁོར་སྒྱུད་ཀྱི།
circulatory system	ཁྲག་གི་འཁོར་སྒྱུད་ཀྱི་མ་ལག།
claim	ཐོབ་ཐང་རྩོད་པ།
class	ཕྱི་ཚན།
classification	ཕྱི་ཚན་དབྱེ་འབྱེད།
classify	ཕྱི་ཚན་དུ་དབྱེ་བ།
clawed	སྤྲེལ་མ་ཅན།
cleavage	ཤིང་སྟགས་འགས་ཁ།
climate	གནམ་གཤེས།
climax community	སྤྱི་ཚོགས་ཡང་རྩེ་སྟོན་པ།
climax	ཡང་རྩེ་སྟོན་པ།
climax	ཡང་རྩེ་སྟོན་པ།
clipping	ཚགས་པར་བཅད་ཤོག།
clone	ཕན་ཚུན་གྱི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན་བསྐྱེད་ནས་སྟོན་ཆགས་སམ་དངོས་པོ་བསྐྱུན་ བའམ་བྱུང་བ།
cloning	ཕན་ཚུན་གྱི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན་བསྐྱེད་ནས་སྟོན་ཆགས་སམ་དངོས་པོ་བསྐྱུན་ བའམ་བྱུང་བ།
close circulatory systems	ཁྲག་གི་འཁོར་སྒྱུད་ཀྱི་མ་ལག།
coacervate	གོ་ལ་པ་མའི་བེགས་མ།
coal	རྩྭ་སྟེང་།
coarse adjustment	ཉེ་འགྲུར་གཤེས་སྒྱུད་རྩལ་པོ།
coast	མཚོ་ངོགས།
coastal ocean	མཚོ་བརྒྱུད་ཀྱི་རྒྱ་མཚོ།
coastline	རྒྱ་མཚོའི་ངོགས་མཚམས།
cocci	བར་སྤྲང་གི་གཟུགས་ཅན་པ་འབྲུ།
coccus	བར་སྤྲང་གི་གཟུགས་ཅན་པ་འབྲུ་ཡི་མང་ཚོགས།
cockroach	ལྷ་ལྷ་མ།
cocoon	དར་སྟོན་སྟོན་ཀྱི་ཕྱི་ཤུན།
codominance	མི་མཐུན་པའི་ཁྲད་ཚེས་གཉིས་ཀྱི་འགྲུར་ཕྱོག་ལས་རིགས་རྒྱན་སྒྱུད་འཕེལ་རྒྱས་

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
	པའི་སྒྲུབ་ས་ཐུན་དུ་འགྱུར་བ།
codon	གྲུབ་རྩ་གསུམ་འདུས་ཀྱི་རྒྱན་རིམ།
coenzyme	འཇུ་བྱེད་གཤམ་ཁུ་ཡི་བྱེད་ལས་གྲུབ་པར་འདུས་རྩ་ཆུང་དུ་གང་བྱེད་ཐུན་པ།
coevolution	ཟླད་པའི་དོས་སུ་སྒྲུབ་སྒྲུབ་ཡོད་པ།
cohesion	འདུས་ཤུགས།
cohesive force	འབྱར་བྱེད་ཀྱི་རྒྱས་པ།
collect	བསྐྱུ་བྱུབ་བྱེད་པ།
collecting duct	རྒྱ་སྒྲུབ་བསྐྱུ་བྱུབ།
colloidal dispersion	དོ་བོ་གཅིག་འདྲེས་ཀྱི་ཁ་ཐོར།
colon	རྒྱ་དཀར།
colony	མི་སེར་སྒྲེལ་ཡུལ། གྲོང་ཁྱེ།
color blindness	མཚོན་མདྲིག་མཐོང་ཐུབ་པའི་རྒྱས་པ་ཉམས་པ།
coloration	མཚོན་མདྲིག་སྒྲེལ་སྒྲུངས།
combat	འཐབ་ཆོལ།
combination	མཉམ་སྒྲེབ།
commensalism	མཉམ་ཟ་མཉམ་འཐུང་གི་སྦྱོད་ཆོལ།
common	དུལ་ས་མ།
common ancestor	མི་རྒྱུད་མཐུན་མོང་བ།
common cold	ཆམ་ནད་དུལ་ས་མ།
communicable	འབེལ་བ་བྱེད་སྒྲེབ།
communication	འབེལ་ལམ།
community	སྤྱི་ཚོགས།
competition	འགན་བསྐྱར།
competitive exclusion principle	གཞན་སེལ་གཏན་སྒོལ་གྱི་འགན་བསྐྱར།
complementary	ཁ་སྒྲོང་གི།
complete protein	སྤྱི་དཀར་ཆ་ཚང་བ།
complex multicellular	སྒྲུབ་ཐན་ཅན་སྒྲ་ཚོགས་པ།
complexity	སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ཅན།
compost	བ་ལུད།
compound	འདུས་རྩས།
compound eye	འདུས་རྩས་ཀྱི་མིག་དབང་།
compound light microscope	འདུས་རྩས་ཀྱི་ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ།
compound microscope	འདུས་རྩས་ཀྱི་ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ།
concentration	དོ་སྒྲུང་།
concentration gradient	འགྱུར་ཆའི་ཚད།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
concept	གོ་དོན།
conception	གོ་དོན་ལུ་མངལ་ཆགས།
concerning	སློབ་ལ། ཐད་ལ།
conclusion	མཇུག་ཕྱོད།
condensation	གཤེར་ཕབ་རང་བཞིན།
conditioned reflex	བཅས་སྒྱུར་བཏང་བའི་གཟུགས་བརྟན།
conditioning	ཆ་སྒྲིལ་ཐོན་པ།
conduct	སྦྱོང་ཚུལ།
conduction	བརྒྱུད་འཕྲིད།
cone	སྒྱུར་བྱར།
conifer	ཐང་འབྲུ་ཅན་གྱི་སྒོང་པོ།
coniferous	ཐང་ཤིང་གི་རིགས་སུ་གཏོགས་པའི།
coniferous forest	ཐང་ཤིང་གི་ནགས་ཆེལ།
conjugation	གཅིག་ཏུ་འདྲེས་པ།
connective tissue	སྦྲེལ་བྱེད་ཕུང་གྲུབ།
conservation	ཉར་ཆགས།
conservation of environment	ཁོར་ཡུག་གཉེར་སྲུང་།
considered	ཆ་འདོག་ཐོན་པ།
constipation	སྦྱ་ཆུ་འགག་ནད།
construct	བཟོས།
consumer	བེད་སྤྱོད་བྱེད་མཁན།
contain	ཤོང་བའམ་ཚུད་པ།
content	ནང་ཚན།
contour farming	འབྲུར་གཞིང་ཞིང་ལས།
contour ploughing	འབྲུར་གཞིང་ཐོང་བཤོལ།
contraception	སྦྱི་འགོག
contractile vacuole	འཁུམ་ཤས་ཅན་=འཁུམ་སྒྱུ་ཅན་གྱི་ལ་བ་དང་ཤ་གནད་ཉ་བ།
contribute	མཐུན་སྦྱོར་བྱེད་པ།
control	སྒྲུངས་འཛིན་བྱེད་པ།
controlled experiment	ཚོད་སྒྲུའི་ཚོད་འཛིན།
controlled variable	སྒྲུངས་འཛིན་ཅན་འཁྱུར་སྒྲ་བ།
convergent evolution	ཉེ་བ་གཅིག་འདུས་ཀྱི་འོད་སྟོན་གྱི་འཕེལ་རིམ།
convert	སྒྱུར་བ།
convulsion	སྦྱ་འཁྱུས།
coordinating system	འབྲེལ་མཐུད་མ་ལག

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
coordination	འབྲེལ་མཐུད།
coral	བྱུ་ཅུ།
coral reef	མཚོ་འོག་བྱུ་ཅུའི་རི་བོ།
coronary circulation	སྙིང་གི་ཁྲག་རྩའི་འཁོར་སྐྱོད།
coronary artery	སྙིང་གི་ཁྲག་རྩ།
corpus luteum	ལྷགས་རིགས་གཏོར་རྩིས་ཀྱི་ཕུང་པོ།
cortex	ཁྲད་ཆེན།
cortisone	ཆེན་བྱའི་སྒྱལ་རྩུ་ཡི་ནང་གསལ་ཤིག།
cotyledon	སོན་འདཔ། =སོན་སྒྲིགས་ཡོད་པའི་རྩ་ཤིང་རིགས་ཀྱི་ས་བོན་གྱི་ཐོག་མའི་འདཔ་མ།
covalent bond	རྩལ་ཕྱན་གཉིས་ལས་མང་བ་བསྐྱེད་པའི་རྩིས་སྦྱོར།
cover	ཁོབས་རྒྱག་པ།
cover crop	ལོ་དྲོག་སྤང་སྦྱོབ།
coverslip	ཁ་ཁོབས་པར་བྱེད་པའི་ཤེལ་གྱི་སྒྲེར་མ་ཕྲ་མོ།
Cowper's gland	ཁུ་པར་གྱི་གཤེར་ཆེན།
Cranial nerve	ཁྲད་ཅས་ཀྱི་ཅ།
crayfish	ཉ་མ་ཐྱིག།
crescent	ཡར་དོའི་རྩྭ་བ།
cretinism	ཉ་ད་ནད།
cricket	འབུ་ཅོག་ཅོག་པ།
crisp	སྒྲུལ་ཉྱག་ཉྱག།
crop	ལོ་དྲོག།
crop rotation	ལོ་དྲོག་སྒྲོར་འདེབས།
crop breeding	ལོ་དྲོག་གསོ་སྦྱོང་།
crop fertilization	ལོ་དྲོག་ལྷན་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས།
crop pollination	ལོ་དྲོག་ཐེགས་རྩལ་སྒྲེབ་སྦྱོར།
crossing-over	བཞེ་མདོ་པར་ཕྱགས་སྒྲ།
crustacean	ཤུན་སྒྲུབ་གས་ཅན་གྱི་སྒོག་ཆགས།
cryptic coloration	སྒོག་གྱུར་གྱི་མཚོན་མདོག་སྒེལ་སྤངས།
cultivated plant	ཁིང་ཀ་མོ་ཤོ་བྱས་པའི་རྩ་ཤིང་།
culture	རིག་གཞུང་།
currently	ད་ལྟའི་ཆར།
cuticle	སོན་སྒྲིགས།
cutting	གཅོད་པ།
cycling	རྒྱུན་འཁོར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
cyclonic	དག་རྒྱུད་དགུ་འཕྲུབ་མའི།
cysteine	ཟས་ལང་ཤིར་ཡོང་ཆད་ཀྱི་སྒྱུར་དེའི་ཆོ་ག་ཞིག།
cytokinesis	ཕ་ཕུང་ཕྱི་རྒྱུད་ཀྱི་སྐྱབས་ཕན་གྱི་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ།
cytolysis	ནད་རིགས་དྲག་དབྱེད་ཀྱིས་སྐྱབས་ཕན་ཆ་གསལ་སྤྱད་ཀྱི་འོད་པའི་ལམ་ལུགས།
cyton	དབང་ཅའི་ཕུང་གྲུབ་ཀྱི་གཟུགས།
cytoplasm	ཕ་ཕུང་ཕྱི་རྒྱུད།
cytoplasmic division	ཕ་ཕུང་ཕྱི་རྒྱུད་ཀྱི་ཕྱེ་ཚན།
cytosine	འཁྱུར་རྩིས་ཤིག།
cytoskeleton	ས་འོག་ཏུ་ཡོད་པའི་རྩས་གྲང་སྐྱུག་ཕན་ཅན་ཞིག།
D	
damage	སྒྲོན་ཆག།
dangerous	ཉན་ཁ་ཅན།
dark reaction	རྩིས་ཀྱི་འཁྱུར་སྒྲོག་མདོག་ནག་ཤས་ཆེ་བ།
Darwinism	ཏར་ཐིན་གྱི་གྲུབ་མཐའ་སྒྲུབ།
data	གྲངས་ཤོ།
daughter cell	རིགས་བུ་མོ་སྒྱེ་བའི་སྐྱབས་ཕན།
deamination	གྲུབ་རྩིས་ནས་སྒྱུར་དེའི་ཆོ་ག་ཕྱིར་དབྱུང་བ།
decay	རུལ་བ།
deciduous	ལོ་མ་དང་འབྲུ་ཕྱིན་གྱི་གཤོག་པ་སོགས་སྤྱང་བའི་རུས།
deciduous tree	ལོ་མ་སྤྱང་བའི་སྤྱང་བོ།
decomposer (s)	རུལ་སྒྲོན་བྱེད་པོ།(རུ་མ་)
decomposition	རུལ་སྒྲོན།
decrease	ཉུང་དུ་གཏོང་བ།
defecation	གཙང་བཟོ།
defective	སྒྲོན་ཅན།
defective gene	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་སྒྲོན་ཅན།
deficiency disease	འཆོ་བཅུད་ཉུང་སྒྲོན་གྱི་ནད།
defoliation	ཤིང་སྤྱང་ལས་སྤྱིན་ཕྱིན་ལོ་མ་དབྱེ་འབྱེད།
deforestation	ཤིང་ནགས་རྩ་གཏོར།
degeneration	ཉམས་རྒྱུད་ཀྱི་རུས་རབས།
dehydration	ཆན་དང་བལ་ཁིང་སྐམ་བཟོའི་རང་བཞིན།
dehydration synthesis	ཆན་དང་བལ་ཁིང་སྐམ་བཟོའི་རང་བཞིན་གྱི་རྩིས་རིགས་སྤེབ་སྒྱུར།
dehydrogenase	ཆན་དང་བལ་ཁིང་སྐམ་བཟོའི་འཇུ་བྱེད་གཤེར་ལ།
deletion	གསུབ་བཞིན་པ།
demand	དགོས་མཁོ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
demographic transition	སྤྱི་འཛའི་གྲངས་ཚད་ཀྱི་འཕེལ་རིམ།
demography	སྤྱི་འཛའི་གྲངས་ཚད་རིུ་མིག།
denaturation	སྤྲ་ལྷན།
dendrite	ཅ་ལག་སྤ་མོ།
denitrification	ཟེ་ཚུ་སེལ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་ལམ་ལུགས།
denitrifying bacteria	ཟེ་ཚུ་སེལ་སྦྱོར་བྱེད་པའི་སྤ་མིན།
density-dependent limiting factor	གཞན་བརྟེན་མཐུག་ཚད་བཅད་མཚམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན།
density-independent limiting factor	རང་དབང་ཅན་ཀྱི་མཐུག་ཚད་བཅད་མཚམས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན།
deoxyribonucleic acid (DNA)	སྤྱི་ཐུན་གྱི་རིགས་རྒྱུད་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སྦྱབས་སྤྲུལ། (ཉི་ཨན་ཨ།)
deoxyribose	དྲངས་པའི་དདོས་པོ་མངར་རྩིས་ཅན།
dependent variable	རང་དབང་གི་འགྱུར་ཚྭ་ཅན།
deplete	བསྐྱབས་ཟེན་པ།
depletion	འཛིན་པ།
depressant	གཏོར་རྩིས་ཀྱི་འཕྱོ་བ་བཀག་འགོག་བྱེད་པོ་ཞིག།
dermis	དདོས་གཞིའི་པགས་རིམ།
desalination	མཚོ་ནས་ཚུ་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ།
desert	བྱེ་ཐང་།
desertification	ས་བཤད་ཀྱི་མངའ་ཁུལ་བྱེ་ཐང་དུ་སྦྱར་བའི་བརྒྱུད་རིམ།
desirable	དགོས་འདོད་ཀྱི།
destroy	གཏོར་བཤེག་གཏོང་བ།
destruction	གཏོར་བཤེགས།
detect	རྟོན་པ།
detection	ཤེས་རྟོགས། རྩད་གཅོད།
determine	ཐག་གཅོད་བྱེད་པ།
detoxication	ཟས་དུག་གི་ནད་ལས་ཐར་བྱེད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།
detrimental	གཞོད་འཚེ་ཅན།
detritus	བྱེ་རྩལ།
development	ཡར་རྒྱས།
deviation	འཁྱར་གོལ། =ཚད་གཞི་སོགས་ལས་བཅལ་བའི་དོན།
dextrose	མངར་རྩིས་རང་བཞིན་གྱི་གྲུབ་ཚུལ།
diabetes	ཀ་རའི་ནད།
diagram	དབེ་མཚོན་རི་མོ།
dialysis	ཚགས་འབྱེད།
diaphragm	མཚན་དྲི། =སྟོག་ཆགས་ཀྱི་བྲང་དང་རྩོ་བའི་མཚམས་འབྱེད་པའི་ཡོལ་བ་ལྷ་བུའི་སྤྱི་པགས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
diarrhea	བཤལ་ནད།
diastole	སྙིང་ཁང་དང་སྙིང་ཤག་གི་སྙོད་འབྱེད།
diastolic pressure	སྙིང་ཁམས་ཀྱི་སྙོད་འབྱེད་ཀྱི་གཞོན་ཤུགས།
diatom	ཚུ་ཚུ་བྱང་ཕྱོད།
dichotomous	གཉིས་སུ་གྲེས་པ་ཅན།
dichotomous key	གཉིས་སུ་གྲེས་པ་ཅན་གྱི་གནད་འགག།
died off	འཛོད་པར་འགྱུར་བ།
diet	ཟས།
differ	ཁྱད་པར་ཤོར་བ།
differences	ཁྱད་པར།
differentiation	དབྱེ་འབྱེད།
diffusion	ཁྱལ་གདལ།
digest	ཟས་འཇུ་བ།
digestion	སྙོ་བར་ཟས་འཇུ་བའི་རུས་པ།
digestive enzyme	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུ།
digestive juices	འཇུ་བྱེད་སྙོང་ཁུ།
digestive system	འཇུ་བྱེད་མ་ལག།
dihybrid	རིགས་འདྲེས་མ།
dihybrid cross	རིགས་རྒྱུད་འདྲེས་མ།
dilation of blood vessel	ཁྱག་རྩའི་འཕེལ་རྒྱས།
dimorphism	རྒྱུད་གཅིག་རིགས་གཉིས་སུ་ཡོད་པ།
dinosaur	མིགས་པ་སྤང་གཟུགས།
dioxide	སྟོག་རྒྱུད་གཉིས་ལྷན།
dipeptide	སྟེ་ལྷན་འདུས་རྩ་ཞིག།
diphtheria	མིང་པའི་འགོས་ནད་ཞིག།
diploid	རིགས་རྒྱུན་ཕྱ་རྩ་ཅན་གྱི་སྤྱབས་ཕྱན།
direct harvesting	ཐད་ཀར་བཅས་མ་རྩ་བ།
direction	ལམ་སྟོགས།
directly	ཐད་ཀར་གྱི།
disaccharide	བྱེ་མ་གཤམ་རིགས་གཉིས་ལྷན་མ།
disadvantage	གཞོན་སྟོན།
disaster	སྤྱབས་ཉེས།
discs	དཀྱིལ་འཁོར།
disease	ན་ཚ།
disjunction	མཚམས་འཕྲལ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
dislocation	མཐུད་མཆོམས་ཁ་བྲལ།
dispersal	ཁ་ཐོར།
disposal	སྒྲིགས་དོར།
dispose	གཞུག་པ།
disrupt	ཁ་གཏོར་བ།
dissecting microscope	འབྲུ་མེན་སྟགས་གཤག་དབྱེད་གཏོང་བའི་ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ།
dissection	ཞིབ་དབྱེད།
dissolve	གཤེར་རྫས་ནང་འཐིམ་པ།
diuretic	གཅིན་པ་འདྲན་བྱེད་གྲི།
diurnal	ཉིན་མོར་འཆར་བའི། རྒྱུ་ལྡན་སྐར་སྟགས།
diversity	ལྷ་མང་རང་བཞིན།
divide	བཞོས་པ།
(DNA) deoxyribonucleic acid	དེ་ཞེན་ཨ། རིགས་རྒྱུད་དོས་འཛིན་བྱེད་པའི་སྤྲུབས་ཕྱན།
DNA fingerprinting	དེ་ཞེན་ཨ། ཡི་མཚུབ་རིས།
DNA polymerase	དེ་ཞེན་ཨ། ཆ་འདྲ་བའི་གྲུབ་རྫས་དུ་མ།
dominance	དབང་ཤུགས་བྱུང་གཤལ།
dominant	བྱུང་ཆེ་བ།
dominant gene	འདྲ་ཆོས་ཆེ་བ།
dominant species	དབང་ཤུགས་ཆེ་བའི་ཉི་རིགས།
dominant trait	དབང་ཤུགས་ཆེ་བའི་རང་གཤེས།
dormancy	བག་ལ་ཉལ་བའི་གནས་སྐབས།
dorsal	སྒྲུལ་གཞུང་གི།
double fertilization	ལྷ་སྦྱར་གཉིས་བརྟེན།
double helix	གཞུས་རིས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ་རྣམ་པ་གཉིས་ཅན།
Down's syndrome	མཉམ་འདུས་ནད་རྟགས།
drainage	བཙོག་ཆུའི་ཡུར་བ།
drilling	གསོར་འབེགས།
drone	སྤང་མ་པོ།
drosophila	ཤིང་རྟོག་གནམ་འཕུར་ཅན།
drug	བཟེ་སྒྲན།
drug abuse	སྒྲན་རྫས་སྦྱོན་འཇུགས།
drug dependence	སྒྲན་རྫས་ལ་བརྟེན་མཁན།
drug overdose	སྒྲན་སྤུན་ཚད་ཆལ།
duckweed	ཕྱ་ཞིག
ductless gland	སྤུ་གུ་མེད་པའི་གཤེར་མེན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
dump	གད་སྒྲིགས་ཕུང་བོ།
duodenum	པ་བོའི་ཟངས་ཚགས།
dwarfism	མིའུ་མུང་གི་རང་བཞིན།
dynamic	སྒྲུལ་ཤུགས་ལྡན་པའི།
dynamic equilibrium	སྒྲུལ་ཤུགས་ཆ་མཉམ་པ།
dysentery	དམར་བཤལ།
E	
eagle	བྱ་མྱོད།
ear	ན་བ།
ear canal	ན་ཤེས་དབང་པོའི་བྱ་ག
eardrum	ན་བོའི་རྩ་སྒྱི།
earthworm	ས་འབྲུ།
echinoderm	པགས་ཚེར་ཅན།
ecological	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི།
ecological riche (s)	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུ་ཚུལ་(དུ་མ་)
ecological pyramid	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དེའུ་བང་སོ།
ecological succession	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྒྱུད་རིམ།
ecologically	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་གྱི།
ecology	སྣོད་བཅུད་རྟེན་འབྲེལ་རིག་པ།
economically	དཔལ་འབྱོར་གྱི།
ecosystem	བྲག་ཅའི་མ་ལག་སྒྲ་ཚོགས།
ecosystem diversity	བྲག་ཅའི་མ་ལག་སྒྲ་ཚོགས།
ectoderm	མངལ་གྱི་ཕྱི་ཤུན།
edema	ལུས་པོའི་ནང་ཆུ་སེར་ཚད་ཀལ་ལྡན་པ།
effective	རྒྱས་པ་དང་ལྡན་པ།
effectiveness	རྒྱས་ལྡན་རང་བཞིན།
effector	རྒྱས་ལྡན་བྱེད་པོ།
egg	སྒོ་ང་།
ejection	ཕྱིར་འདྲོན།
elbow joint	གྲུ་མོའི་སྒྱུར་མཚམས།
electrocardiogram (EGG) or (EKG)	སྣིང་གི་འཕར་ཚད་རིུ་མིག་ རྟིམ་ཇི་ཇི། ཡང་ན། རྟིམ་གེ་ཇི།
electron	སྒོག་རྩལ།
electron microscope	སྒོག་རྩལ་མཐོང་བྱེད་གྱི་ཕ་མཐོང་ཆེ་ཤེས།
electronic balance	སྒོག་རྩལ་ཚད་འཇལ་རྒྱ་མ།
electrophoresis	གྲུབ་རྩལ་ཆེ་བ་རྒྱམས་དབྱེ་བ་འབྱེད་པའི་ཐབས་ལམ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
element	ཆ་རྒྱུན།
elephantiasis	སྤང་ཆེན་གྱི་རྒྱུ་ལྷན་པའི་ཚུ་སེར་གྱི་ནད་ཅིག།
eliminate	སེལ་བ།
elongation region	རིང་དུ་བརྟེན་བའི་ལུས་གྱི་གནས།
elongation zone	རིང་དུ་བརྟེན་བའི་ས་ཁུལ།
embolism	རྩ་ལམ་རྒྱ་འགོག།
embolus	རྩ་མ་འཁོར་ནད་འཛུལ་བ།
embryo	མངལ་གནས།
embryo sac	མངལ་གནས་གྱི་སྒྲི་ཁྱུག།
embryology	རྩམ་སྤང་དབྱུང་རིག།
embryonic	རྩམ་སྤང་གི།
embryonic membrane	རྩམ་སྤང་གི་སྒྲི་མོ།
emigration	ཡུལ་སྒྲོལ།
emit	འོད་འཕྲོ་བ།
emphysema	རྩུ་བཅའ་རྒྱུ་ནད།
emulsification	རྩུ་མ་རྒྱུ་རྩུ་མ་བའི་རང་བཞིན།
enable	ཐབས་པ་བཟོ་བ།
enamel	སོ་རྩི།
end product	གྲུབ་རྒྱས་མཐའ་མ།
endangered species	སྤོང་ཉེན་ཅན་གྱི་རིགས།
endemic	མི་རིགས་བྱེ་བྲག་པའི་ནད།
endocrine gland(s)	སྤུ་གུ་མེད་པའི་ཆེན་བྲུ(དུ་མ་)
endocrine system	སྤུ་གུ་མེད་པའི་མ་ལག་སྤངས་འཛིན།
endocrinology	སྤུ་གུ་མེད་པའི་མ་ལག་སྤངས་འཛིན་རིག་པ།
endocytosis	ཁྱག་འབར་སྒྲི་མའི་སྤྲེལ་ཕན་གྱི་བྱ་བའི་རྒྱུ་རིམ།
endoderm	མངལ་གནས་སྐབས་གྱི་ཆགས་རིམ་ཕྱང་གྲུབ་གཅིག།
endoparasite	གཞན་རྟེན་སྤོང་འབྲུ་འཕྲོ་ཤིང་།
endoplasmic	ཁྱག་འབར་གྱི།
endoskeleton	རུས་ཀྱང་གི།
endosperm	ས་བོན་འཛོ་བཅུད།
endosperm nucleus	ས་བོན་འཛོ་བཅུད་གྱི་རུལ་རུལ་ཕན་སྤྱིང་པོ།
energy flow	རྒྱས་ཀྱི་ལྷན་གཞི་བ།
energy pyramid	རྒྱས་ཀྱི་དབྱུང་བའ་སོ།
engineering	བཟོ་སྐྱོད་རིག་གནས།
engulf	ཁྱུར་མེད་གཏོང་བ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
enlist	མིང་ཐོ་འགོད་པ།
enrich	ཕྱགས་པོ་བཟོ་བ།
environment	ཁོར་ཕྱག་གི་
environmental	ཁོར་ཕྱག་གི་
environmental impact statement	ཁོར་ཕྱག་ཕྱགས་རྒྱུན་གྱི་གནས་སྐབས་།
enzyme(s)	འཇུ་བྱེད་གསེར་ཁྲ།(དུ་མ་)
enzyme-substrate complex	འཇུ་བྱེད་གསེར་ཁྲ། -འཇུ་བྱེད་གསེར་ཁྲའི་བྱེད་ལས་སྒྲ་ཚོགས་པ།
epicotyl	ཚུ་ཤིང་གི་སྐྱུ་མ་ཐིང་ས་བོན་གྱི་ཆ་ཤས།
epidemic	རིམས་ནད།
epidermis	བགས་བའི་ཕྱི་རིམ།
epididymis	གཟུགས་ཕུང་ཆགས་རིམ།
epiglottis	ཕྱི་ཚུང་།
epinephrine (adrenaline)	མཁལ་མའི་ཆེན་ཁྲ།(ཨ་དྲེ་ནཱ་ལིན།)
epithelium	སྒྱི་ཕུན་ཕུང་གྲུབ།
equatorial plane	སའི་གོ་ལའི་དཀྱིལ་ཐོག་དང་འཁོད་སྒྲིམ་པོ།
equatorial plate	སའི་གོ་ལའི་དཀྱིལ་ཐོག་དང་ཉེ་བའི་བྱང་བ།
equilibrium	དོ་མཉམ།
era	དུས་རབས།
erect posture	ཀེ་ར་ལངས་བའི་ལུས་ཀྱི་སྐྱངས་སྐབས།
erosion	ཉེལ་བ།
error	འཕྲུལ།
Escherichia coli (e. coli)	ཨེ་སི་ཆེ་རི་ཅི་ཡ། ཁོ་ལི། (ཨི་ ཁོ་ལི།)
esophagus	མིད་པ།
essential amino acid	གལ་ཆའི་སྦྱར་དའི་ཆ་ག
estrogen	མེན་བྱའི་སྐུལ་རྒྱ།
estuary	རྒྱ་བའི་ཆབས་ཁ།
ethyl alcohol	ཕབ་སྐུམ་ཨ་རག་གམ་ཆང་བཅུད།
euglena	དོ་ཀོལ་བྱེད་པའི་རིགས།
eukaryote	སྐུབས་ཕན་གཅིག་གམ་མང་བ་ཕན་པའི་ཕྱོག་ཕན།
eukaryotic cell	སྐུབས་ཕན་གཅིག་གམ་དེ་ལས་མང་བའི་སྒྲིལ་ཕན།
Eustachian tube	གོ་ངའི་སྐུ་གྲ། =རྩ་བ་ནང་མ་ནས་མིད་པར་མཐུད་པའི་རྩ་སྐུབ།
evaporate	ཆངས་པར་འགྱུར་བ།
evaporation	ཆངས་འགྱུར།
evidence	དབང་པོ།
evolution	འབྱུང་ཁུངས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
evolutionary	རིམ་འགྲོས་འགྱུར་ཕྱིན་གྱི་ཆགས་རིམ་འཕེལ་རིམ་གྱི་
evolve	རིམ་གྱིས་འབྱུང་བ་འཕེལ་ཆགས་པ།
examination	བརྟག་དཔྱད།
except	མ་གཏོགས།
excess	ཚད་སྐལ།
excessive	ཚད་སྐལ་གྱི།
excretion	མི་གཙང་བ་ཕྱི་འདོར།
excretory	མི་གཙང་འདོར་བྱེད།
exercise	ལུས་སྐལ་སྦྱོང་བ་ལཱ་བྱེད་པ།
exhalation	དབྱགས་ཕྱིར་གཏོང་།
exhale	དབྱགས་ཕྱིར་གཏོང་བ།
exhaust	སྤྲོད་སྐྱོན་ཕྱིར་འཐེན་པ། འཛིན་དུ་འཇུག་པ།
exhibit	འགྲམས་སྟོན་བྱེད་པ།
exist(s)	འཚོ་བ།
exocrine gland	གཤམ་སྐྱུ་རྒྱུད་ནས་གཏོང་བའི་ཆེན་བྱ།
exon	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་གནས།
exoskeleton	ཕྱི་ཡི་རུས་བྲག།
experiment	ཉམས་ཞིབ།
expiration	དུས་ཚད་ལས་འདའ་བ།
explanation	སྟུལ་ཞིབ།
explosive	འབར་ཤུགས་ཅན།
exponential growth	མི་མངོན་པའི་འཕེལ་རྒྱས།
expose(d)	ཕྱིར་མངོན་པ། (ཟིན་པ་)
expressed	བརྗོད་པ།
expression	བརྗོད་སྟུལ།
extensor	བརྒྱར་སྦྱོང་ཤ་གནད།
extent	ཁྱབ་ཚད།
external	ཕྱི་རིལ་གྱི།
external fertilization	ཕྱི་ཡི་ལུད་སྦྱོར།
external respiration	ཕྱི་ཡི་དབྱགས་གཏོང་ལེན།
extinct	སྔག་ཆགས་གྱི་རིགས་སྔགས་སྟོང་བ།
extinction	སྔ་སྟོང་།
extinction of fauna	ཁོར་ལུག་སྔག་ཆགས་སྔ་སྟོང་།
extracellular digestion	སྐྱུ་ཕྲན་ཅན་ལས་གཞན་པའི་ཟས་འཇུག་རྒྱས་པ།
extract	སྟོང་བཅུད་ལེན་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
eye	མིག
eyepiece (ocular)	ལྟ་ཤེས། རྩི་ཁྱུ་ལར།
F	
facilitated diffusion	སྟབས་བདེ་གཏོང་བའི་ཁ་ཐོར།
Fahrenheit scale	ཕྱི་འབྲུག་ཚད་འཇལ་ཆས།
fallopian tube (oviduct)	བསམ་སའི་རྩ་ཆེན། རྩི་མི་ཁྱུ་ལར།
fallout	ཕྱིར་ཟག་པ།
family	ནང་མི།
fangs	བྱི་སྐག་གི་མཆེ་བ།
farsightedness	མིག་རྒྱ་རིང་པོ་མཐོང་བྱུང་བའི་ནུས་པ།
fat	རྒྱག་པ།
fatal	འཆི་བ་ལས་མི་ཕྱོག་པ།
fatigue	ངལ་དུབ།
fatty acid	མིའི་ཤ་རྒྱག་བྱེད་ཀྱི་སྦྱར་རྩིས།
feather	བྱ་སྒོ།
feces	ཟས་འཇུ་བྱས་ཟེན་པའི་བཅོག་པ།
feedback	ཡ་ལན།
feedback mechanism	བཟོ་བཅོས་བྱེད་ཚུལ་གྱི་འཕུལ་འཁོར་མ་ལག།
female gamete	སྦྱི་བྱེད་སྤྲ་ཕུང་མོ་རིགས།
female reproductive system	མིའི་རིགས་ཀྱི་སྦྱི་འཕུལ་མ་ལག།
femur	ཀླང་རྒྱུང་།
fermentation	སྦྱར་ཅི་སྤྲུལ་སྦྱོར།
fern	སྦྱང་མ་སྒོ་ལྷུ་མ།
fertilization	ལྷན་སྦྱོར།
fertilizer(s)	ཚུ་ལྷན།
fetal	སྦྱུ་མ་སྤང་གི།
fetal alcohol syndrome	སྦྱུ་མ་སྤང་ཆང་རག་གི་མཉམ་འདུས་ནད་རྟགས།
fetus	མངལ་གནས་སྦྱུ་གྲ།
fever	ཚ་བའི་ནད།
fewer	ཉུང་ཤས།
fiber	ཤོབ་ཤོད་མཁན།
fibrin	ཅ་རྒྱས་སྤྲ་མོ།
fibrinogen	ཁྲག་ཆེད་རྩིས།
fibrous root system	ཅ་རྒྱས་ཅན་གྱི་མ་ལག།
field	ཁིང་ཁ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
field of microscope	ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེས་ཀྱི་གནས།
filament	ཟེ་འབྲུའི་ཉག་ཕན།
filter out	ཚུ་ཚགས་རྒྱག་པ།
filtered	ཚུ་ཚགས་བརྒྱབས་ཟེན་པ།
filtrate	ཚགས་རྒྱག་པ།
filtration	ཚུ་ཚགས།
fin	ཉ་གཤོག
finches	བག་ཐུའུ།
fine adjustment	ཉེས་ཆད་གྲུ་ཡངས་གཏོང་བ།
fingerprinting	མཇུབ་རིས།
finite	ཆད་ཅན།
firm	བརྟན་པོ།
first filial generation	ཐོག་མའི་བྱ་དང་བྱ་མོ་ཡི་སྐུ་འཕེལ།
first-level consumer	ཐོག་མའི་ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་ཡི་རིམ་པ།
fission	གས་ཐོར།
flagella	སྐུ་ཕན་པ་རིགས་ཀྱི་རྟ་ར་འདྲ་བའི་ཡན་ལག
flagellum	སྐུ་ཕན་པ་རིགས་ཀྱི་རྟ་ར་འདྲ་བའི་ཡན་ལག
flatworm	འབྲུ་མིན་ལེབ་ལེབ།
flea	བྱི་ཤིག
flexor	སྐྱམ་བྱེད་གནད།
flipper of whale	ཉ་ཆེན་མེལ་གྱི་རྒྱལ་བྱེད་ཡན་ལག་ལག
fluorescence	མེ་ཏྲོག་བཀྲ་བའི་ནམ་དུས།
flow	ཚུ་སྐྱེས་རྒྱག་པ།
flow of energy	རྒྱས་ཤུགས་ཀྱི་གཡོ་བ་འཕྲུལ་སྐྱོད།
flower	མེ་ཏྲོག
fluid	གཤེར་གཟུགས་རྒྱས།
fluke	ཉ་ལེབ། ལྷག་གི་མཆེན་འབྲུ།
fluoridation	ཕྱ་ལའོ་རིན་གྱི་སྦྱོར་ད།
fluoride	ཕྱ་ལའོ་རིན་དང་སྦྱར་བའི་རྒྱས་གང་ཅུང་།
folic acid	ཕྱོ་ལིག་ཡི་སྦྱར་རྒྱས།
follicle	ས་བོན་རྒྱང་བའི་སྐྱོགས་ཤུན།
follicle stimulating hormone (FSH)	ས་བོན་རྒྱང་བའི་སྐྱོབས་ཤུགས་སྦྱེད་པའི་རྒྱས་གང་། རྩིས་ཤིས་ཤིས།
food allergen	འབྲུང་ཁམས་ལ་མི་འཕྲོད་པའི་བས།
food chain	བས་བརྒྱད།
food poisoning	བས་དུག

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
food pyramid	དུའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་ཟས།
food vacuole	ཟས་འཇུ་བྱེད་གྱི་ལས་ལྷན་པའི་སྒྲུབས་པན་ནང་གི་སྒྲི་མོ།
food web	ཟས་གྱི་དྲ་བ།
forceps	སྐམ་པ།
forest conservation	ཤིང་ནགས་ཉེར་སྲུང་།
form	དབྱིབས།
formation	བཟོ་དབྱིབས།
formula	སྒྲི་འགྲོས།
fossil	རྩིས་ཤུལ་འགྱུར་རྒྱུ།
fossil fuel	ས་འོག་ནས་ཐོན་པའི་གཉའ་དངོས་གྱི་བྱད་རྩིས།
fossil record	རྩིས་ཤུལ་འགྱུར་རྒྱུ་ཡི་ཐོ་འཁོད།
four o'clock flower	ཚུ་ཚོད་བཞི་པའི་མེ་ཉླག།
fracture	གས་སྒྱེན།
fragment	དུམ་བྱ།
fraternal twin	མཚེ་མ་ཚས་མི་མཐུན།
freeze drying	འབྲུགས་པ་རྒྱག་སྟེ་སྐམ་པོ་བཟོ་བ།
frequently	ཡང་ཡང་།
freshwater	ཚུ་གསར་པ།
fructose	ཤིང་འབྲས་གྱི་མངར་ཆ།
fruit	ཤིང་ཉླག།
fruit fly	ཤིང་ཉླག་གནམ་འཕུར་ཅན།
fumes	ཆངས་འཇུབ།
fungi	དུམ་བྱ།
fungus	ཤ་མོ།
fur	སྒྲ།
G	
galactose	མངར་རྩིས་གྱི་རིགས་ཤིག།
galactosemia	རིགས་རྒྱན་རྩིས་འགྱུར་བསྐྱེད་པའི་ནད་ཅིག།
gall bladder	མཁྲིས་སྒྲོད།
gallon	ཡི་ཏར་ 3.78དང་མཉམ་པའི་འབྲུ་རིགས་དང་གཤེར་རྩིས་འཇུག་ཆས།
gallstone	མཁྲིས་རྒྱུ།
gamete	སྒྲི་བྱེད་པ་ཕུང་།
gametogenesis	སྒྲི་བྱེད་པ་ཕུང་རྒྱས་འཕེལ་བའི་བྱ་བའི་རྒྱུ་རིམ།
gamma globulin	ཁྲག་ནང་གི་སྒྲི་དཀར་གྱི་སྒྲེ་ཚན།
ganglion	ཙ་འདུ་ས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
gas exchange	ཆངས་གཟུགས་བརྒྱུ་ལེན།
gaseous exchange	ཆངས་གཟུགས་ཅན་གྱི་བརྒྱུ་ལེན།
gasoline	ཆངས་ལྷུ་མ།
gastric	པོ་བའི།
gastric juice	འབྲུ་བྱེད་གཤེར་ལ།
gastro vascular cavity	པོ་བའི་རྩ་རྒྱུག་གི་བྱ་ག
gastrula	སྟོག་ཆགས་ཀྱི་མངལ་གནས་འཛར་ལོང་བྱང་བའི་རིམ་པ།
gastrulation	སྟོག་ཆགས་ཀྱི་མངལ་གནས་འཛར་ལོང་བྱང་བའི་ལམ་ལུགས།
gel electrophoresis	ཕིག་ཕིག་ཅན་གྱི་འདུས་རྒྱལ་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ཐབས་ལམ།
gene	རིགས་རྒྱན་ས་བོན།
gene expression	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་རྣམ་འགྱུར།
gene frequency	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་འཁོར་ཤུགས།
gene linkage	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་མཐུན་མཆམས།
gene mutation	རིགས་རྒྱན་གྱི་རྣམ་པ་རིམ་འགྱུར་འགྲོ་བའི་བྱ་སྟོན།
gene	རིགས་རྒྱན་ས་བོན།
gene(s)	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་(དུ་མ་)
generalization	ལྗོངས་བཟང་ཅན་དུ་སྒྱུར་བ།
genetic	རིགས་རྒྱན་དབྱེད་ཞིབ་ཀྱི།
genetic counseling	རིགས་རྒྱན་དབྱེད་ཞིབ་ཀྱི་ལམ་སྟོན།
genetic disease	སྤྱི་འཕེལ་གྱི་ནད་གཞི།
genetic diversity	སྤྱི་འཕེལ་སྤྱི་ཚོགས་རང་བཞིན།
genetic engineering	སྤྱི་འཕེལ་དབྱེད་ཞིབ་ཚན་རིག་གི་འཆར་བཀོད་ལས་རིགས།
genetic marker	སྤྱི་འཕེལ་གྱི་མཆམས་རྟགས།
genetic recombination	སྤྱི་འཕེལ་རྩིས་ཀྱི་སྤྲོལ་སྦྱར་བསྐྱར་མ།
genetic variation	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་འདྲ་མེན།
genetically	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི།
genetics	རིགས་རྒྱན་དབྱེད་ཞིབ་རིག་པ།
genome	རིགས་རྒྱན་དབྱེད་ཞིབ་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་ཞིབ་པ།
genotype	མི་མཐུན་པའི་ཆོས་གཞིས་ཀྱི་འགྱུར་ཐོག་ལས་རིགས་རྒྱན་སྤྱི་འཕེལ་རྒྱུ་པའི་ སྤྲོལ་པ་དུ་འགྱུར་བའི་རྩིས་ཀྱི་སྤྲོལ་སྦྱར།
genus	རིགས་ཀྱི་སྤྲོལ་ཆན།
geographic isolation	ས་བཤད་ཀྱི་ཁེར་རྒྱང་རིང་ལུགས།
geologic time scale	ས་བཤད་དུས་ཚོགས།
geotropism	ཐུར་སྤྱོད་རྩ་བ། =སའི་འཐེན་ཤུགས་ལ་སྟོན་པའི་རྩི་ཤིང་སྤྱི་རྒྱལ།
germ theory of disease	ནད་འབྱུང་པ་མའི་ནད་གཞིའི་རྣམ་གཞག

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
German measles	ཇར་མན་སིབ་བ།
germination	མུ་གུ་ཁ་འབྱས།
gestation period	མངལ་གྱི་གནས་སྐབས།
GH (growth hormone)	ཇི་ཇེ། {མིན་བྱེད་འཕལ་རྒྱས།}
gigantism	གཟུགས་པོའི་བོངས་ཚད་རྒྱས་ཐལ་ཆེ་བའི་ནད།
gibberellin	ཅི་ཤིང་གི་མིན་བྱེད་སྒྲིལ་འཕལ།
gill	ཉ་སྟོགས།
gizzard	བྱའི་ཕོ་བ།
gland	གཤེར་མེན།
global warming	གོ་ལའི་སྤྱི་དྲོད་འཕལ་བ།
glomerulus	རིལ་བྱར་སྒྲིལ་བ་ཅན།
glucagon	འཇུ་བྱེད་གྱི་གཤེར་བྱེད་སྒྲིལ་འདོན་སྤེལ་བྱས་པའི་མིན་བྱ།
glucose	མངར་རྩས།
glycerol	སྟེ་ཕན་འདུས་རྩས་ཤིག་གྱི་བྱེ་བྲག་ཅིག།
glycine	བྱག་སྦྱུམ།
glycogen	སྟག་ཆགས་གྱི་ལུས་པོའི་ནང་གི་ཀར་བོན་ཡང་རྒྱང་ཞིག།
glycolysis	སྟག་ཕན་ཅན་གྱི་གནས་པའི་གྱི་མངར་རྩས་ཤིག།
gaiter	ཉ་དྲིས།
Golgi body (apparatus)	ལུས་གྱི་ཡན་ལག་དང་ཉིང་ལག་སྟོགས། (ཡི་བྱད་)
gonad	ལུས་གྱི་དབང་པོའི་མཚན་མ་སྟེ་ཆེན་འབྲས་སམ་སྟོང་རིལ།
gonadotropin	སྟེ་དཀར་མིན་བྱ།
gonorrhea	པོ་མའི་མཚན་མ་ནས་ཐྲག་ནག་འཛགས་པའི་གང་གཞིའི་ནད་རིགས་ཤིག།
gorilla	མི་ཤོད།
gout	སོངས་ཤིག།
gradualism	རིམ་བཤེད་ཀྱི་དང་ཚུལ།
graduated cylinder	ཚད་འཇལ་ཕན་པའི་ཀ་དུམ།
grafting	ཅི་ཤིང་མཐུད་སྦྱོར།
gram	གྷ་རམ།
grana	འབྲུའི་ཕོན་སྟེད་གྱི།
graph	ཐིག་རིས།
grasshopper	འབྲུ་ཨ་ཚག་ཚག་པ།
grassland	རྩ་མང་།
gray matter	ལྷང་པའམ་སྒལ་རྒྱ་གི་སྟེ་མདོག་ཅན་གྱི་ཕུང་གྲུབ།
green algae	རྩ་བ་དང་ལོ་མ་སྟགས་དབྱེ་རྒྱ་མཐོང་པའི་རྩ་ནང་སྟེས་པའི་ཅི་ཤིང་ལྗང་ཁུ་ཞིག།
green revolution	ལྗང་ཁུའི་མདོག་ཏུ་སྦྱར་བའི་གསར་བརྗེ་རིང་ལུགས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
greenhouse effect	ཤེལ་སྒྲིའི་བཟོ་གྲའི་ཤུགས་རྒྱུ།
greenhouse gas	ཤེལ་སྒྲིའི་བཟོ་གྲའི་རྒྱངས་གཟུགས།
grid	ལྗགས་སྒྲིམ།
growth	འཕལ་སྒྱུད།
guanine	མཚོ་བྱའི་བྱུན་ལུང་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱ་ཇས་ཤིག།
guard cell(s)	འགོག་སྤྱང་སྐབས་ཤན།(དུ་མ་)
gullet	མིད་བ།
gymnosperm	སོན་སྐྱུགས་མེད་པའི་ཆེ་ཤིང་།
gypsy moth	ལྷག་པའི་འབྲུ་ཡི་རིགས་ཤིག།
H	
habit	གོམས་གཤིས།
habitat	ཆེ་ཤིང་དང་དུད་འགྲོའི་རང་བྱུང་གནས་ལུལ།
habitat fragmentation	ཆེ་ཤིང་དང་དུད་འགྲོ་སྐྱུགས་ཀྱི་རང་བྱུང་གནས་ལུལ་དུ་མ་བྱུར་གཏོང་ཐབས།
hair follicle	སྒྲིའི་ཤུགས་སྐྱུགས་ཅན།
half-life	མི་ཚེ་ཕྱད་ཀ།
haploid (monoploid)	རིགས་རྒྱུན་ཕྱ་ཇས་མི་མཐུན་པ་ཡོད་པའི་སྐབས་ཤན།(རིགས་རྒྱུན་ཕྱ་ཇས་ཁེར་རྒྱུང་བ།)
Hardy Weinberg law	ཏར་ཾ་ཝེན་བཀ་གི་ཁྲིམས་སྟོལ།
harm	གནོད་འཚེ།
harmful	གནོད་འཚེ་ཅན།
harmless	གནོད་འཚེ་མེད་བ།
harvesting	བཅས་མ་རྩ་བ།
hatching	སྒྲིང་ནས་བྱ་ཕྱག་ཐོན་པའི་ངང་ཚུལ།
Haversian canal	དུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་ནང་གི་ཨིན་ཇིའི་སྒྲན་པ་ཁོ་ལོ་བ་ཀྱོན་ཏེ་ཕྱར་གྱིས་སྟོལ་གཏོད་ཡུར་བ།
hay	ཅ་སྐམ་པོ།
hay fever	དབྱར་དུས་སུ་རྩ་ཆུ་འཇག་པའི་ཆམ་ཚད་ཅིག།
heart	སྙིང་།
heart attack	སྙིང་ཁག་དགག་བ།
heart transplant	སྙིང་ཁམས་སྟོ་འཇུགས།
heart-lung machine	སྙིང་དང་སྙིང་པའི་འཕུལ་འཁོར་བཀོལ་བ།
heart beat cycle	སྙིང་ཁམས་ཀྱི་འཕར་ཤུགས་འཁོར་སྒྱུད།
helix	གཙུས་རིས་དབྱིབས་ཅན་གྱི་དངོས་པོ།
hemoglobin	ཁྲག་དམར་གང་ཞིག་སྟོག་འཛིན་རྒྱུ་སྟེ་ཨོམ་སི་ཇན་སྟོ་བ་ནས་ལུས་པོའི་ཆ་ཤས་གཞན་དུ་སྟེལ་འདྲེན་བྱ་བའི་ཁྲག་གི་བྱེ་བྲག་ཅིག།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
hemolysis	ལུས་པོའི་ནང་གི་ཁྲག་དམར་གཏོར་བཤེགས་གཏོང་བ།
hemophilia	རྟེ་མོ་ཕེ་ལི་ཡ་ཡི་ཁྲག་གི་གྲུབ་ཚུལ།
heparin	དཀག་ཚི་འཛོམས་བྱེད།
hepatic artery	མཆེན་པའི་འཕར་ཚ།
hepatic portal circulation	མཆེན་པའི་གཞུང་སྒོ་འཁོར་སྒྱེད།
herb	སྨན་རྩ།
herbivore(s)	རྩ་ཟུག་(དུ་མ་)
hereditary	པ་ཤུལ་བྱ་འཛིན་གྱི།
heredity	རིགས་རྒྱུད་གྱི་རང་གཤེས།
hermaphrodite	མཆེན་གཉིས་མ་ཞིང་།
heterotroph	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ཕྱིའི་རྩས་ཤུགས་ལས་ཟས་ཀྱི་མཐོ་སྦྱོང་དགོས་པ།
heterotroph hypothesis	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ཕྱིའི་རྩས་ཤུགས་ཀྱི་ཟས་ཀྱི་མཐོ་སྦྱོང་དགོས་པར་ཚོད་དཔག་གཞིར་གཞག།
heterotrophic	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ཕྱིའི་རྩས་ཤུགས་ལས་ཟས་ཀྱི་མཐོ་སྦྱོང་དགོས་པའི།
heterotrophic nutrition	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ཕྱིའི་རྩས་ཤུགས་ལས་ཟས་ཀྱི་མཐོ་སྦྱོང་དགོས་པའི་ཟས་བཟུང་།
heterotrophs	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ཕྱིའི་རྩས་ཤུགས་ལས་ཟས་ཀྱི་མཐོ་སྦྱོང་དགོས་པ།
heterozygous	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ལ་མི་མཐུན་པའི་བྱང་ཚས་གཉིས་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་རྩས་པའི་སྦྱབས་ཕན་དུ་འགྱུར་བ།
heterozygous genotype	སྦྱ་ལུན་གང་ཞིག་ལ་མི་མཐུན་པའི་བྱང་ཚས་གཉིས་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་རིགས་རྒྱུད་འཕེལ་རྩས་པའི་སྦྱབས་ཕན་དུ་འགྱུར་བ།
hibernation	དགུན་ཉལ།
high blood pressure	ཁྲག་ཤེད་མཐོ་བོ།
high energy bond	རྩས་ཤུགས་ཆེན་བོ།
hindbrain	རྒྱབ་ཕྱོགས་ཀྱི་རྩྭ་དཔ།
hip joint	སྒྲི་པའི་མཐུད་མཆམས།
histamine	ཟེ་ཆངས་དང་སྦྱར་བའི་སྦྱ་ལུན་གྱི་སྦྱར་ཚས།
histidine	ཟེ་ཆངས་དང་སྦྱར་བའི་སྦྱ་ལུན་གྱི་སྦྱར་ཚས་གལ་ཆེན་ཞིག།
histology	སྦྱ་དངོས་ཕུང་གྲུབ་ཆགས་ཚུལ་དཔྱད་རིག།
histone	ཆུན་གཤེར་རུང་བའི་སྦྱ་དཀར་གྱི་རིགས།
homeostasis	སྟོག་ལུན་དངོས་པོས་ནང་བཟུང་གྱི་ཁོར་ཡུག་དང་བསྐྱར་ཐབས་བྱེད་རྩས་པ།
homeowner	ནང་གི་བདག་པོ།
hominid	བྱིམ་གྱི་འཕེལ་རིམ་ཆད་མཐོ་བོར་བསྐྱེབས་པའི་སྟོག་ཆགས་ཏེ་མི་རྟོག་དང་མི་ལྟ་བུ།
homo sapiens	ཆོས་མཚུངས་སྒོ་གོས་ཅན་གྱི།
homologous chromosome	ཆོས་མཚུངས་ཅན་གྱི་དངོས་པོའི་རིགས་རྒྱུན་པ་རྩ་ཚས།
homologous structure	ཆོས་མཚུངས་ཅན་གྱི་དངོས་པོའི་འཛུགས་བསྐྱུར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
homozygous	མཐུན་པའི་སྒྲིལ་ན་པ་ཕྱང་ཅན།
homozygous genotype	མཐུན་པའི་སྒྲིལ་ན་པ་ཕྱང་ཅན་གྱི་རིགས་རྒྱུན་སྒྲིལ་འཕེལ་ནུས་པའི་སྒྲུབས་པ་ན་ དུ་འབྱུང་བ།
hoofed animal	མིག་པ་ལྷན་པའི་སེམས་ཅན།
hookworm	ལྷགས་ཀྱི་འབྲ།
hormone	མིན་བྱའི་སྒྲུལ་རྒྱ།
host	གཞན་རྟེན་སྒྲིག་ཆགས་ཀྱི་རྟེན་གཞི་སྒྲིག་ཆགས་གཞན།
hot	ཚ་པོ།
hot water bath	ཚུ་ཚ་པོས་གཟུགས་འཁུ་བ།
huge	ཤིན་དུ་ཆེན་པོ།
hull	ཕྱི་སྒྲིགས།
humerus	དབུང་རུས།
humidity	བཞའ་ཚན།
hummingbird	བྱུ་ལུང་པ།
humoral immunity	ཚུ་སེར་ནད་ཀྱི་སྒྲོན་འགོག
humus	སྒོ་ལྷན།
hunting	བྱི་ར་རྒྱག་པ།
hybrid	རིགས་འདྲེས་མ།
hybrid vigor	རིགས་འདྲེས་མའི་ཤེད་ཤུགས།
hybridization	རིགས་གཉིས་སྦྱར་བའི་བྱ་སྤྱོད།
hydra	ཚུ་སྒྲུལ།
hydrocarbon	ཚུ་སྒྲིབ་ནག་རྩས།
hydrochloric acid	རྩས་རྒྱངས་དྲི་དན་ཞིང་སྦྱར་ཚའི་བོ་བ་ཅན་གྱི་སྦྱར་རྩས།
hydrogen acceptor	ཡང་རྒྱང་དང་དུ་ལེན་པོ།
hydrolysis	ཚུའི་སེལ་སྦྱོར།
hydroponics	ཚུ་སྒྲི་ཉན་བྱེད་ཀྱི།
hydrotropism	ཚུ་སྒྲི་ཉན་བྱེད་ཀྱི་ལམ་ལུགས།
hyper parasitism	ཚད་ཀྣམ་གཞན་རྟེན་རང་བཞིན་གྱི།
hypertension	ཚད་ཀྣམ་ཁྲག་ཤད།
hyperthyroidism	མིན་བྱའི་སྒྲུལ་རྒྱ་ཡི་ཚད་ཀྣམ་ཐོན་སྒྲིལ་དངོས་པོ།
hypertonic solution	ཆགས་བསིང་གི་གཞོན་ཤུགས་ཆེ་བ་ལྷན་པའི་རྩས་ལྷན།
hypocotyl	ཚུ་ཤིང་ལ་མངལ་གནས་ཀྱི་ས་བོན་གྱི་ཆ་ཤས་ལྷན་པ།
hypo secretion	སྒྲིལ་ན་གྱིས་རྒྱ་རྩས་སྒྲིག་ཉར་ཚད་ཀྣམ་བྱེད་པའི་བྱ་སྤྱོད།
hypothalamus	སྒྲིང་པའི་མདུན་ངོས་ཀྱི་ཆགས་ལུལ།
hypothesis	ཚོད་དཔག་གཞིར་གཞག

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
hypothyroidism	ཡི་ལ་སྒྲིལ་མེན་བྱ་བ་ཉུང་སྒྱུར་གྱི་བྱ་སྒྱུད།
hypotonic solution	ཚགས་བསིང་གི་གཞིན་ཤུགས་ཚུང་བ་ལྡན་པའི་རྩིས་ལྗང།
I	
ibuprofen	སྤྲན་སྒྱུར་བཞོལ་སྒྱུད་གྱི་བཟེ་སྤྲན་ཞིག
ICF (intercellular fluid)	ཡི་ལ་སྒྲིལ་ཡེ། (ས་འོག་ཏུ་སྤྲོད་པའི་སྤྲུག་ཕྲན་ཅན་གྱི་གཤེར་རྩིས།)
identical	གཅིག་མཚུངས་ཀྱི།
identical twin	ཚོས་མཚུངས་ཀྱི་མཚེ་མ།
identity	ངོས་འཛིན་བྱེད་པ།
ileum	རྩུ་རྩུང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག
illustrate	དབུ་རིས་གྱི་ལམ་ནས་གསལ་ཁ་འདོན་པ།
immigration	ཡུལ་སྐྱོན།
immune	འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག
immune response	འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག་གི་ཡ་ལན།
immune system	འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག་གི་མ་ལག
immunity	འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག
inorganic	སྤྱི་མཛུགས་རྩིས་ཀྱི།
immunization	འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག་བྱེད་པའི་བྱ་སྒྱུད།
impact	ཤུགས་རྒྱུན།
implantation	འདྲེབས་འཛུགས།
import	ནང་འདྲེན།
importation	ཚོང་སྤྱོད་ནང་འདྲེན་ལམ་ལུགས།
imprint	བར་རྩིས།
impulse	ངར་ཤུགས།
in vitro fertilization	སྤྱི་རྩལ་དངོས་རིགས་ཀྱི་ལུང་སྒྱུར་བྱེད་པའི་བྱ་སྒྱུད།
inappropriate	མི་འཚམས་པ།
inborn immunity	སྤྱི་མཛུགས་ཀྱི་འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག
inbreeding	རྒྱུད་འཛིན་འཕེལ་སྤྱོད།
incidence	དེ་མ་ཐག་རྒྱུན།
incisors	མདུན་སྟོ།
include	ཚུད་པ།
incomplete dominance	ཡོངས་སྤྱི་མ་རྩིས་པའི་དབང་ཤུགས་ཁྱབ་གདལ།
incomplete protein	ཡོངས་སྤྱི་མ་རྩིས་པའི་སྤྱི་དཀར།
increase	འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་བ།
incubation period	སྤྱི་ང་བསྐལ་འཛིན་གི་དུས་ཡུན།
independent (manipulated) variable	རང་དབང་གི་(བཅོས་སྒྱུར་བྱེད་ཐེན་)རྒྱ་གདལ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
independent assortment	རང་དབང་གི་དབྱེ་འབྱེད།
index fossil	དཀར་ཆག་མ་དེབ་ཀྱི་རྩིས་ཤུལ་འགྱུར་རྟོ།
indicate	གོ་དོན་མཚོན་པ།
indicator	བརྟེན་ཡོ་ཆས།
individual	སྒྲེར་སོ་སོ།
industrial hazard	བཟོ་ལས་ཀྱི་ཉེན་ཁ།
industrial melanism	བཟོ་ལས་ཀྱི་ནག་ཤས་ཆེ་བའི་ཁ་མདོག།
industrialization	བཟོ་ལས་རང་གཤིས།
infantile paralysis	ཕུ་གུའི་སྒྲིབ་སྦྱོན་ནད།
infection	འགོ་བའམ་ཁྱབ་བའི་བྱ་སྦྱོད། གཉན་ཁ།
infectious	འགོས་ནད་ཅན།
infer	རྩིས་སྤྲོད་པ།
inference	རྩིས་དཔག།
inferior vena cava	ཁོག་སྒྲིབ་ཀྱི་སྤྱོད་ཅ།
infinite	མཐའ་མེད།
inflammation	གཉན་ཁ་དང་ཚ་བ་རྒྱས་པ།
Inflammatory response	གཉན་ཚད་ཀྱི་ཡ་ལན།
influence	ཤུགས་རྒྱུ།
ingestion	ཟས་ཁོག་པར་གཏོང་བའི་བྱ་སྦྱོད།
inhibition center	སེམས་ཅན་སོགས་ཀྱི་གནས་ལུལ་ཉེ་གནས།
inhalation	དབུགས་རྩལ་བའི་བྱ་སྦྱོད།
inherit	པ་ཤུལ་རྒྱུ་འཛིན་བྱེད་པ།
inheritance	རིགས་རྒྱུ་ནས་འཇགས་པའི་གཤིས་སྦྱོད།
innate behavior	ལྷན་སྦྱོས་ཀྱི་གཤིས་ཀ།
inorganic compound	སྦྱོ་མེན་འདུས་རྒྱས།
insect	འབྲུ་སྟོན།
insecticide(s)	འབྲུ་གསོད་བྱེད་ཀྱི་རྩིས་(དུམ་)
insectivorous plant	འབྲུ་སྟོན་ཟོས་ཏེ་འཚོ་བའི་རྩི་ཤིང་། མཁན་ཀྱི་རྩི་ཤིང་།
insert	ནང་དུ་རྒྱུག།
Inspect	ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ།
inspiration	དབུགས་དབྱུང་།
instinct	བག་ཆགས།
insulin	གཤེར་སྒྲན་གྱི།
interaction	གཅིག་ལན་གཅིག་འཇུག་ཀྱི་འབྲེལ་བ།
interbreed(ing)	རིགས་གཉིས་སྦྱོར་ཐབས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
Intercellular fluid	སྤྱབས་ཕན་ཞིག་གི་ནང་ལྗན་པའི་གཤེར་རྩིས།
interference	བྱུས་གཏོགས།
interferon	ནད་འབྱ་འགོག་རྩིས།
internal development	ནང་གི་སྐྱེ་འཕེལ།
internal fertilization	ནང་གི་ལྷན་སྦྱར།
internally	ནང་ཁུལ་གྱི།
interneuron	ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་དབང་ཅའི་ཕུང་གྲུབ།
interphase	ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འཕེལ་གྲིབ།
interspecific competition	ཁྱད་ཆོས་ངེས་ཅན་ནང་ཕན་ཚུན་གྱི་འགྲན་བསྐྱར།
intestinal juice	རྩུ་མའི་གཤེར་ཁུ།
intestine	རྩུ་མ།
intracellular digestion	ནང་ངོས་སྤྱག་ཕན་གྱི་བས་འཇུ།
introduce	སྤོལ་གཏོད་པ།
intron	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་ཁ་ཐོར།
invasion	བཙན་འཛུལ།
invasive species	བཙན་ཤེད་བྱེད་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ཉེ་རིགས།
inversion	གསར་གཏོད།
invertebrate	སྐལ་རྩས་མེད་པའི་སྟོན་ཆགས།
investigation	ཞིབ་འཇུག།
involuntary muscle	དང་དྲུ་མ་བསྐྱངས་པའི་ཤ་གནད།
involve(ing)	འཛུད་པའི་(བཞིན་པ་)
iodine	བ་ཚ།
ion	སྟོན་ལྗན་རྩལ་ཕན།
ionic bond	སྟོན་ལྗན་རྩལ་ཕན་གྱི་མཐུད་མཆོམས།
iron	ལྷགས།
irradiation	འོད་ཟེར་འཕྲོ་མདངས།
irritability	ཁོང་ཁྱོས་སྤང་བའི་རང་བཞིན།
islet of Langerhans	ལན་གར་ཉན་གྱི་སྤིང་ཕན་རྩུང་བ།
isolated	ཁོར་རྒྱང་ཅན།
isotonic solution	རྒྱ་རྩིས་གང་ཞིག་ཆགས་བསིང་གི་གཞོན་ཤུགས་གཅིག་མཚུངས་ཡོད་པ།
isotope	གནས་མཐུན་ཁམས་རྩིས།
J	
jellyfish	ཉ་ལྷེ་གུའི་གཟུགས་ཅན།
joint	མཉམ་འབྲེལ་གྱི། རྒྱལ་མཆོམས།
juvenile hormone	ལང་ཚོ་དར་མའི་མེན་བ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
K	
karyotype	རིགས་རྒྱན་པ་རྩིས་ཀྱི་མཐུན་མེན་ཁྱད་ཆོས།
karyotyping	རིགས་རྒྱན་པ་རྩིས་ཀྱི་མཐུན་མེན་ཁྱད་ཆོས་ཅན།
kelp forest	བ་ཚུ་འབྱེན་གྱི་ཤིང་ནགས།
keratin	སྒྲ་དང་སེན་མོའི་སྤྱི་དཀར།
kernels	ཆེ་གྲ།
kidney	མཁལ་མ།
kinetic energy	འགྲུལ་སྐབས་རྒྱལ་བ།
kingdom(s)	རྒྱལ་ཁབས་(མང་པོ།)
Klinefelter's syndrome	རིགས་རྒྱན་སྤྱི་འཕལ་སྐབས་པོ་དེ་རིགས་རྒྱན་པ་རྩིས་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོ་ནས་སྤྱིས་ཚུལ།
knee joint	དབུས་མོའི་སྦྱོར་མཚམས།
knee-jerk reflex	དབུས་མོའི་ཤ་རྒྱུས་འཕར་བའི་འཆར་སྤང་།
knowledge	ཤེས་བྲ།
L	
labor	ངལ་རྩེལ།
laboratory	ཚན་རིག་བརྟག་དཔྱད་ཁང་།
labyrinth	ན་བའི་སྤྱུག་ཀྱིས།
lack	མ་འདད་བ།
lactase	འོ་མ་འཛོ་བ།
lacteal	འོ་མའི།
lactic acid	འོ་མ་ལས་བྱུང་བའི་རྩིས།
lactose	འོ་མ་མངར་ཚ།
ladybug	འདྲེ་ཤིག་མོ།
lake	མཚོ།
Lamarckism	གྲུབ་མཐའ་ཞིག
lamella	ཤ་མོའི་ནགས་རོང་།
lancet	གཤག་བཅོས་གཅགས་གྱི།
landfill	གད་སྟོགས་གཡུག་ས།
large intestine	རྒྱ་ཆེན།
larva	ཚང་འབྲ།
larynx	མིད་ཐག
latitude	འཕྲེད་ཐིག
law of dominance	དབང་ཤུགས་ཁྱབ་གདལ་གྱི་ཆོས་ཉིད།
law of independent assortment	རང་དབང་དབྱེ་འབྱེད་ཀྱི་ཁྲིམས་སྟོལ།
law of segregation	རིགས་ལོགས་བཀར་བའི་ཁྲིམས་སྟོལ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
law of use and disuse	བཤོམ་སྤྱོད་ལྟེ་དང་མི་ལྟེ་གྱི་ཁྲིམས་སྒྲིལ།
laxative	གཤམ་སྒྲུབ།
layering	བརྒྱུགས་རིམ།
loop of Henle	སྟོད་ཐུང་གོང་བ་མེད་པའི་གྲག་མེག།
leaf sheath	འདབ་མའི་སྒྲིགས་ཤུབས།
leaflet	གསར་སྒྲིལ་ལོ་མ།
leaks	ཐོགས་པ་རྒྱག་པ།
learning	སློབ་གཉེར།
least	ཉུང་མཐར།
legume	གང་བྱའི་འབྲས་བྱ།
leguminous plant	གང་བྱ་ཅན་གྱི་ཚི་ཤིང་།
lens	དྲངས་ཤེལ།
leopard	སེམས་ཅན་གཟིག་
leucine	སྟེར་དའི་ཆོག་ཡི་རྩས།
leukemia	ཁྲག་ཐུང་དཀར་པོའི་མང་སྒྱུན།
leukocyte	ཁྲག་རིལ་དཀར་པོ།
lichen(s)	གྲོག་ཤིང་།(དུ་མ་)
life cycle	སྐྱེ་རིམ་འཁོར་ལོ།
lifespan	ཆོ་ཆད།
ligament	རྒྱ་རྒྱས།
light microscope	ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་ཡང་པོ།
light-dependent reaction	གཞན་རྟེན་རྩས་གྱི་འགྱུར་ཚུགས་སྒྱུ་ཤས་ཅན།
lily	མེ་ཏྲོག་གྲུ་མུད།
limestone	རྩ་ཐལ་གྱི་རྩ་བ།
limit	ཆད།
limiting factor(s)	ཆད་ཅན་རྒྱ་རྒྱུན་(དུ་མ་)
limiting nutrient	ཆད་ཅན་ཟས་བཅུད་གྱི།
litmus paper	རམས་ཤོག
linked gene	སྒྲེལ་མཆོམས་ལྡན་པའི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན།
lipase	འཇུ་ལྟེད་གཤེར་ཁུའི་ལྡེ་ཆན།
lipid	སྐྱེས་ལྡན་འདུས་རྩས།
lipid bilayer	སྐྱེས་ལྡན་འདུས་རྩས་གྱི་འདུས་རྩལ་གཉིས་གྱི་རིམ་པ་ཅན།
lithosphere	སའི་གོ་ལ་ཕྱིའི་ངོས་གྱི་རིམ་པ།
liver	མཆིན་པ།
livestock	སྒོ་ཕྱགས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
lizard	སྒྲིག་ཆགས་མྱིགས་པ།
lobster	སེམས་ཅན་སྒྲིག་སྒྲིན།
lock	སྒྲི་ཕྱགས།
lockjaw	འགམ་པ་ཁ་འདམ།
locomotion	གནས་སྒྲིའི་འགལ་སྒྱོད།
log	ཤིང་དུམ།
logging	ཤིང་གཅོད།
logistic growth	ལག་ལེན་ཐབས་ཐུས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས།
longitudinal muscle	གཞུང་ཐིག་གི་ཤ་རྒྱས།
louse	ཤིག་གི་མང་ཚོགས།
lubricating oil	འངམ་སྒྲུམ།
luminescent	འཕྲོ་མདངས་ཅན།
lung	སྒྲི་བ།
Luteinizing hormone (LH)	མིན་བྱའི་སྒྲུལ་རྒྱ། རྒྱལ་མེད།
lymph	མིན་ཁུ།
lymph gland	མིན་བྱ།
lymph node	མིན་མདུད།
lymph vessel	མིན་བྱའི་སྒྲོད་ཆས།
lymphatic system	མིན་ཁུ་རྒྱ་ཚའི་མ་ལག།
lymphocyte	མིན་ཁུ་རྒྱ་ཚའི་རང་བཞིན་གྱི།
lysosome	ཟས་འཕྲུའི་དབང་རྟེན།
M	
macroevolution	རྒྱ་ཁྱབ་བྱུང་རིམ།
macromolecule	རྒྱ་ཁྱབ་གྲུབ་རྒྱས།
maggot	ཤ་འབྲ།
magnification	ངོ་ཚར་གཏོང་བའི་བྱ་སྒྱོད།
maintaining	རྒྱན་སྲིད།
malaria	འདར་ཚད། འདུག་སྦྱང་ལས་བྱུང་བའི་ཚད་རིམས་ཤིག།
malathion	འབུ་སྐྱུན།
malfunction	བྱེད་ལས་སྒྲོན་ཅན།
malignant	གཙོད་ནད་དམ་ནད་གཞི་དྲག་པོ།
malnutrition	འཚོ་བཅུད་མ་འདང་བ།
maltase	འཕུ་བྱེད་གཤེར་ཁུ།
maltose	མངར་རྒྱས་ཤིག།
mammal(s)	འོ་མ་ཅན་གྱི་སྒྲིག་ཆགས།(དུ་མ་)

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
mammary gland	ལུ་ཏྲོག་གི་གཤེར་ཁུ།
manage	སྣངས་འཛིན།
manageable	སྣངས་འཛིན་བྱེད་ཐུབ་པའི།
mane	སང་གི་སྐྱུ་གྱི་རལ་པ།
manipulated (independent) variable	སྒྲུབ་བཅོས་བཏང་པའི་(རང་དབང་ཅན་)རྒྱ་གཞུང་།
manufacturing	བཟོ་སྐྱུ།
marine	རྒྱ་མཚོར་གནས་པའི།
marine biome	རྒྱ་མཚོར་གནས་པའི་སྐྱེ་ཁུན་གྱི་ཚོགས་ལྗེ།
marrow	རྩ་མར།
marsupial	ཕུ་གུ་འཁྱུར་སའི་གོང་ཁོག་ཅན་གྱི་སྐྱེ་ཁུན་ཆགས།
mass	བོངས་ཚད།
mass extinction	ཅ་སྟོང་རྒྱ་ཆ།
mass number	གཞུངས་ཚད་རྒྱ་ཆ།
mate	ལས་རྒྱལ།
material	རྒྱ་ཆ།
maternal immunity	མའི་ཕྱུགས་གྱི་འགོས་ནད་ཕྱོད་འགོག
melting	ལྷུ་བ།
measles	སིབ་བ།
measurement	ཚད་འཇལ་སྒྲུངས།
mechanism	འཕྲུལ་འཁོར་གྱི་མ་ལག
medulla oblongata	ལྷང་རྒྱའི་ལྷ་བ།
meiosis	སྐྱབས་ཕྱན་གྱི་ཞིག་འགྱུར།
melanin	ནག་རྩི། =ལུས་ཕུང་གི་སྒྲ་དང་པགས་པ་སྐྱེས་ནག་པོར་འགྱུར་བྱེད་གྱི་རྩི།
melanocyte cell	གཟུགས་པོའི་ནང་གི་སྐྱབས་ཕྱན་གང་ཞིག་ནག་རྩི་སྐྱེས་པར་བྱེད་མཁན།
melt(ing)	ལྷུ་བ།(བཞིན་པ)
membrane	སྐྱེ་མ།
Mendelism	མན་ཏེལ་ཞེས་པའི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་ལུགས་གྱི་བཞེད་སྟེལ།
meninges	ལྷང་སྐྱའི་གཉན་ཚད།
meningitis	ལྷང་སྐྱའི་གཉན་ཚད།
meniscus	སྐྱེ་མ་གང་ཞིག་ལྷང་པ་དང་སྐལ་ཚོགས་མཐའ་སྒྲོར་བར་བྱེད་པ།
menopause	ལྷ་མཚན་ཚད་མཚམས་གྱི་ན་ཚོད།
menstrual cycle	ལྷ་མཚན་གྱི་རྒྱན་འཁོར།
menstruation	ལྷ་མཚན།
mention	གསལ་བ།
mesentery	རྒྱ་མའི་འབྲེལ་སྐྱེ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
mesoderm	སྒྲུལ་སྒྲིང་བར་ཤུན།
mesophyll	ལེ་མའི་ནང་གི་བྱེད་ལས་དབང་པོའི་ཆ་ཤས།
mesophyte	སྒྲུལ་སྒྲིང་གནས་ཚུ་ཤིང་།
messenger RNA (mRNA)	བང་ཆེན། ཡར་ཡོན་ཡི། (ཡོན་ཡར་ཡོན་ཡི།)
metabolic	རྩིས་འགྱུར་བཟུ་ལེན་གྱི།
metabolic waste	རྩིས་འགྱུར་བཟུ་ལེན་གྱི་སྒྲིགས་རོ།
metabolism	རྩིས་འགྱུར་བཟུ་ལེན་གྱི་རང་བཞིན།
metal	ལྷགས་རིགས།
metamorphic rock	དབྱིབས་འགྱུར་བྲག་རྩོ།
metaphase	སྒྲུབས་ཕྱན་ཞིག་འགྱུར་གྱི་རིམ་བ།
metastasis	སྒྲིལ་ན་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་གནས་ལྷགས།
method	ཐབས་ལམ།
methylene blue	སྒྲིལ་ན་འདུས་རྩིས་ཀྱི་གས་ཤིག
metric ruler	མི་ཏར་ཚིམ་ལྟུང་གྱི་ཐིག་ཤིང་།
metric system	བཙུ་ཚེས་ཚིམ་ལ།
microbe(s)	སྒྲིལ་དོས་ཕྱ་རབ། (དུ་མ་)
microclimate	ཆ་གང་ཕྱ་མོ།
micro dissection	གཤག་བཅོས་ཕྱ་མོ།
microfilament	ཚིམ་ལྟུང་ཕྱ་མོ།
micrometer	ཕྱ་འཇལ་མི་ཏར།
micronucleus	དོས་གཟུགས་ཀྱི་གོང་བྱ་ཕྱ་མོ།
microorganism	སྒྲིལ་དོས་ཕྱ་རབ།
microscope	ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ།
microscopic	ཕྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ་གྱི།
microtubule	དབྱིབས་ལྷན་སྒྲིལ་དཀར་ནང་འཇལ་སྒྲུག་མདོང་ཅན་གྱི་ཆ་སྒྲུལ།
midbrain	ལྷན་པ་དབུས་མ།
migration	གནས་ལུལ་སྒྲོ་བཤུད།
milk	འོ་མ།
milk tooth	འོ་སོ།
milligram	གླ་རམ་གྱི་བཙུ་བྱར།
milliliter	མི་ལི་ལི་ཏར།
millimeter	མི་ལི་མི་ཏར།
mimicry	ལྟ་སྒྲུབ།
mineral	གཏོར་རྩིས།
mitochondria	འཇུ་སྒྲིན་དང་དོས་རྩིས་ཆུང་ཅན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
mitochondrion	འབྲུ་མིན་དང་དངོས་རྩིས་ཆུང་ཅག
mitosis	སྐྱབས་ཕྱན་ཞིག་འགྱུར།
mitotic cell division	སྐྱབས་ཕྱན་ཞིག་འགྱུར་གྱི་ཕྱི་ཚན།
mixture	འདྲེས་མ།
model	མ་དཔེ།
modification	སྒྱུར་བཅོས།
molar	འགམ་སྟོ།
mold	ས་རྩྭ།
molecular	གྲུབ་རྩིས།
molecular formula	གྲུབ་རྩིས་སྟོར་ཐབས།
molecule(s)	གྲུབ་རྩིས་(དུ་མ་)
Mollusca	ལུས་སྟེ། = སྒོགས་ཤུབས་ཅན་གྱི་ལུས་སྟེ་བའི་སྟོག་ཆགས་ཏེ་ཉ་ཕྱིབས་ལྟ་བུ།
mollusk	ལུས་སྟེ། = སྒོགས་ཤུབས་ཅན་གྱི་ལུས་སྟེ་བའི་སྟོག་ཆགས།
Monera	རྒྱལ་ཁམས་མེ་ན་ར་སྟོག་ལྟན།
monocotyledon	ཚེ་ཤིང་ཞིག་གི་བྱེ་བྲག་ཅིག
monocycle	རྒྱུ་འཁོར་འཁོར་ཅིག་མ།
monohybrid cross	རིགས་གཉིས་འདྲེས་མ།
monomer	གྲུབ་རྩིས་ཆུང་དུ་ཞིག
monoploid	རིགས་རྒྱན་ཕྱ་རྩིས་ཆ་གཅིག་མ།
monosaccharide	མངར་རྩིས་གྱི་རིགས་ཤིག
monoxide	བཅའ་རྩལ་རྒྱུང་མ།
morphine	ཉལ་ཐ་ལང་ཤོར་གྱི།
morphology	ཕུང་གྲུབ་རིག་པ།
mortality	མི་རྟག་པའི་རང་བཞིན།
morula	སྒོ་ངར་ས་བོན་འདེབས་པར་བྱེད་པ་ལས་བྱུང་བའི་རྒྱུ་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐྱབས་ཕྱན།
mosaic	རྩི་རྒྱུག་སྒྲིག་རིས།
mosquito	དག་སྦྱང་།
moss(es)	གོག་ཤིང་བ།(དུ་མ་)
moth	ལྷག་པའི་འབྲུ།
motile	རང་ཤུགས་ཀྱིས་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཀྱིས་པ།
motility	རང་ཤུགས་ཀྱིས་གཡོ་འགུལ་བྱེད་ཀྱིས་པའི་རང་བཞིན།
motor nerve	འགུལ་ཤུགས་སྦྱེད་བྱེད་གྱི་དབང་རྩ།
motor neuron	འགུལ་ཤུགས་སྦྱེད་བྱེད་གྱི་དབང་རྩའི་ཕུང་གྲུབ།
movement	འགྲོ་འོང་།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
mucous membrane	བེ་སྩྭ་བས་ཅན་གྱི་སྒྱི་མོ།
mucus	བེ་སྩྭ་བས་ཅན།
multicellular	སྒྲུག་པན་ཅན་སྒྲ་ཚོགས་གྱི།
multiple allele(s)	མི་མཐུན་ཁྱད་ཚོས་གཉིས་ཀྱི་འགྱུར་ཕྱོག་ལས་རིགས་རྒྱན་སྒྱེད་འཕེལ་རྒྱས་པའི་ སྒྲུག་པན་པན་དུ་འགྱུར་བའི་རིགས་སྒྲ་ཚོགས།
multiple birth	སྒྱེ་ཚུལ་སྒྲ་ཚོགས་པ།
multiple-gene inheritance	རིགས་རྒྱན་ནས་འཇགས་པའི་གཤིས་སྒྱེད་སྒྲ་ཚོགས་པ།
multiple	དུ་མ་ཅན།
multiply	སྒྱུར་བ།
mumps	འགམ་མེན་སྤངས་ནད།
muscle	ཤ་རྒྱས།
muscle contraction	ཤ་རྒྱས་འཁུམ་སྤྱད།
muscle fatigue	ཤ་རྒྱས་ངལ་དུབ།
muscular	ཤ་ཤད་ཅན།
muscular system	ཤ་གནད་གྱི་མ་ལག།
mushroom	ཤ་མོ།
mussel	ཉ་སོག།
mutagen	རིགས་རྒྱན་གྱི་ནུས་པ་རིམ་འགྱུར་འགོ་བའི་བྱེད་རྒྱུ།
mutagenic agent	རིགས་རྒྱན་གྱི་ནུས་པ་རིམ་འགྱུར་འགོ་བའི་བྱེད་པོ།
mutant	རིགས་རྒྱན་རིམ་འགྱུར།
mutate(d)	རིགས་རྒྱན་རིམ་འགྱུར་ཅན།
mutation	རིགས་རྒྱན་གྱི་ནུས་པ་རིམ་འགྱུར་འགོ་བའི་བྱ་སྒྱེད།
mutualism	ཕན་ཚུན་ཉོས་གྲུབ་གྱི་ལམ་ལུགས།
mycelia	ཤ་མོ་སྒྲོ་རིགས་གྱི་ཆ་ཤས།
mycelium	ཤ་མོ་སྒྲོ་རིགས་གྱི་ཅན།
myelin sheath	རྩིས་དཀར་པའི་མདྲ་ཅན་གྱི་སྒྲོགས་ཤུབས།
myofibril	ཤ་རྒྱས་གྱི་སྒྲུབས་པན།
myopia	རྒྱང་སྒྲིབ།
N	
narcotic drug	སྒྲོས་བྱད་གྱི་སྒྲན་རྩི།
nasal cavity	སྒྲ་ཡི་བྲ་ག།
natural immunity	རང་བྱུང་གི་འགོས་ནད་སྒྲོན་འགོག།
natural selection	རང་བྱུང་གི་འདེམས་སྒྲུག།
naturally	རང་བྱུང་གི།
nature and nurture controversy	རང་བྱུང་དང་འཚོ་བརྒྱད་གིས་སྒྱུར་བའི་ཚད་རྒྱུག།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
nearby	ཉེ་འགམ་གྱི།
nearsightedness	མིག་རྒྱང་མཐོང་ཐབ་པའི་རང་བཞིན།
nectar	ཚི་བཅུད།
negative feedback	དགག་པའི་ཡ་ལན།
negative	མི་མཐུན་པའི།
nematode	སྤྲེལ་རྩས་མེད་པའི་སེམས་ཅན་རྒྱང་ཏུ་ཞིག།
nephron	མཁལ་མའི་བྱེད་ལས་གཙོ་བོ།
nerve	དབང་རྩ།
nerve cell (neuron)	དབང་རྩའི་ཕ་ཕུང་།(ནིའུ་རོན།)
nerve cord	དབང་རྩའི་རྒྱས་པ།
nerve fiber	དབང་རྩའི་སྒྲུ་ཡི་ཉག་མ།
nerve impulse	དབང་རྩའི་འཕར་ཤུགས།
nerve net	དབང་རྩའི་དྲ་བ།
nervous system	དབང་རྩའི་མ་ལག།
neural plate	དབང་རྩའི་མ་ལག་གི་བྱང་བ།
neurohormone (neurotransmitter)	དབང་རྩའི་ཕུང་ཁྲུབ་ཀྱི་མེན་བྱ།(དབང་རྩའི་ངར་ཤུགས་འོར་འདྲན་བྱེད་པའི་ རྩས་སྦྱོར་རྒྱ་ཆ།)
neuromuscular junction	དབང་རྩའི་ཤ་གནད་ཀྱི་བྱེད་ལས།
neuron	རྩའི་ཕ་ཕུང་།
neurotransmitter	(དབང་རྩའི་ངར་ཤུགས་འོར་འདྲན་བྱེད་པའི་རྩས་སྦྱོར་རྒྱ་ཆ།)
neutral	ཕྱགས་སུ་མ་གཏོགས་པ།
neutralization	བར་གནས་ཀྱི་རང་བཞིན་གནས་ལྟགས།
neutron	མ་ནིང་རྩལ་ཕྲན།
niche(s)	ཚིག་ཁུང་།(དུ་མ་)
nicotine	རྩྏ་ཐའི་དུག་རྩས།
night blindness	སྤྲོད་ལོང་ཅན།
nitrification	ཟེ་རྒྱང་ཉེ་ནི་རྩེན་གྱི་རྩས་དང་བསེ་སྦྱོར་བྱེད་ལྟགས།
nitrifying bacteria	ཟེ་རྒྱང་ཉེ་ནི་རྩེན་གྱི་རྩས་བསེས་བྱས་ནས་ཕ་སེན་སྦྱེ་ཕྲན་གཙང་བཟོ།
nitrogen cycle	ཟེ་རྒྱང་ཉེ་ནི་རྩེན་གྱི་རྩས་ཀྱི་རྒྱན་འཁོར།
nitrogen fixation	ཟེ་རྒྱང་དམ་སྦྱོར།
nitrogen-fixing bacteria	ཟེ་རྒྱང་ཉེ་ནི་རྩེན་གྱི་རྩས་ -ས་སེན་བཏན་འཛུགས་བྱེད་པ།
nitrogenous	ཟེ་རྒྱང་འབྲེལ་བའི།
nitrogenous waste	ཟེ་རྒྱང་འབྲེལ་བའི་སྒྲིགས་རོ།
nocturnal	མཚན་མོ་རྒྱ་བའི།
node	མཐུད་མཚམས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
nodule	ཙམ་པུ་
noise pollution	སྐད་ཅེར་གྱི་བཙོག་སྒྲིབ།
non-communicable	འབྲེལ་བ་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི།
nondisjunction	འབྲེལ་མཚམས་གཅོད་ཚུལ་མེད་པ།
no placental mammal	བྱ་རྒྱུ་མེད་པའི་འོ་མ་ཅན་གྱི་སྒྲིག་ཆགས།
nonrenewable resources	བསྐྱར་གསོ་བྱེད་ཅུང་བའི་ཐོན་ཁུངས།
nonvascular plant	རྩ་བྱ་མེད་པའི་རྩི་ཤིང་།
noradrenaline	ནོ་རི་བན་ཕི་རན་ཁྲས་ཀྱིས་བསེ་སྦྱོར་བྱེད་པ།
nostril	མ་བྱ་
notochord	སྔན་རིག་སྒོར།
nourish	འཚོ་བཅུད་ཀྱིས་སྦྱོང་བ།
nuclear fuel	རྩལ་ཕན་གྱི་བྱུང་རྩལ།
nuclear membrane (envelope)	རྩལ་ཕན་གྱི་སྒྲི་མོ།(ཕྱི་ཐུམ་)
nuclei	རུ་ཁི་ལེའ་སྒྱར་རྩལ་ཤིག།
nucleic acids	རུ་ཁི་ལེའ་སྒྱར་རྩལ།
nucleoli	རྩལ་ཕན་སྙིང་པོའི་ནང་གི་རྒྱུ་པོའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྒྱབས་ཕན་ཞིག།
nucleolus	རྩལ་ཕན་སྙིང་པོའི་རྩལ་གྱི་ཆ་ཤས་ཤིག།
nucleotide	ཆ་འདྲ་བའི་གྲུབ་རྩལ་དུ་མ་འདུས་པའི་ཐུང་པོ་གྲུབ་བྱེད་ཀྱི་འདུས་རྩལ།
nurture	འཚོ་བཅུད་ཀྱིས་སྦྱོང་བ།
numerous	གྲངས་ཚད་ངེས་མེད་ཅན།
nutrient(s)	བཅུད་རྩལ།(དུ་མ་)
nutrition	ཟས་བཅུད།
nutritional	ཟས་བཅུད་ཀྱི།
nymph	སྔན་མོ།
O	
objective	དམིགས་ལུལ།
observation	ཞིབ་རྟོགས།
observe	སྟོག།
obtain	རག་པ།
occasionally	སྐབས་རེ།
occur	རྒྱུན་འཁྲད་པ།
octopus	ཡན་ལག་བཅུད་ཅན་གྱི་སྒྲིག་ཆགས།
ocular	མིག་གི་མཐོང་རྒྱུ།
official	གཞུང་འབྲེལ།
offset	ལྷུ་གུ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
offspring	རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ཕུ་གུ།
olfaction	དྲི་སྒྲུལ།
olfactory bulb	སྒྲེའི་དབང་པོའི་ཚ་རྩྭ།
olfactory cell	སྒྲེའི་དབང་པོའི་སྒྲུབས་ཕྱན།
omnivore	སྟོན་ཆགས་ཤ་དང་ཚ་གཉིས་ཀ་ཟ་མཁན།
oncogene	རིགས་རྒྱུན་ས་བོན་གང་རུང་།
one gene-one polypeptide hypothesis	རིགས་རྒྱུན་ས་བོན་གཅིག - ཆ་འདྲ་བའི་སྦྱར་རྩིས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཕུང་པོ་ཚོད་དཔག་གཞིར་གཞག་གཅིག
ontogeny	སྦྱེ་ལྡན་གང་རུང་གཅིག་གི་འཕེལ་རྒྱས།
oocyst	སྦྱེ་ཉམ་བུའི་བང་དུ་འཕེལ་བྱུང་བའི་སྒྲུབས་ཕྱན།
oocyte	སྒྲུབས་ཕྱན་གང་ཞིག་སྦྱོང་འེན་དུ་འཕེལ་རྒྱས་འགོ་བ།
oogenesis	མའི་ས་བོན་ནང་གི་ཆགས་རིམ་དང་འཕེལ་རྒྱས།
open circulatory system	ཁྲག་གི་འཁོར་སྒྱུད་ཀྱི་མ་ལག
operon	སྦྱེ་འཕེལ་རྩིས་ཀྱི་ཁར་རྒྱུང་སྡེ་ཚན་ཞིག
opinion	བསམ་ཚུལ།
opium	ཉལ་ཤ།
opossum	ཨ་རི་དང་ཨོ་སྤུ་ལི་ཡའི་སྟོན་ཆགས་བྱི་བ་འདྲ་བ་ཞིག
opportunity	གོ་སྐབས།
optic nerve	མིག་དབང་གི་རྩ།
optical microscope	མཐོང་རིག་གི་སྤྲ་མཐོང་ཆེ་ཤེལ།
optimum	གནས་སྤངས་བཟང་ཤོས།
order	བང་རིམ།
organ	ཚོར་ཤེས་ཀྱི་དབང་པོ།
organ system	ཚོར་ཤེས་ཀྱི་དབང་པོའི་མ་ལག
organelle(s)	དམིགས་བསལ་བྱེད་ལས་ལྡན་པའི་སྤྲ་ཕུང་གི་ཆ་ཤས་ཤིག(དུ་མ་)
organic	སྦྱེ་ལྡན་གྱི།
organic acid	སྦྱེ་ལྡན་འཕེལ་བའི་སྦྱར་རྩིས་ཤིག
organic compound	སྦྱེ་ལྡན་འདུས་རྩིས།
organism	སྟོན་ལྡན།
osmosis	ཚགས་བསིང་།
osmotic potential	ཚགས་བསིང་གི་རྒྱས་པ།
osmotic pressure	ཚགས་བསིང་གི་གཞོན་ཤུགས།
ossification	རུས་པ་ཆགས་ཚུལ།
osteoarthritis	གྲུམ་ནད་ཆགས་ཚུལ།
osteoblast	རུས་རྒྱུད་ཕུང་གྲུབ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
osteocyte	ཡོངས་སུ་སྒྲིན་པའི་རུས་པའི་སྐབས་ཕྱན།
osteology	རུས་དབྱུང་རིག་བ།
osteoporosis	རུས་དབྱུང་རིག་པའི་བྱ་བའི་རང་བཞིན།
outbreeding	སྐྱེ་ཕྱན་རིགས་མི་འདྲ་བའི་སྐྱེ་འཕེལ།
ova	སྒོ་ང་།
ovaries	སེན་སྒོ་དྭ་རྒྱམས།
ovary	སེན་སྒོ་དྭ།
overall	ཁྱོན་ཡོངས།
overfishing	ཉ་འཛིན་ཚད་ཀླུ།
overgraze	ཕྱགས་རྩ་ཁར་འཚོ་བའི་ཚད་ཀླུ།
overproduction	ཐོན་སྐྱེད་འདོན་སྤེལ་ཚད་ཀླུ།
oviduct	ཁམས་དམར་རྒྱུག་ཅ།
oviparity	སྒོ་ང་སྐྱེས་སྒོ་ག་ཆགས་ཀྱི་རང་བཞིན།
oviparous	སྒོ་ང་སྐྱེས་སྒོ་ག་ཆགས།
ovulation	སྒོ་ང་འཕེལ་མའི་ས་བོན་ཁམས་དམར་སྐྱེད་སྤེལ།
ovule	སྐྱུ་མ་སྒོ་དྭ།
ovum	མའི་ས་བོན་ཁམས་དམར།
oxidation	སྒོ་ག་འཛིན་རྒྱུ་དང་ཕྱེབ་སྐྱོར།
oxygen consumption	སྒོ་ག་འཛིན་རྒྱུ་ཡོངས་སུ་སྐྱོད་བ།
oxygen cycle	སྒོ་ག་འཛིན་རྒྱུ་གི་རྒྱུན་འཁོར།
oxygen-carbon dioxide cycle	སྒོ་ག་འཛིན་རྒྱུ་དང་-ནག་རྩས་དང་སྒོ་ག་རྒྱུ་གཉིས་ཕྱན་ཀྱི་རྒྱུན་འཁོར།
oxyhemoglobin	དེ་མོ་གོ་ལོ་བེན་གྱི་ཆགས་རིམ།
oyster	ཉ་ཕྱིས།
ozone	ཨོ་རྩོན་རྒྱུ་བཟང་།
ozone layer	ཨོ་རྩོན་རྒྱུ་བཟང་གི་ཆགས་རིམ།
ozone shield	ཨོ་རྩོན་རྒྱུ་བཟང་འགོག་སྲུང་བྱེད་པོ།
P	
pacemaker	གོམ་ཚད་འཇལ་མཁན།
paired	ཆ་ཕྱན།
Paleozoic	པ་ལི་ཨོ་ཇོ་ལོ་དུས་རབས།
palisade mesophyll	ཤིང་རྒྱུ་སྒོ་མས་གནས་ཅི་ཤིང་།
pancreas	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུའི་སྒོ་དྭ།
pancreatic duct	གཤེར་མན་གྱི་སྐྱུ་གྲ།
pancreatic juice	གཤེར་མན་གྱི་ཁུ་བ།
paramecium	སྒོ་ང་དབྱིབས་ཅན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
parasite	གཞན་རྟོན་སྤྱོད་པ་
parasitic relationship	གཞན་རྟོན་གྱི་འབྲེལ་ལམ།
parasitism	གཞན་རྟོན་རིང་ལུགས།
parasympathetic nervous system (PNS)	རང་འགུལ་དབང་ཅའི་མ་ལག་གི་སྤྱོད་ཚན་(ཁྱིམ་པ་ཞེས་པ་)
parathyroid hormone	ཞེལ་ལའི་ཉེ་འབྲེལ་སྤྱོད་པའི་མེན་བྱའི་འཛག་ཐོན་བྱེད་པའི་སྐལ་རྒྱ།
parent cell	པ་མ་བྱུང་ཅའི་སྐབས་ཕྱན།
parent generation	པ་མ་བྱུང་ཅའི་སྐབས་འབྲེལ།
parental care	པ་མའི་གཅིན་སྦྱོང་།
parietal lobe	ཐོད་རིས་གྱི་ཤ་ལའ།
parrot	ན་ཙོ།
Parthenogenesis	ལུང་སྦྱར་གྱི་ས་བོན་གཅིག་ཀྱང་མེད་པར་སྦྱེ་འབྲེལ་བྱུང་བའི་སྦྱེ་བྱེད་ཕྱ་ཕུང་།
partial	དབྱེ་འབྱེད།
particular	བྱེ་བྲག་པ།
passive immunity	མངོན་དུ་མ་འབྱུར་བའི་འགོས་ནད་ཐོན་འགོག
passive transport	མངོན་དུ་མ་འབྱུར་བའི་འོར་འབྲེན།
pasteurization	ཕཱ་སི་ཆོར་སྤྱོད་འཛུལ་ཐབས་ལམ།
patella	ཕུས་མའི་ལྗང་།
pathogen(s)	ནད་རིགས་སྤྲེལ་ནུས་(དུ་མ་)
pathogenic	ནད་རིགས་སྤྲེལ་ནུས་ཀྱི།
peat	ཕྱང་བོག་
pedigree	པ་མས་གྱི་རྒྱུད་རིམ།
pedigree chart	རིགས་རྒྱུད་འབྱུང་ཁུངས་གྱི་རིམ་མེག་
peer review	གོ་གནས་འདྲ་མཉམ་གྱི་ཞིབ་འཇུག་
pellagra	བཅུད་རྩས་མ་འདྲང་བའི་རྒྱན་གྱིས་པགས་པ་གས་པའི་ནད།
pelvis	མཆང་སྦྱོམ།
penicillin	པི་ནི་སི་ལིན། = རད་འབྱུང་ཕྱ་མོ་འགོག་བྱེད་གྱི་སྐྱན།
penis	ཞྭ་པ།
pepsin	འཇུ་བྱེད་ཁུ་བ།
peptic ulcer	འཇུ་བྱེད་གྱི་བ་ཤུ་ཆགས་པ།
peptidase	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུའི་རིགས།
peptide bond	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུའི་མཐུད་མཆུལ་ལམ།
percentage	བརྒྱ་ཆ།
perennial	རྒྱན་པར་གནས་པའི།
perform	ལག་ལེན་བསྟར་བ།
pericardium	སྙིང་ཤུབས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
period	དུས་ཡུན།
peripheral nervous system	མུ་ཁྱུད་དབང་ཚུལ་མ་ལག།
peristalsis	ཐུར་སེལ་རང་འགྲུལ།
permafrost	གཏན་འགུགས་ཆགས་རིམ།
permeable	དལ་ཁུབ་འགོ་རུང་།
permit	ཆོག་མཆན་ཡོད་པ།
perspiration	རྩལ་ཁུ།
pest	སློག་ཆགས་གཞོད་འཆོ་ཅན།
pesticide(s)	འབུ་སླན། (དུ་མ་)
petal	མེ་ཉོག་གི་འདབ་མ།
petri dish	ཕ་སིན་གོང་འཕེལ་གཏོང་བྱེད་ཟས།
petrification	རྩར་འགྱུར་བའི་ཚུལ།
pH indicator	པི་ཨེ། བརྒྱ་སྟོན་ཡི་ཆས།
pH scale	པི་ཨེ། ཆད་འཇལ་ཐོག་ཤིང་།
phagocyte	ལུས་ལ་གཞོད་པའི་ཕ་ཕུང་རིགས་ཟ་བའི་ཁྲག་གི་ཕ་ཕུང་དཀར་པོ།
phagocytosis	ལུས་ལ་གཞོད་པའི་ཕ་ཕུང་རིགས་ཟ་བའི་ཁྲག་གི་ཕ་ཕུང་དཀར་པོ་ཅན།
pharynx	ལྷ་ནས་མར་ཕྱེ་རྩུང་ཐད་དུ་བྱུག་པའི་བྲ་ག།
phase contrast microscope	འཕེལ་སྒྲིབ་ཅན་གྱི་ཕྱོག་ཆས་ཕ་མཐོང་ཆེ་ཤིང་།
phenol	འཆོག་བྱེད་གྱི་གྲུབ་རྩུག་།
phenotype	འཆོག་བྱེད་གྱི་གྲུབ་རྩུག་གི་རིགས།
phenylalanine	སྦྱོར་དའི་ཆ་གའི་རིགས།
phenylketonuria(PKU)	རྩུ་འགྱུར་བསྐྱུ་ལེན་གྲུལ་སྤྱུང་བའི་ནད་རིགས་ཤིག (པི་ཀེ་ཡུ།)
pheromone	སེམས་ཅན་རྒྱུད་གྱི་རྩུག་ཤིག།
phloem	སྦྱེལ་འདྲན་ཕུང་གྲུབ།
phosphate	འོད་གྱི་མ་མའི་སྦྱར་ཆ།
phospholipid	སྦྱེ་ལན་འདུས་རྩུག་སྤོད་གྱི་མ་མའི་སྦྱར་ཆ་ལན་པའི་རིགས་ཤིག།
phosphorus	འོད་གྱི་མ་མའི་སྦྱར་ཆ་ཅན།
phosphorylation	འོད་གྱི་མ་མའི་སྦྱར་ཆ་ལས་འདེབས་འབྲུལ་མཁན་གྱི་རྒྱུད་ནས་ལས་འདེབས་ལེན་པའི་རྒྱུ་ལ་འོར་འདྲན་བྱེད་པའི་བྱ་བའི་རྒྱུ་རིམ།
photic zone	འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་ས་ཁུལ།
photolysis	རྩུག་གི་བསེ་སྦྱོར་གང་ཞིག་གྲུབ་རྩུག་དེ་ཅུལ་སྦྱོན་དུ་འགོ་བའི་ཚུལ།
photon	འོད་ཟེར་སྒྲིག་རྩུལ།
photosynthesis	འོད་གྱི་སྦྱེབ་སྦྱོར།
phototropism	ཚུ་ཤིང་འོད་སྦྱོགས་སུ་འགྲུལ་བའམ་འོད་སྦྱོགས་ནས་པ་རོལ་དུ་འགྲུལ་བའི་ནུ་བ།
phylum	ཚུ་ཤིང་དང་སློག་ཆགས་གྱི་སྡེ་ཆན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
physical	རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི།
physiology	གཟུགས་ཁམས་ཆགས་ཚུལ་རིག་པ།
physiotherapy	ཕྱི་བཅོས་གསོ་ཐབས།
phytoplankton	མཚོ་དང་ཆུ་ལྷང་འགམ་གྱི་སྒྱི་དངོས་ལ་འོད་ཀྱི་སྒྱོར་སྒྲིབ་ལས་ནུས་པ་རག་ཚུལ།
pigment	མཚོན་ཇས།
pill	རིལ་བ།
pimple	སིན་ཐོར།
pineal	གཟུགས་ཐང་འབྲུའི་དབྱིབས་ཅན།
pineal body	ཐང་འབྲུ་གཤེར་ཆན།
pinocytosis	ལྷག་མའི་སྒྱི་མོ་ཡི་དབྱིབས་ཅན།
pioneer	སྒྲིབ་གཏོང་བོ།
pioneer species	སྒྲིབ་གཏོང་ཉི་རིགས།
pistil	མ་ཏོག་གི་བྱ་སྒྲོད།
pituitary dwarfism	བེ་སྒྲབས་ཆེན་བྱ་ཅན་གྱི་མེད་ཐུང་གི་རང་བཞིན།
pituitary gland	བེ་སྒྲབས་ཆེན་བྱ།
placenta	མངལ་གྱི་པད་མ།
placental mammal	བྱ་རིགས་ཀྱི་འོ་མ་ཅན་གྱི་སྒྲིབ་ཆགས།
placental membranes	བྱ་རིགས་ཀྱི་སྒྱི་མོ།
plague	ནད་ཡམས་དྲག་བོ།
plankton	མཚོ་དང་ཆུ་ལྷང་གྱི་ཆུར་གཡང་བའི་སྒྱི་དངོས།
plant	ཚི་ཤིང་།
plasma	ལྷག་མ།
plasma membrane	ལྷག་མའི་སྒྱི་མོ།
plasmid	ལྷག་མའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི།
plasmolysis	ལྷག་མའི་རང་བཞིན་ཅན།
plastid	སྒྱི་མོ་སྒྲ་ཆོགས་པ།
platelet	ཁྲག་མེག
Platyhelminthes	ཚི་ཤིང་དང་སྒྲིབ་ཆགས་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲུ་ལེབ་ལེབ།
pleura	སྒྲིབ་འི་སྒྱི་པགས།
pleural cavity	སྒྲིབ་འི་སྒྱི་པགས་ཀྱི་བྱ་ག
plexus	ཁྲག་རྩའི་བྲ་བ།
pneumonia	སྒྲི་ཚད།
poaching	རི་དྭགས་ལོག་གསོད་བྱེད་པ།
point mutation	རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་ནུས་པ་རིམ་འབྱུར་འགོ་བའི་ནུས་གངས་སམ་ཚད་མཚམས།
poisonous	དུག་ཅན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
polar zone	ས་གནི་བྱང་ཕྱི་འཛུལ་ཁུལ།
pole	ཚེ་གནས།
polio	དབང་ཚ་རིངས་བའི་ནད།
pollen grain	ཟེའུ་འབྲུའི་ཟེགས་རྩལ།
pollen tube	ཟེའུ་འབྲུའི་ཟེགས་རྩལ་གྱི་སྐྱུག་ཕྱོད།
pollination	ཟེགས་རྩལ་སྐྱེལ་སྦྱོར།
pollutant	བཙོག་སྒྲིབ་ཅན།
pollution	བཙོག་སྒྲིབ།
polygenic	རིགས་རྒྱན་སྒྲེ་འཕེལ་གང་ཞིག་གཅིག་ལན་གཅིག་འཇལ་གྱི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གཅིག་ལས་མང་བ་ཚོགས་པ།
polygenic traits	རིགས་རྒྱན་སྒྲེ་འཕེལ་གྱི་རང་གཤིས།
polymer	ཆ་འདྲ་བའི་གྲུབ་རྒྱས་དུ་མ་འདུས་པའི་ཕྱང་བོ།
polymerase chain reaction(PCR)	སྒྲེ་ལྡན་རིག་པའི་འདུས་རྩལ་གྱིས་ རྟེན་ཅན་ཨ། ཡི་ས་བོན་ལྷ་ཚོགས་སྒྱུན་ཐབས།(པི་སི་ཨར།)
polymorphism	གཟུགས་སུ་དབྱིབས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆ་ལྟགས་འཛིན་རྒྱས་ཅན།
polyp	དམའ་རིམ་སྒྲིབ་ཆགས།
polypeptide	སྒྲེ་ལྡན་ཚའི་རྒྱས་སྒྲེར་རིག་པའི་རིགས་ཤིག་
polyploidy	རིགས་རྒྱན་པ་རྒྱས་ཀྱི་སྐྱབས་པ་ཕན་གཅིག་ནང་ནམ་རྒྱན་ལས་གངས་ཚད་མང་བའི་གནས་སྐབས།
polysaccharide	ནག་རླང་དང་ཆུའི་ཕ་རྩལ་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པའི་རང་བཞིན།
pond	རྫིང་བྱ།
population	མི་འབོར།
population density	མི་འབོར་མཐུག་ཚད།
population genetics	རིགས་རྒྱན་སྒྲེ་འཕེལ་གྱི་གངས་འབོར།
positive feedback	ལེགས་པའི་ཡ་ལན།
posterior	རྫོང་ཐོགས་ཀྱི།
potential	རྒྱས་པ།
pouched mammal	འོ་མ་ཅན་གྱི་སེམས་ཅན་གྱི་ཐོག་མའི་ཟེ་འབྲུག་ལྡན་པའི་གནས་སྐབས།
precipitation	རླངས་པ་ཆུ་ཟེགས།
predation	སྟོག་ཆགས་གཞན་ཟ་བའི་གོམས་འདྲིས་ཀྱི་རང་བཞིན།
predator	གཞན་ཟས་སུ་སྦྱོང་བའི་སྟོག་ཆགས།
predator-prey relationship	གཞན་ཟས་སུ་སྦྱོང་བའི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ཟས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ།
predatory	གཞན་ཟས་སུ་སྦྱོང་བའི་སྟོག་ཆགས།
predict	མདོན་ཤེས་བཤད་པ།
prediction	མདོན་ཤེས།
pregnancy	སྐྱུ་མའི་གནས་སྐབས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
premature birth	དུས་སྐབས་མ་བཅས་པའི་སྐྱེ་བ།
prepare	ག་སྒྲིག་བྱེད་པ།
present-day	དུས་ད་ལྟ།
preserve	སྤྱང་སྐྱོབ་བྱེད་པ།
prevent	སྨོན་འགོག་བྱེད་པ།
prevention	སྨོན་འགོག
prey	བརྗོན་བྱའི་ཡུལ།
primarily	དང་ཐོག་གི་
primary consumer	ཐོག་མའི་མོངས་སྤྱད་པ་པོ།
primary productivity	ཐོན་སྐྱེད་བཟང་པོའི་རང་བཞིན་གྱི་བརྩམ་གཞི།
primary root	རྩ་བ་ལྟ་བུ།
primary succession	ཐོག་མའི་རྒྱུད་རིམ།
primate	མཐོ་རིམ་སྒྲིག་ཆགས།
probability	སྤྲོད་མཐའ།
procedure	རྒྱུད་རིམ།
process	བྱ་བའི་རྒྱུད་རིམ།
producer	ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་པོ།
product	ཐོན་སྐྱེད།
progesterone	སྐྱེ་ལྷན་འདུས་རྩིས་ཀྱི་མེན་བྱ།
prohibit	སྨོན་འགོག་བྱེད་པ།
prokaryote	སྐྱེ་ལྷན་ནམ་སྒོག་ལྷན་གང་ཞིག་དེ་ཡི་སྐབས་ལྷན་རྩལ་ལྷན་གྱི་སྤྱིང་པོ་མ་ཚང་ བའི་སྐྱོན་སྤྱད་ཆོས་མཚན་པར་བྱེད་པའི་རིགས།
promoter	འཕེལ་སྐྱེད་གཏོང་མཁན།
property	རྒྱ་ལོར།
prophase	སྐབས་ལྷན་ཞིག་འགྱུར་གྱི་གནས་སྐབས་དང་པོ།
proportion	སྒྲིམ་ཚད།
proposal	འཆར་གཞི།
prostaglandin	སྐྱེ་ལྷན་འདུས་རྩིས་ཀྱི་རིགས་ཤིག།
prostate gland	གཅེན་སྐང་གི་ཁ་རྒྱུད་དུ་གནས་པའི་སྐྱེས་པའི་སྐྱེ་འཕེལ་མ་ལག་གི་མེན་བྱ།
protease	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུ་སྒྲིམ་ཆགས།
protect	སྤྱང་སྐྱོབ་བྱེད་པ།
protein	སྐྱིད་ཀར།
prothrombin	མངར་རྩིས་ཅན་གྱི་སྐྱིད་ཀར།
proton	སྒོག་ལྷན་པ་རྩལ།
protoplasm	བྱུངས་བཅུད།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
protozoan	སྤྱའམ་ཕྱན་རྒྱུ་པའི་ཚན་པར་གཏོགས་པའི་སྤྱུ་ཆགས།
provide(d)	མཐུན་རྒྱུ་སྦྱོར་བ།(ཟིན་པ་)
pseudopod	ཡན་ལག་རྩྱ་མ་ཅན།
psychosis	སེམས་ཀྱི་ན་ཚ།
ptyalin	མཆིལ་མའི་ནང་འཇུ་བྱེད་དུངས་མའི་ངོ་བོ་ལྡན།
puberty	ལང་ཚོ་དར་བབས།
pulmonary artery	སྤྱོ་བའི་འཕར་རྩ།
pulmonary circulation	སྤྱོ་བའི་འཁོར་སྦྱོད།
pulmonary vein	སྤྱོ་བའི་རྩ་རིས།
pulp	ཤིང་འབྲས་ཀྱི་ལྗེག་ཤ།
pulse	སྒྲ་གདངས་ཚུང་བ།
punctuated equilibrium	ལྡིང་ཤུགས་ཆ་མཉམ།
pupa	ཚང་འབྲ།
pupil	འཚོ་སྦྱང་གནས་ཀྱི་བྱིས་པ།
pure	དུངས་མ།
pure dominant	ལྷན་མེད་འདྲ་ཚོས་ཆེ་བའི།
pure recessive	ལྷན་མེད་ཀྱི་གཤིས་སྦྱོང་སྟགས་ཉམས་རྒྱུ་འགོ་བའི།
purine	སྤྱི་ལྡན་འདུས་རྩིས་ཀྱི་བྱེ་བྲག།
purple	ལྷ་མེན།
pus	ནྤ།
pyloric sphincter	གོད་ཁོག་བར་ཤ་རྩུས་ཀྱི་འདབ་སྤྱི་མཐུད་མཚམས།
pyramid	གཏོར་དབྱིབས།
pyramid of biomass	སྤྱི་དངོས་ཀྱི་གཏོར་དབྱིབས་ཅན།
pyramid of energy	སྤྱི་དངོས་ཀྱི་རྒྱས་སྤྱོད་ཅན།
pyrimidine	པ་རི་མི་དེན།
pyruvic acid	མཚོན་མེད་ཀྱི་གཤེར་ཁུ་ལྡན་པའི་སྦྱར་རྩིས།
Q	
qualitative	སྤྱས་ཚད་ཅན་གྱི།
quality	སྤྱས་ཚད།
quantitative	གྲངས་འཛོར་གྱི།
quarantine	སྤོན་འགོག་ཟུར་འགག།
quinine	ཤིན་ཏུ་རོ་ཁ་བའི་རྩ་སྤྲན།
quotation	ལུང་འདྲན།
R	
radial symmetry	འོད་ཟེར་གྱི་ཆ་སྟོམས་ཐོག་རིས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
radiant energy	འོད་ཟེར་གྱི་རྒྱས་ཤུགས།
radiation	འོད་ཟེར་བྱ་བ་འཕྲོ།
radiation	འོད་ཟེར་བྱ་བ་འཕྲོ།
radicle	རྩ་མ་ཅ།
radioactive	བྱ་བ་འཕྲོད་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི།
radioactive dating	བྱ་བ་འཕྲོད་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་དུས་སྐབས།
radioactive element	བྱ་བ་འཕྲོད་འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་རྒྱ་ཆ་འཕ་གྲུབ་ཚུ།
radio-carbon method	འོད་ཟེར་འཕྲོ་བའི་འགྲེལ་ཚུ་གྱི་ཐབས་ལམ།
radiotherapy	ཟེར་མདའི་བཅོས་ཐབས།
radius	ཆངས་བྱུང།
ragweed	རྩ་ཡུར་མ་བེད་མེད་ཅན།
random	ངེས་མེད་ཐོལ་བྱུང།
rapidly	ལྷོད་པོའི་ངང་།
reabsorption	བསྐྱར་དུ་འཐིམ་པ།
reactant	ཐོག་འགྱུར་གྱི།
reaction rate	འགྱུར་ཐོག་གི་ཆད།
recently	ཉེ་ཆར།
receptacle	རྟེན་གཞི།
receptor	འཛིན་ཚུ་པ།
receptor molecule(s)	འཛིན་ཚུ་བྱེད་པོའི་འདུས་རྒྱལ་(དུ་མ་)
recessive	གཤམ་སྤྱོད་སོགས་ཉམས་སྤྱད་འགོ་བའི།
recessive gene	གཤམ་སྤྱོད་སོགས་ཉམས་སྤྱད་འགོ་བའི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན།
recombinant DNA	ཚུ་གྱི་ཐེབ་སྤྱོད་བསྐྱར་མ་བྱེད་པའི་རྟེ་ཨན་ཨ།
recombination	ཚུ་གྱི་ཐེབ་སྤྱོད་བསྐྱར་མ།
recombination gamete	ཚུ་གྱི་ཐེབ་སྤྱོད་བསྐྱར་མ་བྱེད་པའི་སྐྱེ་བྱེད་པ་ཕུང་།
record	བཞག་དུ།
recover	སྐར་གསོ།
rectum	རྩ་མ་དཀར་ནག་
recycle	བསྐྱར་བཟོ།
recycling	བསྐྱར་བཟོ་བྱེད་ལུགས།
red blood cell	ཁྲག་དམར་སྐབས་པན།
red corpuscle (red blood cell)	ཁྲག་དམར་པ་ཕུང་། ཁྲག་དམར་སྐབས་པན།
reduced	ཉུང་དུ་གཏོང་བ།
reduction	ཁམས་ཚུ་བཞུ་སྤྱད།
reduction division (meiosis)	ཁམས་ཚུ་བཞུ་སྤྱད་གི་ཐེ་ཆན། སྐབས་པན་ཞིག་འགྱུར།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
reflex	ཕྱི་གཤམ་འཕྲོས་ཀྱི།
reflex arc	ཕྱི་གཤམ་འཕྲོས་ཀྱི་གཞུང་བྱེད་བས།
reflex center	ཕྱི་གཤམ་འཕྲོས་ཀྱི་དབུས་སམ་དཀྱིལ།
reforestation	ས་གནས་སུ་སྤྱད་ཡང་ནགས་ཚལ་འདེབས་འཛུགས།
refractory period	གཞིམ་གཞིག་དཀའ་བའི་དུས།
refute	དགག་པ་རྒྱག་
regeneration	སྐྱེ་འཕེལ་བསྐྱར་མ།
regular	རྒྱུན་གཏན་གྱི།
regulated	ཚད་གཞི་བཟོ་བ།
regulation	སྤངས་འཛིན།
related	དེ་དང་འབྲེལ་བའི།
relationship	འབྲེལ་ལམ།
relative dating	ཕན་ཚུན་ཁྱེས་བཅས་ཀྱི་དུས།
release	འགྲམ་སྤེལ།
reliable	ཡིད་བརྟན་འཕེར་ངས།
rely on	གཞན་ལ་བརྟེན་པ།
remain	སྒྲག་པ།
remote	ཐག་རིང་གི།
renal artery	མཁལ་མའི་འཕམ་རྩ།
renal circulation	མཁལ་མའི་འཁོར་སྐྱོད།
renal portal vein	མཁལ་མའི་གཞུང་སྐོའི་རྩ་རིས།
renal vein	མཁལ་མའི་རྩ་རིས།
renewable	བསྐྱར་གསོ་བྱེད་ཅུང་བ།
renewable resource(s)	བསྐྱར་གསོ་བྱེད་ཅུང་བའི་ཐོན་ལུངས།(དུ་མ་)
rennin	རེ་ཞེན།
replicate	ཕྱིར་འགྲུགས་པ།
replication	ཕྱིར་འགྲུགས།
represent	མཚོན་པ།
reproduce	བསྐྱར་དུ་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་བ།
reproduction	བསྐྱར་འཕེལ།
reproductive isolation	ཁོར་རྒྱུ་སྐྱེ་འཕེལ་རྒྱས་པའི།
reptile	རྩོ་འགྲོའི་རིགས་ཀྱི་སྒོག་ཆགས།
require	དགོས་པ།
research plan	ཉམས་ཞིབ་ཀྱི་འཆར་བཞོད།
researcher	ཉམས་ཞིབ་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
resemble	མཚུངས་པ།
residue	ལྷག་མ།
resistance	འགོག་ཤུགས།
resource(s)	ཐོན་ཁུངས་(དུ་མ་)
resources management	ཐོན་ཁུངས་ཀྱི་སྤྲུངས་འཛིན།
respiration	དབུགས་གདོང་ལེན།
respiratory chain	དབུགས་གདོང་ལེན་གྱི་ལུ་གུ་བརྒྱུད།
respiratory surface	དབུགས་གདོང་ལེན་གྱི་ངོས།
respiratory tract	དབུགས་གདོང་ལེན་གྱི་མ་ལག།
response	ལན་འདེབས།
resting potential	ངལ་གསོའི་རྒྱས་པ།
resting stage (interphase)	ངལ་གསོའི་གནས་སྐབས།
restriction enzyme	ཚད་བཀག་འཇུ་བྱེད་གཤམ་ཁུ།
result	ཁྱབ་འབྲས།
reticulum	སྐྱུག་ཕྲད་རྒྱག་མཁན་གྱི་གོད་ཁོག་གི་བཅད་མིག་གཉིས་པ།
retina	མིག་གི་རྒྱབ་ཡོལ།
retrovirus	སོག་ཕུན་གྱི་གནད་དོན་རྟོགས་པའི་དུག་མིན།
Rh negative blood	ཨར་ཨེར། མི་མཐུན་པའི་ཁྲག།
Rh positive blood	ཨར་ཨེར། མཐུན་པའི་ཁྲག།
Rhesus factor (Rh factor)	ཁྲག་དམར་ཁྲག་ཕུང་། ཨར་ཨེར། ཁྲག་ཕུང་།
rheumatic fever	གྲུམ་ནད་གྱི་ཆམ་པ།
rheumatoid arthritis	རུས་ཚིགས་སྐང་ནད།
rhizoid	ཆི་ཤིང་དང་ཏམ་བུའི་ནང་དུ་ཆ་བ་འདྲ་བའི་དབྱིབས་ཅན་གྱིས་ཟས་བཅུད་འཇུ་བར་རོགས་བྱེད་པ།
rhizome	ཆི་ཤིང་གི་ཕྱ་ཆ།
rib	རྩབ་མ།
rib cage	རྩབ་མའི་དྲ་བ།
riboflavin	ལི་ཕུང་དང་སེར་པོའི་མདོག་ཅན་གྱི་བཅུད་སྒྲན།
ribonucleic acid (RNA)	རུག་ཁི་ལི་ག་སྐུར་ཇས་ཤིག (ཨར་ཨེན་ཨ།)
ribose	ཀར་པོན་ལྷེ་ནག་ཇས་གྱི་དུལ་ཕན་གྱི་ཆ་ཕྱ་ཚང་བའི་མངར་ཇས་ཤིག།
ribosomal RNA	སྐབས་ཕན་ནང་སྒྱིམ་རྒྱུང་དུ་ཕན་པ། ཨར་ཨེན་ཨ།
ribosome(s)	སྐབས་ཕན་ནང་སྒྱིམ་རྒྱུང་དུ་ཕན་པ།(དུ་མ་)
ricketts	བྱིས་པའི་རུས་གཙོང་།
ringing	དྲིལ་སྒྲིག་བཞིན་པ།
ringworm	ཨ་ལོང་གི་དབྱིབས་ཅན་འབྲ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
rip	ཤིང་སྐྱེས་དུས་གཤག་གཏོང་བ།
ripped	ཁ་གཤག་བཏང་བ།
risk	ཉེན་ཁ།
RNA polymerase	ཨར་ཨེན་ཨེ་འཛུ་བྱེད་གཤེར་ལ།
roach	ཆུ་ལྷང་གི་ཉ་ཞིག
Rocky mountain spotted fever	བག་རིང་ཅན་དུ་འགྲོ་སྐབས་བྱུང་བའི་ལྷང་སྐྱེད་གཉན་ཚད།
rodent	ཅིག་སོ་ཅན།
root	རྩ་བ།
root hair	རྩའི་རྩ་བ།
root module	རྩ་བའི་རྩ་ཁྲོན།
root pressure	རྩ་བའི་གཞོན་ཤུགས།
rotation of crops	ལོ་རྟག་སྒོར་འདེབས།
roughage	དངོས་པོ་མཁྲགས་པོ།
roundworm	འབྲ་སྒོར་དབྱིབས་ཅན།
routine	འཆར་ཅན་གྱི་བྱེད་སྒོ།
rubella	ཞི་དུལ་ནད་གཞི།
rudimentary organ	འཆར་ཁོང་མ་ཐུབ་པའི་དབང་པོ།
ruminant	སྒྲག་ལྷང་རྒྱག་མཁན།
runner	རྒྱག་ཤར་རྒྱག་པ་པོ།
S	
Sabin vaccine	དབང་རྩ་རིངས་པའི་ནད་གྱི་སྒྲོན་འགོག་སྒྲན་ཁབ།
saccharide	ས་ཚུའི་སྒྲིང་པོ་སྟེ་ནག་རྩས་དང་ཡང་རྒྱང་གཉིས་གཅིག་གནས་ཟེ་ཚན་གྱི་ནྱ་མ་ བ།
saccharin	མངར་བཅུད་གྱི།
salamander	རྩངས་པ་མེ་ཐུབ།
saline	བ་ཚྲི།
salinity	བ་ཚྲི་རང་བཞིན་ཅན།
saliva	མཆིལ་མ།
salivary amylase	མཆིལ་མ་འཛུ་བྱེད་དྲངས་མ།
salivary gland	མཆིལ་མའི་སྒྲིན་བྱ།
Salk vaccine	སྒྲོན་འགོག་སྒྲན་ཁབ་གྱི་མིང་འཕར་མ།
salmon	ཉ་སལ་མོན།
salmonella	སིན་འབྲ་རྒྱག་པའི་དབྱིབས་ཅན།
salt marsh	མཚོ་ངོགས་གྱི་ཚྭ་ཁ།
salt water	ཚྭ་ཚུ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
sample	དཔེ་དབྱིབས།
sand	བྱེ་མ།
sandy soil	བྱེ་མ་ཅན་གྱི་ས།
sanitary	གཙང་སྤྱ་འཕྲོད་བཞེན་གྱི།
sap	ཤིང་གི་བྱངས་བཅུད།
saprophyte	བས་འཆོ་ཅི་ཤིང་།
saturated fats	སིམ་སྒྲོར་ཟེན་པའི་ཆོལ་ལ།
scale	ཚད་གཞི།
scallop	ཉ་ཕྱིས་ཤིག།
scarcity	དཀོན་པའི་རང་བཞིན།
scavenger	བས་རོ་དང་མི་གཙང་བའི་སྒྲིག་ཆགས།
schizophrenia	གཤིས་སྒྲིད་མི་སྒྲིམ་པའི་སེམས་སྒྲིན།
Schwann's cell	ཆ་མན་ཡི་སྤ་ཕུང་།
science	ཚན་རིག།
scientific method	ཚན་རིག་གི་ལམ་གྱི་ཐབས་ལམ།
scientific theory	ཚན་རིག་གི་ཐབས་ལམ།
scientist	ཚན་རིག་པ།
scion	སྒྲིག་ཕྱན།
sclera	མིག་སྒྲིན།
sclereid	ཁི་ལེ་རན་ཆ་མའི་སྒྲིབས་ཕྱན་ལུང་དུ་གཏོང་བ།
sclerosis	འཕལ་ཅུ་སྒྲིབས་པའི་ནད།
scorpion	སྒྲིག་པ་ར་ཅ།
scrotum	སྒྲིག་ཐང་།
scurvy	སྒྲིབས་སྒྲིད་སྒྲིན་མ་འདད་བའི་ནད་ཅིག།
sea anemone	ལྷང་སྒྲིད་མི་ཏྲིག།
sea cucumber	རྒྱ་མཆོའི་ཁི་ར།
sea urchin	རྒྱ་མཆོའི་ཡུལ་འཕ་ཐེའུ་རང་།
seal	སྒྲོ་ཤར།
sebaceous gland	སྒྲིམ་ཆོར་ཆོར་གྱི་ཆེན་བྱ།
sebum	རྒྱ་ཚུས་སྒྲིམ་གར་ཅན།
second filial generation	བྱ་དང་བྱ་མོའི་སྒྲོ་འཕེལ་གྱི་གནས་སྐབས་གཉིས་པ།
secondary consumer	ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་གཉིས་པ།
secondary mycelium	ཤ་མོའི་སྒྲོ་རིགས་གཉིས་པ།
secondary sexual characteristics	པོ་མོའི་མཚན་མའི་ཁྱད་ཆོས་གཉིས་པ།
secondary succession	རྒྱད་རིམ་གཉིས་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
secretin	ཁྱུ་འདྲེན་སྒྲུལ་རྒྱུ་རྒྱུ་
secretion	གཤེར་ཁུ་འཛག་ཐོན། ཟགས་ཐོན་གྱི་དངོས་པོ།
sedimentary strata	སྒྲིགས་བསགས་གྱི་ས་ཆའི་ཆགས་རིམ།
seed	ས་བོན།
seed dispersal	ས་བོན་ཁ་ཐོར།
seep out	ཕྱིར་འཛོར་བ།
segment	ཐོག་དུམ།
segregation	དབྱེ་འབྱེད།
selection	འདམས་སྒྲུག།
selective breeding	འདམ་ག་ཅན་གྱི་རྒྱུད་སྤེལ།
selective permeability	འདམ་ག་ཅན་གྱི་སེམ་བྱ་བ་ཏུ་འགོ་བའི་རང་བཞིན།
selective permeable membrane	འདམ་ག་ཅན་གྱི་སེམ་བྱ་བ་ཏུ་འགོ་བའི་རང་བཞིན་གྱི་སྒྲིམ་མོ།
self-fertilization	རང་ངོས་ལྷན་སྦྱར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན།
self-pollination	རང་ངོས་ཟེགས་རྩལ་སྤེལ་སྦྱར་བྱེད་པའི་རང་བཞིན།
semen	ཐོག་ལེ།
semicircular canal	སྒོར་ཕྱེད་སྒྲུ་གྲ།
semicircular valve	སྒོར་ཕྱེད་གཅད་སྒོ།
seminal vesicle	ས་བོན་ཁུ་བའི་སྒང་བ།
seminiferous tubule	སྒྲིག་རིལ་ནང་སྦྱང་པ་འདྲ་བའི་དབྱིབས་སྒྲ་ཚྭས་ལྡན་པ།
semipermeable membrane	གཤེར་ཁུ་འཛིན་བྱེད་སྒྲུབས་ཕྱན་སྒྲིམ་མོ།
sensitivity	ཚོར་བ་སྒྲིན་པའི་རང་བཞིན།
sensitization	སྒྲིན་ཚོར།
sensor	ཚོར་ཤེས་གྱི།
sensory area	ཚོར་ཤེས་གྱི་རྒྱ་ཁྲོན།
sensory nerve fiber	ཚོར་ཤེས་གྱི་དབང་ཆའི་སྒྲུ་ཡི་ཉག་མ།
sensory neuron	ཚོར་ཤེས་གྱི་དབང་ཆའི་ཕུང་གྲུབ།
sensory receptor	ཚོར་ཤེས་གྱི་ཤེས་རྟོགས་བྱེད་པོ།
separate	ཁ་བཤམ།
septum	གྲང་གི་བྱ་ག་ཉིས་ཁ་བཤམ་གཏོང་བའི་བྱ་སྦྱོད།
sequence(s)	བང་རིམ་སྒྲིག་པོ།(དུ་མ་)
series	བསྟར་རིམ།
serum	ཁུ་སེར།
served as	དགོས་མཁོ་སྒྲུབ་པ།
sessile	མཐིང་པ་དང་རྩེ་ངར་མེད་པའི་སྒོག་ཆགས།
setup	འཛུགས་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
sewage	བཙོག་ཆུ།
sex cell	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྐྱབས་པ་ལ།
sex chromosome	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་རིགས་རྒྱན་པ་རྒྱུ་ཡི།
sex hormone	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲི་མོ།
sex organ	སྒྱུད་བྱེད་དབང་པོ།
sex-linkage inheritance	རིགས་རྒྱན་ནས་འཇགས་པའི་འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིལ་མཚམས།
sex-linked gene	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིལ་མཚམས་ལྡན་པའི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན།
sex-linked trait	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲིལ་མཚམས་ཅན་གྱི་རང་གཤིས།
sexual	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི།
sexual generation	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲི་འཕེལ།
sexual maturity	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲི་མཆོད།
sexual reproduction	འཁྲིག་སྒྱུད་ཀྱི་སྒྲི་ལྷན་སྒྲི་འཕེལ།
sexually transmitted diseases	འཁྲིག་སྒྱུད་རྒྱན་ནས་འཕྲོ་བའི་ནད་གཞི་ལག།
shark	ཉ་ཆེན་ཤླ།
shore	མཚོ་འགམ།
shortsightedness	རྒྱ་རིང་མེ་མཐོང་བའི་རང་བཞིན་ཅན།
shoulder joint	དབུང་པའི་མཐུད་མཚམས།
shrub(s)	སྒོང་ལྷུ་མ། (དུ་མ་)
Siamese twin	ཐའི་ཡུལ་མེ་མཚོ་མ།
sibling(s)	པ་མ་སྒྲུན་མཆོད་(དུ་མ་)
sickle cell	ཐོར་བའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྐྱབས་པ་ལ།
sickle cell anemia	ཐོར་བའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་སྐྱབས་པ་ལྷན་སྒྲི་བཅས།
side effect	ཞོར་ཕྱི།
significance	གལ་གནད།
simple microscope	པ་མཐོང་ཆེ་ཤེས་དཀྱུས་མ།
simple reflex action	སྒྲིག་འཕྲོའི་བྱེད་ལས་དཀྱུས་མ།
simple sugar (monosaccharide)	མངར་རྒྱས་དཀྱུས་མ། (མོ་ནོ་ས་ཆ་ར་ཨི།)
single circulation	འཁོར་སྒྱུད་ཐངས་གཅིག་མ།
single-gene trait	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་ཁྱད་ནུས་གཅིག་པོ།
Sino-atrial node (S-A node)	རྒྱ་ནག་ཁྱམས་རའི་མཐུད་མཚམས། རྒྱ་ནག་-ཨི་ཁྱམས་ར།
sinus	སྒྲི་བུས་ཀྱི་སྐྱུ་སྒྱུད་། ལོ་མའི་ཉག་སྒྱུད་།
siphon	སི་སྐྱབས། = མཐོ་སར་བཞག་པའི་སྒྱུད་ཀྱི་ནང་ནས་རྒྱ་སྐྱུ་ལྡན་བྱེད་ཀྱི་ཡོ་ཆས།
site	ཆགས་ཡུལ།
skeletal muscle	རུས་ཀྱང་གི་ཤ་རྒྱས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
skeletal system	རུས་ཀྱང་གི་མ་ལག
skeleton	རུས་སྤངས།
sketch	སྒྱུ་རིས།
skin	པགས་པ།
skull	ཟླད་རུས།
sleeping sickness	ཉལ་ནད།
slide	འདྲེད།
sludge	འདམ་ཇུས།
small intestine	རྒྱ་རྩུང་།
smallpox	རིག་དུག་ནད།
smog	དུ་ཞགས། ན་བུན།
smooth muscle	ཤ་རྒྱས་འཇམ་པོ།
sneezing reflex	དབ་སྤྲོད་ཀྱི་ཚྭ་འགྲུལ།
soak	གཤེར་ཁུའི་ནང་བངས་པ།
soda	བུལ་ཚྱ།
sodium	བུལ་ཇུས།
sodium bicarbonate	བྱང་ཐེབ་བུལ་ཇུས། ཕྱི་སྒྲན།
sodium chloride	རྒྱན་ཚྱ།
sodium ion	བུལ་ཇུས་ཀྱི་སྒྲོག་ལྷ་རྩལ་ཕྱན།
soil	ས།
soil conservation	ས་ཉར་ཚགས།
soil depletion	ས་འཛོད་པའི་རང་བཞིན།
soil erosion	ས་ཉེལ།
solar energy	ཉི་འོད་རྒྱས་ཤུགས།
solid bone	རུས་པ་མཐུགས་པོ།
solute	བལྟར་ཇུས།
solution	ཇུས་སྤྲོས་ཀྱི་ལྷན་མ།
solvent	བལྟར་ཇུས།
somatic	གཟུགས་གཞིའི།
somatic cell	གཟུགས་གཞིའི་སྤྱབས་ཕྱན།
somatic nervous system	ཕྱི་གཟུགས་དབང་རྩའི་མ་ལག
soot	དུ་བྲིག་ཕྱག་པ།
sort	རིགས་དབྱ།
source	འབྱུང་ཁུངས།
specialized	རིགས་གཅིག་ཀྱི་འཛོན་བྱེད་པ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
speciation	ཉེ་རིགས་ཐ་དད་གསར་པ་ཆགས་རིམ་གྱི་བྱ་བའི་རང་བཞིན།
species	ཉེ་བའི་རིགས།
species diversity	ཉེ་རིགས་ཀྱི་སྒྲ་མང་རང་བཞིན།
specific	ངས་ཅན།
specificity	ཁྱད་ཆོས་ངས་ཅན་ལྡན་པ།
specimen	དཔེ་མཆོན།
spectacular	མཆར་སྟུག་ལྡན་པའི།
spectrum	འཇའ་མདངས།
sperm	ཕོའི་ས་བོན།
sperm duct	ཕོའི་ས་བོན་གྱི་སྟུག་གུ།
sperm nuclei	ཕོའི་ས་བོན་སྒྲིང་པོ།
spermatid	རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་སྟབས་ཕན་གང་ཞིག་སྟབས་ཕན་ཞིག་འགྱུར་ལས་སྐྱབ་པ།
spermatocyte	ཕོའི་རིགས་རྒྱན་ས་བོན་གྱི་སྟབས་ཕན།
spermatogenesis	ཞིག་འབྲས་ནང་ཕོའི་ས་བོན་སྐྱབ་པའི་བྱ་བའི་རྒྱུ་རིམ།
spermatophyte	ཚེ་ཤིང་གང་ཞིག་ས་བོན་ལས་སོན་ཐིག་མང་བ་ལྡན་པ་ཞིག།
sphincter	བྲ་ག་མཐའ་སྒྲོར་གྱི་ཤ་གནད།
spike	སྟེ་གཟུགས།
spill	ལྷད་པ།
spinal column	སྐལ་ཚྭ་གས།
spinal cord	སྐལ་ཚྭ་གས་ཀྱི་རྒྱུས་པ།
spinal nerve	སྐལ་ཚྭ་གས་ཀྱི་སྟ།
spindle	ཕང་མ།
spindle fiber	ཕང་མའི་སྟུ་ཡི་ཉག་མ།
spleen	མཆར་པ།
splice	སྟོག་ཐག་སོགས་ཀྱི་སྦྱང་སྟེ་སྦྱས་མཐུད།
splits	ཁ་འགས་པ།
sponge	མཉེན་གཟུགས་སྟོག་ཆགས།
sponge bone	སོབ་རུས།
spongy layer	སོབ་སོབ་ཅན་གྱི་ཆགས་རིམ།
spongy mesophyll	སོབ་སོབ་ཅན་གྱི་སྟོམས་གནས་ཚེ་ཤིང་།
spongy tissue	སོབ་སོབ་ཅན་གྱི་ཕུང་གྲུབ།
spontaneous generation theory	རང་འགྲུལ་སྐྱེ་འཕེལ་གྱི་ནུས་གཞལ།
spontaneous mutation	རང་འགྲུལ་ཅན་གྱི་འགྱུར་ཚྭ།
sporangium	སོན་ཐིག་གི་སྟོང།
spore	རེ་རལ་དང་ཚུ་ཤ་སོགས་ཀྱི་ས་བོན།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
spore reproduction	སྐྱ་ཐོན་གྱི་སྐྱ་འཕེལ།
sporophyte generation	ཚེ་ཤིང་གང་ཞིག་གི་སྐྱ་རིམ་འཁོར་ལོའི་ནང་གི་སྐྱ་ཕྱང་མང་ཕན་པའི་སྐབས་ཀྱི་སྐྱ་ཕྱེད།
sporulation	སྐྱ་འབྲུ་སྐྱ་ཐོན་ཆགས་རྒྱུའི་བྱ་བའི་རྒྱུ་རིམ།
spot	ཏྲགས།
sprain	ཆོགས་འཆུས་པ།
spray	ཟླུག་ཆུ་གཏོར་བ།
sputum	ལུད་པ།
square	གྲུ་བཞི་མ།
squid	ཉ་མོ་སྒྲག་འཛིན།
stability	བརྟན་ཚུགས།
stable	བརྟན་པོ།
stain	ནག་ཐིག
staining	ནག་ཐིག་འགོ་བ།
stalk	ཚེ་ཤིང་གི་གཞུང་རྒྱ།
stamen	ཟེའུ་འབྲུ་པོ།
staminate flower	ཡུན་གནས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་ཕན་པའི་མེ་དྲོག
staphylococcus	ཆུན་པོར་སྐྱེས། =ཆུན་པོ་ལྷུ་མ་གྱི་ཆུན་པོ་ལྷུ་འཕེལ་བྱེད་པའི་ནད་འབྲུ་སྐྱ་མའི་རིགས།
starch	འབྲུ་རིགས་ཀྱི་བག་ཆོ།
starfish	ཉ་སྐར་ཆེན།
statement	བསྐྱགས་གཏམ།
steady state	ཆུན་བརྟན་པོའི་གནས་སྟངས།
stem	སྟོང་པོ།
stereomicroscope	མཐོགས་གཟུགས་ཅན་གྱི་སྐྱ་མཐོང་ཆེ་ཤེས།
stereoscope	སྐྱ་གཟུགས་དབྱིབས་འགོད་ཡོ་ཆས།
sterile	སྐྱ་འཕེལ་མི་རུས་པ།
sterility	སྐྱ་སྐལ་མི་རུས་པའི་རང་བཞིན།
sterilization	སྐྱ་སྐལ་འགོག་ཐབས།
sterilizing	སྐྱ་སྐལ་འགོག་ཐབས་ཀྱི།
sternum	བང་རུས།
steroid	སྐྱ་ཕན་འདུས་ཇས་ཀྱི་སྐྱ་ཆེན་ཞིག
stethoscope	བང་བྱིམ་བརྟག་ཆས།
stigma	མེ་དྲོག་གི་ཀ་འགོ།
stimulate	སྟོབས་སྐྱེད་པ།
stimuli	གཡོ་འགུལ་ཐབས་བྱེད།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
stimulus	གཞི་འགུལ་ཐེབས་བྱེད།
stinging cell	ཟ་དུག་གི་སྒྲུབས་པན།
stock	སྤྲོད་པ།
stolon	སོན་འགྲུར།
stomach	སྤྲོད་ཁོག།
stomata (stoma)	སྤྲོད་པགས་ཀྱི་ཨི་ཁུང་ངམ་ལུ་ག།
stops	བཀག་པ།
storage	ཉར་ཚགས།
storage tissue	གསོག་ཆས་ཀྱི་ཕུང་གྲུབ།
strains	རིགས་རྒྱུད།
strand	སྒྲིའི་ཉག་མ།
stream	རྒྱུག་ཆུ།
streptococcus	ཕ་སྲིན་ལྷགས་ཐ་མ།
streptomycin	ས་ཁྲིའི་པ་ཁྲི་མི་སྲིན།
striated muscle	འཕུར་རིས་ཅན་གྱི་ཤ་རྒྱས།
strip	ཤིང་ལེབ་ནར་མོ།
strip cropping	ནར་མོར་གཏུབ་པའི་རང་བཞིན།
stroma	དབང་པོའི་ཕུང་གྲུབ་ཀྱི་དབྱིབས།
structural formula	དབྱིབས་བཞོད་ཀྱི་སྒྲིུར་ཐབས།
structure	བཟོ་བཞོད།
style	བྱེད་ཚུལ།
subsoil	འོག་ས།
subspecies	ཉི་རིགས་ཀྱི་ནང་གསེས།
substance	རྒྱུ་རྩུ་ས།
substrate	སྤྱི་ཆགས་འཛིན་གནས་བྱེད་སའི་གཞི།
succession	རྒྱུད་རིམ།
sucker	འཛིབ་མཁན།
sucrase	འཕུ་བྱེད་གཤེར་ཁུའི་གྲངས་ཚད་གང་ཅུང་།
sucrose	ལུ་ཤིང་སྤྱི་ཆགས་ཀྱི་མངར་རྩུ་དུངས་མ།
suction pressure	འཛིབ་རྒྱུ།
sulfa drug	སྒྲིུར་དའི་ཆོ་གའི་ཐེ་ཚན་ཞིག།
sulfur	ཁམས་རྩུ་གང་ཞིག་རྒྱུ་ཕན་ཅང་གྲངས་བརྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག།
sulfur dioxide	ཁམས་རྩུ་སྤྱི་ཆགས་རྒྱུ་གཉིས་ལྔན།
superior vena cava	ཁོག་སྤྲོད་ཀྱི་སྤྲོད་ཅ།
surface tension	སྤྲོད་པ་ཀྱི་དངངས་འཛབ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
surgery	གཤམ་བཅོས།
surrogate parent	ལྷ་ཚབ་པའམ་མ།
surround	མཐའ་བསྐོར་བ།
survival	གནས་ཐུབ་པ།
survival of the fittest	སྟོབས་ཀྱིས་འཛོལ།
survive(d)	གསོན་པོ་གནས་པའམ་གནས་ཟིན་པ།
suspension	གཤེར་ཁུའི་ནང་སེམ་པ།
sustainable use	རྒྱ་འཛིན་ཐུབ་པའི་བེད་སྤྱོད།
suture	རུས་པའི་རྒྱ་སྐབས།
swamp	འདམ་ཇུབ།
sweet gland	གཤེར་ཁུ་མངར་མོ།
swim-bladder	ཐུ་རྒྱལ་བྱེད་ཀྱི་ཁྱང་བག།
symbiosis	གཅིག་པམ་གཅིག་གྲོགས་ཀྱི་འཛོ་སྦྲུངས།
symbiotic	གཅིག་པམ་གཅིག་གྲོགས་ཀྱི་འཛོ་བའི།
sympathetic	ལུས་ཀྱི་རྩའི་མ་ལག་སྟོན་མཉམ་འགུལ་བྱེད་པ།
sympathetic nervous system	ལུས་རྩ་མཉམ་འགུལ་བྱེད་པའི་དབང་རྩའི་མ་ལག།
symptom	ནད་རྟགས། རྩ་ལྟས།
synapse	དབང་རྩའི་ཡུང་གྲུབ་བར་གྱི་སྒྲེལ་མཚམས།
synthesis	རྩལ་རིགས་སྒྲེབ་སྦྱོར།
synthesize	རྩལ་རིགས་སྒྲེབ་སྦྱོར་བྱེད་པའི།
synthetic circulation	རྩལ་རིགས་སྒྲེབ་སྦྱོར་གྱི་འཁོར་སྦྱོད།
systole	སྟིང་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྦྱུལ་བ།
systolic pressure	སྟིང་ཁམས་ཀྱི་སྤྱད་སྦྱུལ་གྱི་གཞོན་ཤུགས།
T	
tadpole	སྟོང་མོ།
taiga	བྱང་སྒེ་དང་ཉེ་བའི་ཐང་ཤིང་གི་ནགས་ཚལ་ས་ཁུལ།
tail fin	མཇུག་མ་ཅན་གྱི་ཤ་གཤོག།
tanker	སྦྲུམ་འདྲན་གྲུ་གཟིངས།
tap root	འབྲུང་ཁུངས་གཙོ་བོ།
tapeworm	རྒྱ་སྟོན་ལེབ་མོ།
tar	ཏར་ཁུན།
taste bud	ཚེར་ར།
taxonomy	སྦྱོ་ལྟ་འཛོལ་ཞིབ་དང་མིང་འདོགས་བྱེད་ཀྱི་ཚན་རིག་གི་ཐབས་ལམ།
Tay-Sachs disease	ལྷང་རྩ་ནད་གི་ཐོག་མའི་རིགས་རྒྱན་ལས་བྱུང་བའི་ནད་ཅིག།
technique	བྱེད་ཐབས།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
technology	འཕུལ་ལས་རིག་བ།
telophase	སྒྲུབས་ཕྱི་ཁྱེད་འགྱུར་གྱི་གནས་སྐབས་མཐའ་མ།
temperate deciduous forest	ཚ་དང་གྱི་ཁྱེད་པས་སྤང་བའི་རང་བཞིན་ཅན་གྱི་ནགས་ཚལ།
temperate zone	ཚ་གང་ཆ་སྟོམས་ས་ཁུལ།
temperate inversion	ཚ་གང་ཆ་སྟོམས་གྱི་གོ་ཕྱོགས།
template	ཡིག་སྒྲིང་བཀོད་དབྱིབས་མ་ཕྱི་ནུམས།
tend to	སྟོ་ཁ་ཕྱོགས་བ།
tendon	ཚུ་བ། ཚུ་ཚུས་དང་ཚུས་ཀ།
tentacle	འབྲུ་ཐིན་གྱི་སྒྲུ་ར།
terminal bud	དུས་མཚུག་གི་ཐེའུ།
termite	གྲོག་མ་ཤིང་ཅན།
terrace	ས་ཆ་སྟོགས་སྐྱམ་རིམ་ཅན།
terrestrial	སྐྱམ་སའི།
terrestrial biome	སྐྱིད་ངོས་ས་ཁུལ་གྱི་སྟེ་ཚན།
territory	ས་ཁུལ།
test cross	ཚོད་ལྷ་ཟེན་བ།
testis	སྟོང་རིལ།
testosterone	དཀ་ཤུལ་ཅན་གྱི་གཤིས་སྟོད།
tetanus	ཚུས་འཁུམ་ནད།
tetrad	བཞི་ཚླགས།
tetraploid	རྒྱུ་ལག་བཞི་ལྡན།
thalassemia	ཕ་གཞིས་ནས་བྱང་བའི་ནད་གྱི་རིགས་ཤིག།
theory	རྒྱུ་གཞི།
theory of use and disuse	བེད་སྤྱོད་བྱེད་དང་མི་བྱེད་པའི་རྒྱུ་གཞི།
therapy	བཅོས་ཐབས།
thermal pollution	དྲོད་ཤུགས་གྱི་བཅོས་སྐྱེབ།
thicker	ལྷག་ཤིས་གྱི་ཆ།
third-level consumer	ལོངས་སྤྱོད་པ་པོ་རིམ་པ་གསུམ་པ།
thoracic duct	བྲང་ཁོག་གི་ཚུ་སྒྲུག།
thorax	བྲང་ཁོག།
threshold	འགོ་འཇུགས་གྱི་མཚམས།
thrombin	ལུས་པོའི་ནད་གི་འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུ་གང་ཞིག་ཁྲག་བཀག་བྱེད་པ།
thromboplastin	ལུས་པོའི་ནད་གི་འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུ་གང་ཞིག་སྤྱི་དཀར་མེད་པར་བཟོ་བ།
thrombosis	སྟོང་ཁམས་གྱི་ཁྲག་རྩའི་ནད་ཆགས་པའི་ཁྲག་ལིང་།
thrombus	ཁྲག་གི་རྩ་སྒྲུབས་སུ་ཁྲག་འགག་གི་རྒྱུ་བ།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
thymine	འགྲུར་རྩིས་གང་ཞིག་ཏེ་ཨིན་ཨིའི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ཞིག།
thymus gland	བྲང་རུས་ཀྱི་རྒྱབ་ཕྱགས་སུ་གནས་པའི་སྤྱ་གུ་མེད་པའི་གཤེར་མེན་ཞིག།
thyroid gland	ཨོལ་སྒྲིའི་མེན་བྲ།
thyroid-stimulating hormone (TSH)	ཨོལ་སྒྲིའི་མེན་བྲ་སྟོབས་སྒྱུད་བྱེད་པའི་མེན་བྲའི་སྤྱ་ལ་རྒྱ། (ཏི་ཨིའི་ཨིཆ།)
thyroxine	མེན་བྲའི་སྤྱ་ལ་རྒྱ་ཞིག།
tibia	རྩེ་ངར་རུས་པ་ཆ་བ།
tissue culture	སྤང་གྲུབ་བསྐྱལ་སྦྱོང་།
tissue fluid	སྤང་གྲུབ་གཤེར་རྩིས།
tissue(s)	སྤང་གྲུབ།(དུ་མ་)
tobacco	རྩོ་ཐ།
ton	ཀི་ལོ་༡༠༠༠་གི་ལྗོངས་ཆ་དུ།
tongue rolling	ལྕུ་སྒོར།
tonsil	ལྕུ་ཚའི་མེན་བྲ།
tonsillitis	མེད་པ་འགག་པའི་ནད།
tooth decay	སོ་རུལ་བ།
tooth root	སོའི་རྩ་བ།
toothpick	སོ་ཤིང་།
topsoil	ས་སྟོང་།
toxic	དུག་རྩིས་ཀྱི།
toxin(s)	དུག་རྩིས།(དུ་མ་)
trace element	སྒྱེད་དོས་ཀྱི་འདུས་རྩིས་ལྔ་མོ།
trachea	སྒྲི་སྤྱབས།
tracheophyte	རྩ་བྱག་ལུན་པའི་རྩ་ཤིང་གི་རིགས།
trade-off	ཚོང་ཐོག་བཀག་བ།
traffic	འགྲིམ་འགྲུལ།
trait(s)	རང་གཤིས།(དུ་མ་)
transcription	སྒྲ་ཡིག་འབྲེལ་སྒྱུར།
transduction	བརྒྱུད་འགྲེལ་ཡོ་ཆས་ཀྱི་རང་བཞིན།
transfer	འཕྲོ་འགྲུར་གཏོང་བ།
transfer RNA (t RNA)	ཨིན་ཨིན་ཨིའི་འཕྲོ་འགྲུར་གཏོང་བ། (ཏི་ཨིའི་ཨིན་ཨི།)
transformation	འགྲུར་ཕྱོག།
transfusion	བྲག་གསལ།
transgenic	ཐོག་མའི་བྱུང་རབས་ལ་བཅོས་སྒྱུར།
translation	ཡིག་སྒྱུར།
transmission	བརྒྱུད་གཏོང་།

Living Environment Glossary - High School Level

ENGLISH	TIBETAN
transmit	གཞན་ལ་འཕྲིན་བཏང་།
transpiration	སྒྲིགས་སྒྲངས་ཕྱིར་འདོན་།
transpiration pull	སྒྲིགས་སྒྲངས་ཕྱིར་འདོན་འཐེན་བཏང་།
transplant	གནས་ཡུལ་སྟོན་བཏང་།
transport system	འོར་འདྲེན་མ་ལག་།
transverse colon	འཕྲེད་བཅད་རྩུ་དཀར་།
transverse section	འཕྲེད་བཅད་ཀྱི་སྡེ་ཚན་།
trauma	མས་སྐྱོན་།
treatment	བཅོས་ཐབས་།
treat	སྤྲོན་བཅོས་བྱེད་བཏང་།
trend	འཕེལ་སྟེགས་།
trial	ཤུལ་ལམ་།
triceps	དབུང་རྒྱབ་ཤ་གནད་སྒྲིག་གསུམ་མ།
trilobite	ཆེས་ཕྱ་དུས་ཀྱི་ཤུན་སྒྲིགས་ཅན་གྱི་སྟོན་ཆགས་།
translocation	གནས་གཅིག་ནས་གཞན་དུ་སྟོན་བའི་བྱ་བའི་རང་བཞིན་།
triple-beam balance	འོད་མདངས་སུམ་སྒྲུབ་ཀྱི་རྒྱ་མ།
triplet code	སུམ་ཆོགས་ཁྲིམས་ཡིག་།
triploid	རིགས་རྒྱན་པ་ལྔ་མ་གསུམ་ལྡན་གྱི་སྟེ་འཕེལ་།
trophic level	སྟེ་ལྡན་གྱི་སྟེ་ཚན་གང་ཞིག་གི་ཟས་ཀྱི་རྒྱུ་རིམ་ནང་གི་གནས་སྒྲངས་ཤིག་།
tropical rain forest	ཆ་ཡུལ་ཁུལ་གྱི་ཆར་ལྡན་ནགས་ཆེལ་།
tropical zone	ཆ་ཡུལ་ས་ཁུལ་།
tropism	སྟེ་ལྡན་གྱི་སྟེ་འཕེལ་ལྷ་བྱ་འགྱུར་བ་འགྲོ་བའི་བྱ་བའི་རང་བཞིན་།
trypsin	འཇུ་ཇས་ཀྱི་འཇུ་བྱེད་ཀྱི་གཤེར་ཁུ།
tuber	སྐང་འབྱར་།
tuberculosis	འེ་བི་ལྷོ་སྐྱོན་དང་འེ་བི།
tubing	སྐུ་ཀྱ་རིང་མོ།
tubule	སྐུ་ཀྱ་དབྱིབས་ཅན་།
tumor	སྐྱན་ནད་།
tundra	མཐོ་སྐང་རྩ་ཐང་།
turbidity	འདམ་རྒྱག་གི་རང་བཞིན་།
turgid	སྐང་སྟོང་གྱི།
turgor pressure	འདམ་རྒྱག་གི་གཞོན་ཤུགས་།
Turner's syndrome	ཕུག་རོན་གྱི་མཉམ་འདུས་ནད་རྟགས་།
typhoid	རྩུ་ཚད་གྱི་རིམས་ནད་།

Living Environment Glossary - High School Level

U	
ulcer	མ་འབྲུམ།
ulna	ལག་ངར་རྩེ་བའི་རུས་པ།
ultracentrifuge	རྩིས་པར་དྲག་པའི་འཐེན་ཤུགས།
ultrafiltration	འཚག་སྒྱུར་དལ་ཁུབ་འགོ་རུང་།
ultrasound	བརྒྱུ་སྒྱའི་སྒྲོག་པར།
ultraviolet light	སྒྲུག་ཕྱི་འོད།
umbilical cord	ཉེ་བའི་མཚམས།
umbilicus	ཉེ་ཁུང་།
undergo	སྒྱུར་བ།
unicellular	སྒྲུབས་ཕན་རྒྱུ་ཕན།
universal recipient	སྒྱི་ཡོངས་ཀྱི་ཐོབ་ས།
unsaturated fats	ཚད་མ་ཡོངས་པའི་ཞག་ཚེལ།
uracil	ཡུ་ར་སེལ།
uranium	ཡུ་རེ་ནི་ཡམ།
urban desert	གོང་འཁྱེར་ཁུལ་གྱི་བྱེ་ཐང་།
urbanization	གོང་འཁྱེར་གྱི་ངོ་བོར་སྒྱུར་ལས།
urea	སྒྱི་ཕན་གྱི་འདུས་རྒྱུ།
urease	འཕུ་བྱེད་གཤེར་ཁ།
ureter	གཅིན་འདྲན་སྒྲུག།
urethra	གཅིན་ལམ།
uric acid	གཅིན་པའི་སྒྱུར་ཚ།
urinary bladder	གཅིན་སྒྲང་།
urinary system	གཅིན་པའི་མ་ལག།
urine	གཅིན་པ།
uterine lining	མངལ་ནང་གི་བརྟེན་ས་རིམ།
uterus	མངལ།
utilize	བེད་སྤྱོད་པ།
V	
vacant	སྒོང་པ།
vaccinated	སྒོན་འགོག་སྒྲན་ཁབ་བརྒྱབས་ཟེན་པ།
vaccination	སྒོན་འགོག་ཁབ་སྒྲན།
vaccine	སྒོན་འགོག་ཁབ་སྒྲན་རྒྱག་པ།
vacuole(s)	སྒྱི་མ་ཆེ་བ་སྒྲང་བྱ་ཅན།(དུ་མ་)
vagina	མོ་མཚན།
valid	ཁུངས་ཐུབ།
valine	སྒྱུར་དའི་ཆོག

Living Environment Glossary - High School Level

valuable	རིན་ཐང་ཅན།
valve	འདབ་སྒྲི།
vane	རྒྱུ་ཕྱགས་འཇལ་མདའ།
variability	རང་རིགས་ལས་རིགས་མི་མཐུན་པར་འགྱུར་སྒྲ་བའི་གནི།
variable	འགྱུར་ཕྱོག།
variable factor	འགྱུར་སྒྲེན་པའི་རྒྱ།
variation	འགྱུར་ཕྱོག།
variegated leaf	ཁ་ཁ་ཅན་གྱི་ལོ་མ།
variety	འདྲ་མིན་སྒྲ་ཚོགས།
various	སྒྲ་ཚོགས།
vas deferens	ཁམས་འདྲན་སྒྲ་གུ།
vascular bundle	ཅ་མདུད།
vascular cylinder	ཅ་བྱག་གི་ཀ་དུམ།
vascular plant	ཅ་བྱག་གི་ཅི་ཤིང་།
vascular ray	ཅ་བྱག་གི་འོད།
vascular system	ཤ་གནད་གྱི་མ་ལག།
vascular tissue	ཅ་བྱག་གི་ཕུང་གྲུབ།
vasoconstriction	ཁག་རྩའི་བཙོར་གཞོན།
vasodilation	ཁག་རྩའི་འཕེལ་རྒྱས།
vasopressin	འཇུ་བྱེད་གཤེར་ཁུའི་རིགས།
vector	ཕྱོགས་ཕྲན་མདའ་རྟགས།
vegetation	ཅི་ཤིང་།
vegetative propagation	སྒྲ་རིགས་འཕེལ་སྐྱེད།
vein	སྟོང་ཅ།
vena cava	ཁོག་སྟོང་གྱི་སྟོང་ཅ།
venereal disease	འཁྲུག་སྐྱུར་ལས་བྱུང་བའི་ན་ཚ།
venous flow	སྟོང་ཅ་རྒྱུག་པ།
ventral	གོད་ཁོག་གི།
ventral blood vessel	གོད་ཁོག་གི་ཁྲག་ཅ།
ventral nerve cord	གོད་ཁོག་གི་དབང་རྩའི་ཚོགས།
ventral root	གོད་ཁོག་གི་རྩ་བ།
ventricle	སྒྲངས་འབྱར།
venule	སྟོང་ཅ་ཆུ་བ།
Venus flytrap	མི་དྲོག་བྱང་བ་འཛིན།
vertebra(e)	སྐལ་ཚོགས་ཅན།(དུ་མ་)
vertebral column	སྐལ་ཚོགས་གྱི་རུ་བསྐྱར།
vertebrate(s)	སྐལ་ཚོགས་ཅན།(དུ་མ་)

Living Environment Glossary - High School Level

vesicle	མྱ་བུ།
vessel	མེད།
vestiges	རྗེས་ཤུལ།
vestigial	རྗེས་ཤུལ་གྱི།
vigorously	ཤུགས་དྲག་ཆེན་པོས།
villi	ཕྱོ་ཁང་།
villus	ཕྱོ་ཤིང་གི་ཕྱི་ངོས་དང་རྒྱ་མའི་ནང་ངོས་ཀྱི་བ་མུ།
viral disease	ཁྱབ་སྐྱབ་བའི་ན་ཚ།
virus	དྲག་མིན།
viscera	ནང་ཁྲོལ། རྒྱ་ལོང་།
visceral muscle	ནང་ཁྲོལ་གྱི་ཤ་རྒྱས།
visible spectrum	མཐོང་རུང་བའི་འཇའ་མདངས།
vital	གལ་ཆེན་པོ།
vital capacity	གལ་ཆེན་རྒྱས་ཤུགས།
vitamin	བཙུད་མུན།
viviparous	མངལ་སྐྱེས་དང་། མྱོང་སྐྱེས། གཉིས་སྐྱེས་སྟགས་མེན་པའི་དོན།
vocal cords	དྲེ་ཐག
volume	སྒྲ་ཤུགས། ཤོང་ཚད།
voluntary action	རང་འགྲུལ་དྲང་སྤངས་ཀྱི་བྱེད་ལས།
voluntary behavior	རང་འགྲུལ་དྲང་སྤངས་ཀྱི་གཤེས་སྦྱོང།
voluntary muscle	རང་འགྲུལ་དྲང་སྤངས་ཀྱི་ཤ་རྒྱས།
volunteer	དྲང་སྤངས་པ།
W	
waiting	སྐྱུག་བཞིན་པ་
walnut	ལྷ་ར་ཁ།
warm-blooded	ཁག་དྲོན་མོ་ཅན།
warning coloration	ཉེན་བརྟའི་མཚན་མདོག་སྟེལ་སྤངས།
waste	སྒྲིགས་རོ།
water potential	ཚུའི་རྒྱས་ཐུན།
water vascular system	ཚུ་རྩས་ཅ་བྲག་གི་མ་ལག
water-cycle	ཚུའི་རྒྱས་འཁོར།
wavelength	སྒྲ་བས་ཀྱི་རིང་ཚད།
wax layer	སྒྲ་ཚེལ་གྱི་ཆགས་རིམ།
weasel	ཤ་མོང་།
weather	གནམ་གཤེས།
weathering	བག་རྟོ་གྲུས་པར་བྱེད་མཁན་གྱི་འཕྲུལ་ཆས་སམ་རྩས་སྦྱོར་གྱི་བྱ་རིམ་དུ་མ།
web	དྲ་བ།

Living Environment Glossary - High School Level

weed killer	ཅ་ཡུར་མ་འཛོམ་བྱེད།
wetland	ས་ལྗོན་ས།
wet-mount slide	ས་ལྗོན་ལྗན་པའི་རི་ལུང་དམ་རི་ཉོར་ཐེབས་པ།
whale	ཉ་ཆེན་སྐལ།
wheat	གྲོ།
white blood cell	ཁག་ཅའི་སྐབས་ཐན་དཀར་པོ།
white corpuscle	ཐ་ཐུང་དཀར་པོ།
white matter	རྩས་དཀར་པོ།
whole blood	ཁག་ཡོངས་རྩྭ་ས།
whooping cough	སྒོ་ནད་ཐེས་པོ།
wildlife conservation	བདག་མེད་སྐྱེ་ལྗན་གཉེར་སྤྱང་།
wilt	མ་དྲོག་སྐགས་རྙིང་པ།
wind break	རྒྱང་འགོག་ར་བ།
wind erosion	རྒྱང་གི་རིམ་ཟད།
wind pollination	རྒྱང་གི་ཐེགས་རྩལ་སྐབ་སྦྱར།
windpipe	ཨིལ་གྲོང་།
wingspan	གཤོག་པའི་རྒྱ་ཁྲིམ།
within	ནང་སྐགས་སྤྱ།
womb	མངལ།
woody fiber	ནགས་ཆལ་ཅན་གྱི་ལྷག་ཐན།
woody stem	ནགས་ཆལ་ཅན་གྱི་སྒོང་པོ།
woolly mammoth	སྤང་པོ་བལ་བཟང་།
worker bee	ལས་རྩལ་བྱང་བ།
worm	འབྲ།
X	
xanthophyll	སྟན་དུས་ཅི་ཤིང་གི་ལོ་མ་སེར་པོར་འགྱུར་བྱེད་གྱི་རྩས།
xanthoproteic test	ཨིག་སན་དོ་སྤྱི་དཀར་གྱི་རིགས་ཤིག
X-chromosome	ཨིག་སི་རིགས་རྒྱན་པ་རྩས།
xylem	ཅི་ཤིང་གི་ཚ་བྱག
Y	
Y-chromosome	ཤ་ཡི་རིགས་རྒྱན་པ་རྩས།
yeast	རྒྱར་ཅི།
yeast fermentation	རྒྱར་ཅི་སྐྱལ་སྦྱར།
yolk	སྒོ་ངའི་སེར་རིལ།
yolk sac	སྒོ་ངའི་སེར་རིལ་གྱི་སྐྱི་བགས།

Living Environment Glossary - High School Level

Z	
zonation	གནམ་གཤིས་ཚ་གང་ལས་འབྱེད་པའི་ས་གནི་ཆེན་པོའི་ཚན་པ།
zooplankton	མཆོ་དང་ཆུ་ཁྲད་སྐྱེས་ཀྱི་ཆུར་གཡང་བའི་སྐྱེ་དངོས་ཕྱ་མོ།
zygote	ཐེག་ལེ་བསྐྱས་སྟོང་།